

הישיבה החמישים-ושבע של הכנסת העשירית

יום רביעי י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שחל: **ביקורת המדינה: הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2) התשמ"ב-1982.**

כן הונחו מסקנות ועדת הכספים בעניין "החידוש באזורים הקרים במדינה ככלל ובצפת בפרט".

היו"ר מ' שחל: תודה למזכיר הכנסת.

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ג' לורך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחה על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה מטעם הוועדה לענייני

ב. שאילתות ותשובות

השוק, המפרט איך ניתן לקדם פרויקטים לניצול בריכות סולריות כארצות אפריקה (ואולי אסיה); 2. שהוא מבקש ומרגיש שלא התכוון לבקר את השר מודעי או את ממשלת ישראל, אלא רק ציין עובדה, שממשלת ישראל עדיין לא נתנה עדיפות לאנרגיית השמש ברינויה על שיתוף פעולה עם השוק האירופי; 3. שהוא מופתע מכך שעיתונאי שלח ידיעה או שציטט אותו, ככיוול, בלא לברר אתו פרטים.

אדוני היושב-ראש, הואיל וזה חבר פרלמנט של מדינה זוהי, ובמידה מסוימת ידידותית, אני אסתפק בקריאת התשובה של מר בלומנפלד. שלא השיבה כלל וכלל על השאלה אל מי ומתי היתה פנייתו.

אני השיבתי: לא היתה פנייה שלו אלי מעולם. אני לא דיברתי עם האיש הזה במשך חמש השנים האחרונות. אולי אשמתי היחידה היא, שאני מכיר אותו. תודה רבה.

היו"ר מ' שחל:

תודה לשר מודעי. אבקש משר המשפטים לעלות לדוכן ולהשיב על שאילתות.

446. מבני בתי-המשפט ברמלה ובכפר-סבא

חבר הכנסת ר' מריסה שאל את שר המשפטים כיום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בתי-המשפט בערים הנ"ל נמצאים בבניינים קטנים, הצרים מלהכיל את כל החייבים להיכנס בהם — השופטים, סגל העובדים והמזכרנים. השונים למשפטים. כאלו קטן מצוטפים כל האנשים, יחד עם הבאים להעיד, השומעים את מהלך המשפט כולו בשל צורת המבנה וגודלו. למותר לציין, כי הרעש הרב מפריע לניהול התקין של המשפטים, כמו גם לכוסר ריכוזם של השופטים עצמם. שניטלים מהם התנאים המינימליים של שקט ומנוחה, הדרושים לשם שיקול דעת בעבודתם. ידוע לי גם, כי בני נוער שצריכים להישפט בבית-דין לקטינים מובאים למשפט באותו מבנה, המשמש לבית-משפט שלום.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם ידועה לו מצוקת המבנים בבתי-משפט השלום ברמלה ובכפר-סבא?

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשאילתות ותשובות. אני מזמין את השר יצחק מודעי להשיב על שאילתא מס' 457 של חבר הכנסת רחוליו.

457. שיתוף פעולה בתחום האנרגיה עם הקהילייה האירופית

חבר הכנסת ד' רחוליו שאל את השר מודעי כיום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בעקבות הידיעות שנמסרו לחברי המשלחת הפרלמנטרית לקהילייה האירופית, כי הצעה שנמסרה לפני שנה על-ידי חבר הפרלמנט האירופי קורט בלומנפלד, בדבר שיתוף פעולה בתחום האנרגיה הסולרית לא זכתה לתשובה מישראל, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם לא — האם הטעה מר בלומנפלד את המשלחת?

3. אם כן — מה הסיבה לכך שלא נמסרה כל תשובה על הצעה זאת בעת כהונתך כשר האנרגיה והתשתית?

4. האם הובא הדבר לידיעת משרד החוץ?

5. מה היתה המלצתו?

6. האם הובא הדבר לידיעת ראש הממשלה?

השר י' מודעי:

1. התשובה שלילית.

2. התשובה חיובית.

3 — 6. השאלות אינן רלבנטיות.

אני מבקש להוסיף מידע — השואל אומנם איננו, אבל לפרוטוקול, ברשות היושב-ראש: משרד האנרגיה שלח מבקר לשגרירות בבריסל, ובו ביקש לברר אל מי ומתי היתה הפנייה ולקבל פרטים נוספים על הדברים שאמר מר בלומנפלד. תשובת הנציג שלנו בבריסל היתה, ואני מצטט: "בלומנפלד מבקש למסור: 1. אצל הפרופסור נאמן יש מזכר של נציבות

450. פעילותו של בית-הדין לתביעות קטנות בחיפה
חבר הכנסת מ' שחל שאל את שר המשפטים ביום ח' בטבת
התשמ"ב (3 בינואר 1982):
על-פי ידיעות שפורסמו בעיתון "שחר" בחיפה,
בית-המשפט לתביעות קטנות בחיפה אינו פועל למעשה, עקב
אי-מינוי שופט.

רצוני לשאול את כבודו:

1. מה מספר התביעות העומדות ותלויות בפני בית-משפט זה?
2. כמה תביעות נדונו ונסתיימו מאז הקמתו?
3. מה מספר השופטים שמונו לבית-המשפט?
4. מה ברעת השר לעשות כדי להבטיח את הפעלתו התקינה של בית-המשפט?

שר המשפטים מ' נסים:

ראה תשובה על שאלתא מס' 448 של חבר הכנסת שבח רייס.

451. הצטרפותה של ישראל לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר המשפטים ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

הנני שואל את כבוד השר:

מדוע לא מאשרת ממשלת ישראל את האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, שנתקבלה באו"ם בשנת 1966?

452. הצטרפותה של ישראל לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות

חבר הכנסת ח' טובי שאל את שר המשפטים ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בתאריך 11 ביוני 1979 הגשתי שאלתא בעניין אי-הצטרפותה של ישראל לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, שנתקבלה באו"ם ב-1966 ונכנסה לתוקפה ב-1967. ב-31 באוקטובר 1979 ענה סגן השר ארידור מעל במת הכנסת, ש"הנושא נמצא עתה בדיון".

הנני שואל את כבודו:

1. האם הסתיים הדיון הנ"ל?
2. אם כן — מה ההחלטה?
3. מדוע טרם אישרה ממשלת ישראל את האמנה הנ"ל?

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני הושב-ראש, אשיב יחד גם על שאלתא מס' 451 ועל שאלתא מס' 452, העוסקות למעשה באותו נושא.

תוסיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא, אדוני השר, מדובר בשתי אמנות שונות.

שר המשפטים מ' נסים:

לא, סליחה, מדובר על זכויות כלכליות חברתיות ותרבותיות, ועל זכויות אזרחיות ומדיניות. על כל פנים, זו אותה תשובה על שתי השאלות האלה. שתי אמנות, אבל אותה בעיה, לכן תהיה תשובה אחת.

2. האם קיימת תוכנית לשיפור תנאיהם הפיסיים, של בתי-המשפט במקומות אלה? ואם כן — למתי מתוכנן ביצועה?

3. מה הם הפתרונות שמציע משרדו לזמן הקרוב?

4. מדוע מובאים בני נוער (קטינים) למשפט בבית-משפט השלום?

שר המשפטים מ' נסים:

1. כן.

2. בקרוב תונח אכן הפינה לבניין חדש לבית-משפט השלום בכפר סבא, שבו יהיו ארבע מערכות משפט. יש להניח כי הבניין יעמוד על תלו כעבור שנתיים. אשר לרמלה: הנהלה בתי-המשפט, יחד עם העירייה, מוסיפות לפעול למען איחור בניין הולם, לשם העברת בית-המשפט אליו או להוספת שטח לבית-המשפט הקיים.

3 — 4. עד להשגת המטרות שתוארו בתשובה על שאלה 2 נעשים מאמצים לאלתר פתרונות, כדי להקטין ככל האפשר את הצפיפות ואי-הנוחות הנגרמות עתה עקב מצוקת הדיוור.

היורר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל סריסה.

רפאל סריסה (המערך):

כבוד השר, יש אפשרות למצוא מקום מתאים תוך 24 שעות. יש לזכור שלבתי-המשפט האלה מביאים בני נוער, דבר האסור לפי החוק, כידוע לכבודו. שנית, גם כאשר מביאים עד למחן עדות, הוא שומע כל מה שנעשה בחדר הקטן שהשופט יושב בו. יש אפשרות למצוא מקום מתאים תוך 24 שעות.

שר המשפטים מ' נסים:

אי-אפשר למצוא מקום מתאים תוך 24 שעות. נעשים מאמצים לאתר מקום מתאים.

רפאל סריסה (המערך):

אני מוכן לעזור, אדוני השר.

שר המשפטים מ' נסים:

כרצון, נודה לך.

448. פעילות בית-הדין לתביעות קטנות בחיפה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בבית-המשפט לתביעות קטנות בחיפה הצטברו כ-700 תביעות, ובהעדר שופט לא ניתן לדון בהן. זה חצי שנה שאין לבית-משפט זה שופט משלו.

אבקש לדעת:

מתי ברעת השר להפעיל בית-משפט זה ולהפסיק את עוגמת הנפש הנגרמת לציבור?

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני הושב-ראש, משום החשיבות שאני מייחס לבית-המשפט לתביעות קטנות, ובראותי את הפניות המרובות לבית-משפט זה באזור חיפה, החלטתי על מינוי שופט מיוחד לתביעות קטנות בחיפה ובמחוז. רצת המינויים לשופטים המליצה על מינויו של שופט למטרה זו, ובקרוב הוא יכנס לתפקידו.

שבח רייס (המערך):

נודה, אדוני השר.

אני מבקש מכבודו להשיב לי:

1. מה הם האמצעים הננקטים לצמצום תקופת הזמן שבין הזמנת השמאות ובין מסירת התוצאה?
2. מרע לא יהיה תוקף השמאות נכון וטוב למשך שנה (צמוד למרד) ולא לרבע שנה בלבד?

שר המשפטים מ' נסים:

1. נכון כי עובר זמן — לעתים עד שלושה חודשים — בין הזמנת השמאות עליידי מינהל מקרקעי ישראל ובין מתן התשובה. הדבר נובע, בראש ובראשונה, משום מחסור חמור בכוח-אדם מקצועי באגף שומת מקרקעין.

2. אין מקום לקבוע כי תוקף השמאות יהיה נכון לשנה, הואיל ובמשך שנה עלולות לחול תמורות משמעותיות בשוק המקרקעין. מעבר לשינוי המרד או ברמה הנופלת ממנו. לכן, שמאות שתיקבע בדרך זו לא תהיה שמאות מקצועית ואמינה.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):
אולי לפחות לחצי שנה?

שר המשפטים מ' נסים:

יהיה מקום לשקול זאת, אבל לשנה — בודאי לא.

656. מימוש ההחלטות של ועדת השרים לענייני עיבונות חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשפטים ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

בבדיקה שערכתי התברר, כי מוסדות ציבור, אשר בקשותיהם עזנו בחיוב עליידי ועדת השרים לענייני עיבונות, לא זכו לקבל את הסיוע בהתאם להחלטות הוועדה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. האם קיים במשרד הפנים נוהל מעקב אחר ביצוע החלטות הוועדה הנ"ל ומימושו?
2. האם יש בדעת השר לפשט את הליכי העברת המענקים?

שר המשפטים מ' נסים:

1. לאפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים יש מעקב אחר ביצוע החלטות ועדת השרים לקביעת ייעודם של עיבונות לטובת המדינה.

2. המענקים מועברים למוטבים באמצעות חשבי משרדי הממשלה השונים עליידי הוראות החשב הכללי.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לשר המשפטים. אני מבקש מסגן שר החקלאות, חבר הכנסת פסח גופר, להשיב על שאלות.

290. תכנון גידולים החקלאיים וניצול הקרקע

חבר הכנסת מ' בן-פורת שאל את שר החקלאות ביום ח' בכסליו התשמ"ב (4 בדצמבר 1981):

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם שיקולי תזונה ובריאות מובאים בחשבון בעת תכנון גידולים חקלאיים וניצול קרקע?
2. אם קיימים השיקולים — מי מציגם בפני המהכונים?

ובכן, נתגלו קשיים באשרור האמנות הללו, בין השאר, משום העובדה שהחלטות ועדות האו"ם למיניהן נגועות בשיקולים פוליטיים פסולים — ראה ההחלטה האחרונה של עצרת האו"ם בשאלת הגינוי והנידוי, שהמוסד הזה מבקש להחיל על מדינת ישראל, משרד החוץ ומשרד המשפטים בודקים את האפשרויות להתגבר על הקשיים, מתוך מגמה לאשרר את האמנות.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חופיק טובי.

חופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד השר, ביוני 1979 השיב סגן השר ארידור על אותה שאלתא, ואמר שהנושא נמצא בטיפול ובדין. הוא לא העלה אז כלל את השיקולים של החלטותיהן של ועדות האו"ם. אינני מבין מה הקשר בין זה לזה. כמה זמן חושבת הממשלה שהיא תמשיך את השיקולים והדיונים האלה בעניין האשרור של אמנות שהעצרת קיבלה?

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, סגן השר כתוארו דאז, יורם ארידור, השיב בשעתו בערך כאשר מונתה ועדה בין-משרדית כדי ללמוד את הנושא. בינתיים הועדה הבין-משרדית הזאת בדקה את הבעיה, והגישה נייר ראשון לאחר הבדיקה לפני זמן לא מרובה. הקושי שאני דיברתי עליו הוא חלק מנייר העבודה הזה. כלומר, בנייר העבודה צוין הקושי הזה. אבל גם נאמר בו, שצריך לעשות מאמצים כדי להתגבר על כך. כי רצוננו באופן עקרוני לאשרר את האמנות הללו, אלא שצריך להתגבר על הקשיים האלה. ידוע שוועדות האו"ם, גם כאשר הן לצורכי שלום, או בעניינים של בריאות, עבודה, חינוך וכדומה, כל ההחלטות, כל מה שקשור במדינת ישראל, הן החלטות פוליטיות הנובעות מכוח רצונו של הרוב להכפיש את שמה של מדינת ישראל. עלינו להתבונן בשאלה הזאת ולא לדחוק אותה מנגד עינינו.

453. הצטרפותה של ישראל לאמנה נגד אפליית נשים

חבר הכנסת ת' טובי שאל את שר המשפטים ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

הנני שואל את כבוד השר:

מדוע אין ממשלת ישראל מאשרת את האמנה נגד אפליית נשים שקיבלה תוקף ב-1981?

שר המשפטים מ' נסים:

האמנה נגד אפליית נשים, על היבטיה השונים, נמצאת בבדיקה במשרדי הממשלה הנוגעים בדבר. יצוין, כי אמנה זו טרם אושררה גם עליידי מדינות כמו ארצות-הברית, אנגליה וצרפת.

655. עיכובים בקבלת שמאות ממינהל מקרקעי ישראל

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשפטים ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

עבודת מינהל מקרקעי ישראל בקידום פרויקטים לבנייה נמשכת זמן רב. בחקירה שערכתי התברר, כי נוסף על הקשיים הביורוקרטיים הקיימים במינהל מקרקעי ישראל, נגרם העיכוב העיקרי בגין התקופה הארוכה העוברת בין הזמנת השמאות ובין קבלת תוצאותיה. יתירה מזאת, אם עסקה בין מינהל מקרקעי ישראל ובין חברת בנייה (ציבורית או פרטית) מתעכבת מסיבה כלשהי, מזמנת (לאחר 3 חודשים) השמאות מחדש, ושוב מתחיל תהליך ארוך ומייגע, המעכב בניית שכינים, מוסדות ציבור וכדומה.

6. לא נכון.

7. הזרמת המים תתחיל לפני יוני 1982.

545. ניקוי שטחי סיני מזוהמה לקראת

מסירתם למצרים

חבר הכנסת נ' סדר שאל את שר החקלאות כיום א' כשבט
התשמ"ב (25 בינואר 1982):

עם התקרב המועד של פינוי סיני נוהרים אלפים רבים
לבקר בחצי האי, בעיקר בחלקו הדרומי, מטיילים אלה
משאירים את "רישומם" בדרך בצורת שאריות אשפה או
לכלוך, למרות האזהרות שלא לזהם את המקום.

רצוני לשאול את כבוד השר:

מה בדעת משרדך לעשות כדי ששטחי סיני יימסרו לידי
המצרים, כהתאם להסכמי השלום, כשהם נקיים?

סגן שר החקלאות פ' גרוסר:

בדעת משרדך, בשיטתך עם המשרדים האחרים הנוגעים
לדבר, להשאיר את שטחי סיני נקיים, בהתאם לחוזה השלום.

640. סיוע למושבים במצוקה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החקלאות כיום א' כשבט
התשמ"ב (25 בינואר 1982):

שאלותי לכבודו הן:

1. האם המענק שאושר לאחרונה עליידי ועדת הכספים
יחולק באופן שווה בין 40 המושבים שבמצוקה?

2. אם לא — אבקש לדעת מה הם הקריטריונים לחלוקה?

3. מה היא רשימת המושבים שפנו בבקשה לקבל את
הסיוע הנ"ל ונדחו?

סגן שר החקלאות פ' גרוסר:

1. הסיוע למושבים במצוקה ניתן כהלואה ולא כמענק.

2. הקריטריונים לחלוקת ההלוואות נקבעו על-פי היחס
שבין החוב לייצור.

3. מתוך 150 היישובים הזקוקים לעזרה התחלנו בטיפול
בכ-30. יתר המושבים יצורפו לרשימה במסגרת האפשרויות
התקציביות.

643. חקיקת חוק בקשר לפיצויים למפוני חבל ימית

חבר הכנסת י' גיל שאל את שר החקלאות כיום א' כשבט
התשמ"ב (25 בינואר 1982):

בהופעתו מעל מרקע הטלוויזיה ביום 8 בינואר 1982,
שטח שופט בית-המשפט העליון לשעבר מר ברנזון את סיפור
עבודתו והמלצותיו, שהוגשו לשר החקלאות דאז מר אריאל
שרון, בקשר לפיצויים למפוני חבל ימית. מר ברנזון מונה
לעסוק בעניין מטעם משרד החקלאות ולבקשתו, ובהמלצותיו
הוא הציע לחוקק חוק הפינוי והפיצויים, כמו גם להקים צוות
(טריבונל, בלשוננו) אשר יטפל בכל הקשור בנושא. מן השופט
לשעבר מר ברנזון למדנו, כי החששות שנושא הפיצויים עלול
להתפתח ולגאות מעבר לכל פרופורציה היו לגמד עיני שעה
שהגיש את המלצותיו.

המציאות מלמדת, כי כבוד השופט מר ברנזון צדק, ובאין
חוק אשר צריך היה להשתית את הפיצויים על עקרונות
מחייבים, הגענו למצב שאליו הגענו.

3. האם יש לנציגי משרד הכריאות השפעה בגיבוש
החלטות תכנון?

4. אם לא — מדוע ומתי יותפזו בשיקולי תכנון?

סגן שר החקלאות פ' גרוסר:

1. לא. יש לציין כי מדינת ישראל מצטיינת כאספקה
שופעת של ירקות ופירות יחסית למדינות אחרות.

2. אף לא אחד.

3. לא.

4. עקרונית, משרד החקלאות מוכן להתחשב בשיקולי
כריאות ותזונה בתכנון הגידולים.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מרדכי בן-פורת.

מרדכי בן-פורת (חל"ם):

שאלתי היא: אם נציג משרד הכריאות ישב בעת התכנון,
האם זה יזיק לתכנון?

סגן שר החקלאות פ' גרוסר:

לא, חס וחלילה. אם תהיה פנייה והוא יהיה מעוניין לשבת
— בבקשה. אנחנו לא נתנגד לכך, מאה אחוז, לא נתנגד לכך,
להיפך.

מרדכי בן-פורת (חל"ם):

מצוין, זאת התשובה.

443. ביצוע קו המים פארן-אילת

חבר הכנסת א' כ"עניו שאל את שר החקלאות כיום ח' כטבת
התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בתקציב פיתוח המים ובתוכנית העבודה השנתית הוחלט
לכצע את קו המים פארן-אילת. העבודה בקו זה הופסקה לפני
שבועות מספר.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם אכן הופסקה העבודה, ואם כן — מתי?

2. מי החליט על הפסקת העבודה?

3. מה היא הסיבה להפסקת העבודה?

4. מה הוא התקציב שהוקצב בתקנות למטרה של ביצוע קו
אילת-פארן?

5. כמה מתקציב זה הוצא בפועל?

6. האם נכונה הידיעה כי תקציב קו אילת-פארן המיועד
לאספקת מי שתיה לאילת הועבר לכיצוע מפעלי מים ביהודה
ובשומרון, ואם כן — לאילו?

7. מהי תוכנית משרדך להשלמת קו המים לאילת ומתי
תבוצע?

סגן שר החקלאות פ' גרוסר:

1. התאריך הוא 30 באוגוסט 1981.

2. הנהלת "מקורות", בדיעת נציבות המים.

3. קו הצינורות פארן-אילת אינו כנתיב הקריטי של
הפעלת המפעל, וניתן להשלימו עד יוני 1982.

4. התקציב היה 110.5 מיליון שקלים.

5. 95.1 מיליון שקלים.

אני מבקש לשאול את כבוד השר:

1. האם התקיים במשרד החקלאות דיון כלשהו בהמלצות מר ברנון? אם כן — מה היו תוצאותיו, ואם לאו — כיצד כבוד השר מסביר את התופעה, שמשרד ממשלתי הממנה גוף לבדיקת עניין מתעלם מהמלצותיו של אותו גוף?

2. האם היתה הממשלה מודעת להמלצותיו של מר ברנון, לשעבר שופט בית-המשפט העליון?

3. לנוכח ההידרדרות כמצב, האם אתה, אדוני שר החקלאות, שוקל להביא לכנסת הצעה בדבר כינון חוק הפיצויים למפוני ימית?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת א' נחמיאס)

1. המלצות השופט ברנון ניתנו לפני כשלוש שנים, ואין בידי שר החקלאות הנוכחי המידע המאפשר להשיב בשם השר שניהן או במשרד החקלאות.

2. הממשלה קיבלה את המלצות שר החקלאות ואישרה אותן. הרוב המכריע של תושבי סיני קיבלו את ההכרעה, והיא תבוצע על-פי החלטת הממשלה.

644. עובדי הלשכות של שר החקלאות וסגניו

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר החקלאות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

לאחרונה חל גידול ניכר במספר המועסקים בלשכות השרים וסגניהם שבמשרדי הממשלה, וזאת בתקופה של קשיים תקציביים גורמים והבטחות לקיצוצים ולייעול במנגנון הממשלתי.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. כמה עובדים מועסקים בלשכות שר החקלאות ובלשכותיהם של סגני השרים, ובאילו תפקידים?

2. האם כל המשרות הנוספות על אלה שנקבעו בתקשייר (מנהל לשכה, מזכיר אישי ונהג) אושרו על-ידי נציבות שירות המדינה?

3. מה הם הקריטריונים הנדרשים לקבלה למשרות הנ"ל?

4. האם העובדים שנחקלו אכן עומדים בקריטריונים, ומי מפקח על כך?

5. כמה עולה העסקתם של עובדי הלשכות לקופת המדינה?

6. כמה כלי רכב הועמדו לרשות עובדי הלשכות?

7. האם יש אנשים המועסקים בלשכות השר וסגניו ללא אישור נציבות שירות המדינה, כאמצעות חוזים זמניים?

הו"ר מ' שחל:

סגן שר החקלאות ישיב על שאילתא מס' 644 של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. הוא איננו באולם.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני מוכן להשיב. אדוני היושב-ראש, אני עושה הרבה שיעורי-בית, לכן אני רוצה להשיב.

1. שבעה אנשים: עוזר אישי לשר; עוזר לשר כיושב-ראש ועדת השרים להתיישבות; מנהל לשכת השר; שני עוזרים לסגן השר גרופר; שני עוזרים לסגן השר דקל.

2. כן.

3. כישוים אישיים רכולת עבודה יעילה עם הממונה הישיר.

4. כן. השר או סגניו.

5. בהתאם לדירוגים הממשלתי.

6. בהתאם לצרכים, מתוך איגום הרכב המשרדי.

7. לא.

646. תביעות הפיצויים של בעלי העסקים בימית

חבר הכנסת מ' כהן-אבידב שאל את שר החקלאות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

ביום 19 בינואר 1982 נאמר בכלי תקשורת על-ידי מר יוסי סלע, בעל עסק בימית, כי המנהל הכללי של משרד החקלאות מר מאיר בן-מאיר פנה אל בעלי העסקים בימית וביקשם להגיש תביעות מנומקות לפיצויי פינוי ולהגדיל את התביעה בסכומים ניכרים.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

1. האם נכון שהמנהל הכללי של משרדך אמר לבעלי העסקים בימית להגיש תביעות מפורטות?

2. אם התשובה על שאלה 1 חיובית — מה היו הנימוקים לפניה כזאת לבעלי העסקים בימית?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ד' תיכון)

1. לא.

2. פועל-יוצא מ"1.

אודה נמיר (המערך):

גם על תשובה זו הכנת הרבה שיעורי-בית?

הו"ר מ' שחל:

מניסיוני אני יודע שתשובות קצרות דורשות, בדרך כלל, זמן רב יותר של הכנה מאשר תשובות ארוכות.

649. עזרה כספית ל-40 מושבים במצוקה

חבר הכנסת ר' נעים שאל את שר החקלאות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

ועדת-משנה של ועדת הכספים בראשות חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד המליצה להורים 400 מיליון שקל ל-40 מושבים חקלאיים שנקלעו למצוקה כספית. המלצות אלו אושרו על-ידי ועדת הכספים.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם הועבר למשרדך הסכום הנ"ל?

2. אם כן — מתי מתכוון השר להעבירו למושבים?

3. מה הן דרכי הביצוע?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

1. הסכום יועבר עם אישור התקציב הנוסף.

2. הסכום יועמד לרשות המושבים מייד לאחר אישור התקציב הנוסף.

3. הביצוע המתנהל על-פי תוכנית שיקום מפורטת, מנוהל בידי האגף לאשראי שבמשרדנו ובמשרדים האזוריים, תוך בחינת מצבם של הפרט והאגודה כאחד.

הי"ד מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רענן נעים.

רענן נעים (המערך):

ועדת הכספים החליטה גם על מתן 100 מיליון שקל לאשראי מוכון לייצור המקומי.

הי"ד מ' שחל:

אבקש לעבור אל המיקרופון. אני חושב שיש מקום לפתוח מחדש את המיקרופונים. אפשר, אדוני המזכיר, לפתוח את המכשיר?

רענן נעים (המערך):

ועדת הכספים החליטה לאשר עוד 100 מיליון שקל לאשראי מוכון לייצור המקומי. מה לגבי הסכום הזה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

המצב כיום הוא, שמתנהל משאומתן בין שר החקלאות ובין שר האוצר, אך זה טרם אושר.

קריאה:

איך הולך המשאומתן?

הי"ד מ' שחל:

מי שלא הגיש את השאלתו, אין לו זכות לשאול שאלה נוספת.

711. פיצוי חקלאי עמק-הירדן בגין נזקי הקה

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר החקלאות ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

בעמק-הירדן, שהוא אזור חם יחסית, ומתבסס ברובו על גידולי כננות, אירעה בעצם ימים אלה קרה חמורה ביותר, שהשלכותיה יהיו גם על היבול של שנה זו ואפילו על נצרי הבנות של השנה הבאה. כמו כן נפגעו קשה גידולים חקלאיים אחרים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

מה בדעת משרד החקלאות לעשות כדי לפצות את חקלאי עמק-הירדן בגין נזקי טבע אלה, שפגעו ברוב הגידולים החקלאיים של עמק-הירדן?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

בגין נזקי טבע מפורצים החקלאים עלידי הקרן לנזקי טבע, הכורקת כל תביעה לגופה.

712. מצבם הכלכלי של המושבים בית-יוסף וירדנה

חבר הכנסת ב' שליטא שאל את שר החקלאות ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

במושבים בית-יוסף וירדנה שבעמק בית-שאן הגיעה החקלאות כמעט לעברי פי פחת. מצבם המשקי והכלכלי חמור ביותר.

אודה לכבוד השר, אם ישיב כדלהלן:

1. האם ידוע לשר מצבם של מושבים אלה?

2. מה בדעת משרד החקלאות לעשות, כדי לעזור למושבים אלה להתגבר על המשבר הפוקד אותם?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

1. כן.

2. לעזור לשקם את היישובים כפי שישקמו מושבים חלשים אחרים.

713. העברת משרד החקלאות לירושלים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החקלאות ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

אבקש לדעת:

1. מדוע לא הועבר עדיין משרד החקלאות מחל-אביב לירושלים?

2. מתי יועבר המשרד לירושלים?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

1. בשל קשיים תקציביים.

2. הנושא מצוי בדיונים בין-משרדיים.

715. החלת החוק בדבר פינוי הבדואים מחל-מלחתה

חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז שאל את שר החקלאות ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

נוכח פרסומים שונים בדבר פינוי הבדואים מחל-מלחתה, נוצרה אי-בהירות בדבר החלתו ומימושו של החוק אשר הוחק לצורך נושא זה.

אודה לך אם תשיב לי על השאלות האלה:

1. מה הוא מספר המשפחות הבדואיות הנכללות בשטח שהחקיקה לגבי אזור תל-מלחתה חלה עליו?

2. מה מוצאן השבטי של משפחות אלה? (אבקש את שמות השבטים הבדואים).

3. כמה מתוך האוכלוסייה הנ"ל ניהלו משאומתן ישיר עם הגורמים המטפלים בפינוי האזור?

4. עם כמה מן המשפחות או הפרטים באזור המדובר הגיעו לכלל סיכום סופי?

5. מה הוא המועד אשר בו בדעת הגורמים המטפלים בעניין לסיים את מימוש החלת החוק והטיפול בנושא?

6. מה בדעת השר לעשות כדי לזרז את הטיפול בפינוי שטחי תל-מלחתה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

1. 580.

2. אבו-ריבע, אבו-ג'ועד, אבו-קרינאת, אל-עמוד, נצאצה, אבו-עראר, זכרקה.

יחזקאל זכאי (המערך):

מה זה?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

שואל השאלתא מבין, ומי שרוצה להכין את הדברים יקרא את השאלתא. אלה שמות של שבטים.

קריאה:

הוא רצה לסכך אותך.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

לא, לא, יהיה לו קשה.

3. עם כל התושבים, כל הקבוצות וכל המשפחות.

4. כ-200 משפחות.

5. מתואם עם קצב הביצוע של פיתוח שדה התעופה.

6. החשת פיתוח העיירות, מתן תחליפי קרקע.

אורה נמיר (המערך):

אחווה כ"א במפלגה הליברלית.

הי"ר מ' שחל:

קודם כול אני שמח לציין שאתם עובדים יחד, אתה והשר.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

חן חן ליושב ראש.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

רוני מילוא (הליכוד):

במפלגה הליברלית זה מקובל.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

יש לנו גם סגן מתנועת החרות.

קריאה:

עובדים בשיתוף פעולה.

רפאל סויסה (המערך):

זו בעיה קשה. מדובר פה במשפחות המתגוררות בדי"הב מאז 1971 ולא במשפחות שבאו למקום לאחר מכן. אלה משפחות שהקימו את המושב על-פי רוב מכספן. זו השאלה האחרונה ועליה לא קיבלתי תשובה: האם כבוד השר מוכן להיפגש עם נציגי המשפחות האלה בדי"הב, ראשית, כדי להסביר להם מה שאדוני הסביר פה; שנית, כדי למנוע התמרמרות, כי למיטב ידיעתי הם עומדים לעלות על הקרקע, להתיישב בכוח ולפלוש, ואנחנו מעוניינים למנוע תרעומת לקראת החזרת טיני למצרים.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני חושב שבהחלט צריך ליוזם פגישה. אני יכול ליוזם את הפגישה עם המנכ"ל העוסק בזה בפועל.

אריה נחמקין (המערך):

— — —

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

נוכל בהחלט ליוזם את הפגישה.

הי"ר מ' שחל:

אני מודה לסגן השר על הכנת שיעורי הבית ועל התשובות. אני מזמין את סגנית שר החינוך והתרבות, חברת הכנסת גלוריה תעסה, להשיב על 24 שאלות. סליחה, אבקש מסגן שר החקלאות שישב איתם לסגן יושב ראש הכנסת, חבר הכנסת מאיר כהן-אביב, הוא לא שמע את תשובתך אף שהיה באולם. אולי אתה מוכן להיפגש איתו.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

בסדר, זו עבודה נוספת.

573. הלימוד באמצעות מחשבים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

במספר בלתי מבוטל של כתי"ס בארץ מופעלים בשנת הלימודים התשמ"ב מחשבים כאמצעי להוראת מקצועות שונים.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם נוצרו הבדלי רמות בין תלמידים הלומדים באמצעות מחשב ובין אלה שלא זכו לכך?

718. פיצוי הפינני לאנשי מושב די"הב

חבר הכנסת ר' סויסה שאל את שר החקלאות ביום ט' בשבט התשמ"ב (2 בפברואר 1982):

מתיישבי די"הב הקימו את המושב בשנה 1971, ובהשקעה כספית אישית שלהם הקימו במקום בית-מלון ושירותי תיירות. המושב שימש את תיירותי חשוכים ומשך אליו מבקרים רבים מהארץ ומחוצה לה. להבדיל ממתיישבים אחרים, הפגינו מתיישבי די"הב כבוד להחלטת הממשלה בדבר פינויים, ולא היו מכושלים בפני הממשלה ומדיניותה להשגת השלום.

אני מבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם המשא-ומתן עם מתיישבי די"הב הסתיים, ואם כן — מה הוא סכום הפיצויים המגיעים להם לפי הסדר זה?

2. מה הוא שיעור הפיצוי שניתן למתיישבי מושב חרוכית, שהוקם רק ב-1978, לעומת הפיצוי שהוענק למתיישבי די"הב שהוקם ב-1971?

3. לאור ההפרש בין שיעורי הפיצוי — האם כבודו אינו רואה אפליה לרעה של אנשי די"הב?

4. טענת המתיישבים מדי"הב היא, כי בסכום שניתן להם בתשלומים אין אפילו כדי רכישת דירה כאזור פיתוח — האם זה נכון?

5. מה ברצת כבודו לעשות כדי שמתיישבי די"הב יזכו לפיצוי לא מופרז אך מתקבל על הדעת, כדי שיוכלו להסדיר לעצמם חיים חדשים במקומותיהם החדשים?

6. האם כבודו מוכן להיפגש עם מתיישבי די"הב כדי להבהיר את המצב ולסלק אי-הבנות ומרידות מאנשים שהביעו נכונות ורצון טוב להתפנות ללא מאבקים?

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

1. כן. הסכם הפיצוי בגין עסקים נחתם עם משרד האוצר. הסכם הפיצוי האישי נחתם עם משרד החקלאות.

2. א. מושב חרוכית הוקם ב-1976. רוב תושבי די"הב הגיעו ליישוב זה בשנה זו; ב. די"הב היה יישוב שיתופי ללא חקלאות, שהתקיים מתיירות בלבד, ואין זה עומד להשוואה עם יישוב חקלאי; ג. הפיצוי הממוצע למשפחה בחרוכית: כ-5 מיליון שקל לפני חובות ומיסוי. הפיצוי שניתן למתיישב בדי"הב (חלקם רווקים) היה כ-3 מיליון שקל נטו.

3. לא.

4. לא. אני תוהר ואומר: הפיצוי נטו למתיישב בחרוכית היה כ-3 מיליון שקל.

5. ראה תשובה 4.

6. לא. הנימוקים בתשובות קודמות.

הי"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל סויסה.

רפאל סויסה (המערך):

אדוני, שמעתי בשמחה את הכרתך שאתה מכין שיעורי-בית טובים. אולי אפנה את השאלות ישירות לסגן השר ולא לשר.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אני מייצג כאן את השר. אם אני מכין שיעורי-בית, ודאי שהשר מכין.

2. האם יש למשרד תוכנית כלל-ארצית להצטיידות במחשב?

3. כמה מסייע משרד לרשויות מקומיות היוזמות רכישת/חכירת מחשבים לבתי-הספר שבתחומן?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. הלימוד כסיוע מחשב אפשר שיפור כקצב הלמידה, בהישגים הלימודיים ובהתייחסות ללימודים אצל תלמידים שהשתלבו בניסויים לשיפור ההוראה בסיוע מחשב. פעולות אלה התייחסו ברובן לאוכלוסיות טעונות טיפוח, ויש לראות בהן אמצעי לסגירת הפער בין ההישגים בפועל של אוכלוסיות אלה ובין ההישגים הצפויים על-פי שנות הלימוד של אותם תלמידים.

2. תוכנית פעולה רכישתית בתחום המחשבים בחינוך עובדה כחודשים האחרונים על-ידי ועדת המחשבים שליד המזכירות הפדגוגית. הוצאה לפועל של התוכנית תלויה בכוח האדם ובמשאבים הכספיים שיעמדו לרשותנו.

3. סיוע לרכישת ציוד מחשבים לבתי-ספר ניתן על-ידי המשרד מתקציבי מערכת החינוך הטכנולוגי, האגף לחינוך התיישבותי, האגף להכשרת כוח אדם בהוראה והורעה למחשבים במערכת החינוך, באמצעות תוכנית הרווחה החינוכית או תוכנית שיקום השכונות.

574. צורך בפתרון הבעיה של המחסור הצפוי במהנדסים ובהנדסים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

הרשות לתכנון כלכלי צופה מחסור כבד-אדם מיומן כמשקל ישראלי. בתקופה הקרובה יבלוט בעיקר המחסור במהנדסים ובהנדסים בתחומי החשמל, האלקטרוניקה והתוכנה (מחשבים).

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם מוכן כבודו למנות ועדה משותפת לשני המשרדים — עבודה ורווחה וחינוך ותרבות — למציאת פתרון דחוף לבעיה?

2. האם משרד מוכן לאשר תמריצים מיוחדים לסטודנטים כמקצועות הנ"ל?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה ושלוש האוניברסיטאות שבהן מכשירים מהנדסים (הטכניון, אוניברסיטת בן-גוריון ואוניברסיטת תל-אביב) עוקבות באורח מתמיד אחר ההתפתחויות, כדי להבטיח התאמה בין הכשרת מהנדסים בתחומים השונים ובין המקצועות הדרושים למשק. לגבי מהנדסים צופה הרשות לתכנון כלכלי איוון בין ההיצע (המכאי כחשבון את היקף הכשרת מהנדסים בארץ ואת עליית מהנדסים מחו"ל), ובין הביקוש (המתבסס על מגמות פיתוח המשק בכלל והתעשייה בפרט).

אין צורך במתן תמריצים מיוחדים לסטודנטים בתחומי הנדסת חשמל, אלקטרוניקה או תוכנה.

הכשרת הנדסאים הצעירים שבחחום טיפולו של משרדנו מוגבלת, שכן היא תלויה במכסת רחיות הגיוס שצה"ל מאשר לעתודה טכנולוגית, ואילו לגבי הכשרת הנדסאים מבוגרים — הנושא בתחום טיפולו של המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית, הכפוף מבחינה מינהלית למשרד העבודה והרווחה.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

מדוע לא תקום רשות משותפת למשרד החינוך והתרבות ולמשרד העבודה והרווחה גם בנושא זה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני חושבת שהצעתך יש בה הרבה מן ההיגיון, ואני אציע זאת למוסדות המתאימים.

575. ההרכב של מליאת רשות השידור

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

המליאה הנוכחית של רשות השידור מונתה בחודש אפריל 1981, דהיינו, לפני הבחירות לכנסת העשירית.

הנני מבקשת מכבוד השר להשיב לי:

האם לאור תוצאות הבחירות לכנסת העשירית והרכב הסיעות בה אין מקום לשנות את הרכב מליאת רשות השידור ולתת בה ייצוג הולם ויחסי להרכב הגופים הציבוריים ככנסת?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

חוק רשות השידור, התשכ"ה — 1965, קובע כי "חקופת כהונתה של המליאה תהא שלוש שנים מיום מינויה". עם זאת, הרכב מליאת רשות השידור משקף את מגוון הדעות הקיים בציבור.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):

אני מוכרחה להודות שלא הכנתי את התשובה. גברתי סגנית השר, על איזה מגוון דעות את מדברת? לא שאלתי על מגוון דעות אלא על ההרכב הפוליטי.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

את שואלת: "האם לאור תוצאות הבחירות לכנסת העשירית והרכב הסיעות בה אין מקום לשנות — — —". חוק רשות השידור, התשכ"ה — 1965, קובע כי "חקופת כהונתה של המליאה תהא שלוש שנים מיום מינויה". עם זאת, הרכב מליאת רשות השידור, כפי שנמסר, משקף את מגוון הדעות הקיים בציבור.

576. הקיצוצים בתקציב משרד החינוך והתרבות וסגירת מוסדות

חבר הכנסת י' גיל שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

ביום 14 בדצמבר 1981 פניתי אליך בשאלתא, במגמה לברר את המשמעות של ההקפאה, שהפכה לקיצוץ, בתקציב משרד. ואת הירידה על סגירת מוסדות. ביום 30 בדצמבר 1981 השיבה סגניתך על שאלה מס' 3: "שום מוסד לא נסגר". אני יודע לפחות על מוסד אחד שנסגר — "נווה-אילן". עובדה זאת מעוררת ספק לגבי חשובתה בנושאי השאלתא שהשגתי.

אני מבקש אפוא לחזור על שאלותי, לנוכח ההקפאה שהפכה לקיצוץ בתקציב משרד בשנת הכספים השוטפת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(התשובה נקראה לכקשת חברת הכנסת א' נמיר)

נווה-אילן אינו מוסד חינוכי. אורגנו במקום סמינרים, של שבוע כל אחד, להורים מעוטי השכלה על בסיס חזוי עם

2. האם ניתן להוציא מהספרייה ספרים נדירים ויקרי ערך, כגון כתבי הרמב"ם שנרכשו בכסף רב, ללא רישום, כתוצאה מהמערכת האלקטרונית הלקויה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. מדובר בשני כרכים. הספרים נלקחו על-ידי סטודנט שעבד בספרייה ופוטו, ורצה להתנקם בהנהלת הספרייה. השומר ויתר העובדים הכירו אותו אישית, ולכן נתנו לו לקחת את הספרים. הוא החזיר את הספרים אחר יומיים על-ידי שליח, וניתנה הוראה לנעול את הספרים.

2. הספרים הנדירים, כמו כתבי הרמב"ם, שמורים במחסן במרתפי הספרייה הלאומית בגבעתיים ומוגנים באמצעות סדרי בטיחות וביטחון מעולים. העיון בהם מותר רק בתוך בית-הספרים גופו תחת בקרה מיוחדת, ולא ניתן להוציאם ממנו.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר כהן-אבידב.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

האם לא הוציאו את כתבי הרמב"ם מהאוניברסיטה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

עד כמה שנמסר, הם לא הוצאו מגבעתיים.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

לי ידוע שהם הוצאו מגבעתיים.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אולי אפשר לדעת מי מסר לך את העובדות?

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

אני אבדוק את זה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

תבדוק ותמסור לי את שמו וכתובתו של האדם שאמר לך, כתוספת מספר תעודת הזהות שלו.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

תודה רבה.

579. ליוקיים במערכת החינוך בכפר חרופים

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

נמסר לי על-ידי ראש המועצה המקומית חרופים, שקיים בכפר מחסור בתדירי לימוד. שחסרה חטיבת ביניים ושתנאי הלימוד כמעבדה ובספרייה לקויים.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם האינפורמציה שנמסרה לי נכונה?

2. אם כן — האם מוכן השר לפעול למען הבטחת שיפור תנאי הלימוד בכפר?

3. האם קיימת תוכנית להקמת בית-ספר יסודי נוסף בכפר?

4. האם נמצאת בשלבי תכנון הקמת חטיבת ביניים בכפר?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. לא.

2. כן.

3. כן. בית-ספר יסודי נוסף נמצא בשלבי תכנון מתקדמים. עיתוי בנייתו תלוי בהיקף תקציב הפיתוח של משרדנו.

המפעל המקומי. בעקבות הקיצוץ של 30% מהפעילויות המוקפאות לא חודשה הפעילות בנווה-אילן.

577. הוצאות הטלפון של האוניברסיטה העברית

חבר הכנסת מ' כהן-אבידב שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

דובר האוניברסיטה העברית בירושלים מסר לכתב עיתון הסטודנטים באוניברסיטה העברית, כי דמי שיחות הטלפון באוניברסיטה העברית בשנת התשמ"א הגיעו לסך 6,200,000 שקל, מלבד שיחות פנימיות.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם נכון שדמי שיחות הטלפון בשנת התשמ"א הגיעו לסך הנ"ל?

2. אם התשובה על שאלה מס' 1 חיובית — האם אין סכום זה מופרז ביותר?

3. האם מוצדקת הוצאה בסך 20,000 שקל ליום לשיחת טלפון?

4. הסוכנות היהודית אינה מוציאה סכום דומה — האם בדעתך לנקוט צעדים מתאימים כדי לצמצם בזבז משווע זה בשיחות טלפון?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. כן. זה סדר גודל ההוצאה הכוללת בכל ארבעת הקמפוסים של האוניברסיטה.

2. באוניברסיטה מופעלים צעדים לצמצום הוצאות הטלפון על-ידי: סגירת אפשרויות חיוג בינלאומי, על-ידי הורדת רמת השירות וסיוג קווים רבים לחיוג עירוני בלבד; קיצוץ דרסטי במספר הקווים הישירים שהיו במחלקות השונות; פעילות הסכרתית שוטפת; וצמצום השימוש בטלפון. בעתיד הקרוב יופעל רישום שיחות למעקב אחר השיחות המתבצעות מטלפונים במוסד.

4. עד כה לא נערכה השוואה של האוניברסיטה עם הסוכנות היהודית לגבי צרכים, היקף עובדים ופיזור בארץ ובעולם.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר כהן-אבידב.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

האם בדעת השר לנוף בהנהלת האוניברסיטה על הוצאה כליכך גדולה של 200,000 לירות ליום על שיחות טלפוניות?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני חושבת ששר החינוך יבוא אתם בדברים.

578. סדרי השאלה לקויים בספרייה האוניברסיטה העברית

חבר הכנסת מ' כהן-אבידב שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

מכתבה שפורסמה בביטאון הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים נודע לי, שניתן להוציא מהספרייה המרכזית ספרים עתיקים. בעלי ערך נדיר, כלא ביקורת ורישום.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם ספרי ריצ'רד פוקוק, שהודפסו בשנת 1754 בגרמניה, שלושה כרכים נדירים על מסעותיו במזרח, הוצאו והוחזרו לספרייה האוניברסיטה ללא רישום מתאים?

יהודה חשאי (המערך):

סליחה, אני לא שאלתי אם מקבלים או לא מקבלים עובדים לפי קריטריונים אלה או אלה. ביקשתי שתיעשה בדיקה לפי הקריטריונים של משרד החינוך.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אז הוא אמר שהוא לא בדק לפני שהוא קיבל את העובדים.

יהודה חשאי (המערך):

אני מבקש שהוא יבדוק.

אורה-נמיר (המערך):

תפקידו לבדוק. כשכיל זה שואלים שאלתא.

יהודה חשאי (המערך):

אני לא ביקשתי רק לגבי עדות המזרח אלא גם לגבי יתר העדות.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני חושבת שהבדיקה אפילו מיותרת. אני חושבת שאם הוא מוכשר ומקצועי — הוא יתקבל.

יהודה חשאי (המערך):

אני מטיל ספק לגבי הכשרון. ביקשתי שיבדוק, ואני חושב שזכותי לקבל תשובה מדויקת.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, לא כאן המקום לדון בכעיה.

רגנן נעים (המערך):

זו התחמקות ברורה.

581. מפגשים בין נוער חילוני לנוער דתי

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

משרד מקיים מפגשים בין נוער חילוני לנוער דתי. נמסר לי, כי ברוב המקרים מוזמנים תלמידים חילוניים למוסדות דתיים.

בקשר לכך אבקש את תשובת השר:

1. מהו היקפם של המפגשים בין תלמידי בתי-ספר ממלכתיים ובין תלמידי בתי-ספר ממלכתיים-דתיים?

2. האם מפגשים אלה מתקיימים באורח קבוע?

3. אם כן — בכמה מבתי-הספר?

4. כמה מבתי-הספר המארחים הם ממלכתיים וכמה ממלכתיים-דתיים?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

משרדנו מקבל בבדיקה כל מפגש בין תלמידים מבתי-ספר ממלכתיים-דתיים לתלמידים מבתי-ספר ממלכתיים. מפגשים כגון אלה יכולים לתרום רבות ליצירת תחושת עם אחד לכל תלמידנו. פעולות אלו הן, בדרך כלל, פרי יוזמות מקומיות ואינן מאורגנות ישירות על-ידי המשרד. לפיכך, אין בירדנו לספק פרטים על מספר המפגשים ומקומם.

יש להוסיף, שבמסגרת המכונים לחינוך יהודי-ציוני, שבפיקוח אגף הנוער, מתארגנים מטעם "גשר" סמינריונים משותפים לבין נוער מבתי-ספר ממלכתיים-דתיים וממלכתיים. המפגשים אינם מתקיימים בבתי-הספר, אלא בקמפוס של "גשר" בצפת.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

ובהסכמת הרשות המקומית לבנותו כאחר המוצע על-ידינו ועל-ידי משרד הבינוי והשיכון.

4. מערכת החינוך בחורפיש ובכפרים הדרוזיים האחרים במרכז הגליל מתוכננת להקיף את בתי-הספר היסודיים — כיתות א' — ו' בכל ישוב. לכיתות ז' — י"ב נכנה עתה בית-ספר מקיף מרכזי במרכז הגליל, אשר יפתח בשנת הלימודים התשמ"ג. לפיכך, אין צורך בכנית חטיבת הביניים בכפרים עצמם, לרבות חורפיש.

580. מקומם של בני עדות המזרח בטלוויזיה הלימודית

חבר הכנסת י' חשאי שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

עורך עיתון "אפיקים" פנה אלי בכמה שאלות הקשורות למאפיינים של כוח האדם המקצועי בטלוויזיה הלימודית.

לפיכך, רצוני לשאול את כבוד השר, האם הוא יהיה מוכן להציג בפנינו נתונים בשאלות כדלקמן:

1. כמה מהעובדים הבכירים בטלוויזיה הלימודית — שדרים, מנהלי מחלקות, במאים, מפיקים — נמנים עם בני יוצאי תימן וארצות המזרח וכמה הם ילידי אירופה ואמריקה?

2. כמה מהם נתקבלו לתפקידים קבועים במשך שלוש השנים האחרונות לפי החלוקה כאמור לעיל?

3. מהו מספרם של הסופרים והמשוררים מבני יוצאי תימן ויוצאי ארצות המזרח שהטלוויזיה הלימודית הזמינה להופיע במרקע במסגרת תוכניותיה השונות במשך שלוש השנים האחרונות?

4. האם אין השר סבור, שרצוי לפעול לתיקון תדמיתם של יוצאי יהדות המזרח ובני תימן על-ידי הפצת מנהיגים, אורחות חיים, מורשתם התרבותית והרוחנית, הן בכתב והן בעל-פה וכן באמצעי התקשורת שאתה ממונה עליהם?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

מנהל הטלוויזיה הלימודית מודיע, כי לא בדק את הנושא בעת קבלת העובדים, לא לפני ולא לאחר העסקתם. הקריטריון היחידי לקבלת עובדים הוא מידת מקצועיותם.

לגבי התכנים, הטלוויזיה הלימודית שוקדת על הכללת תכנים ממורשת העדות המיעוטות את מגוון העדות בארץ. כמו כן פועלת הטלוויזיה הלימודית בשיתוף פעולה מלא עם המרכז למורשת תרבות עדות המזרח בהפקת תוכניות כתחום זה.

יהודה חשאי (המערך):

זו איננה תשובה לעניין, אני מצטער.

היו"ר מ' שחל:

רצית לשאול שאלה נוספת, חבר הכנסת חשאי?

יהודה חשאי (המערך):

לא קיבלתי תשובה, אז אין לי שאלה.

היו"ר מ' שחל:

אני יכול לעזור לך.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זאת התשובה שניתנה.

יהודה חשאי (המערך):

אני מצטער, זאת אינה תשובה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אתה יודע שבטפסים המתאימים ביטלו את ארץ המוצא.

אורה נמיר (המערך):

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
כאן אני שמה נקודה. בכך גמרת, תשלחי שאלתא נוספת.

אורה נמיר (המערך):

את חושבת שאת כאן בבית-ספר ז'בוטינסקי?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זהו בית-ספר שניהלתי אותו. אני גאה בו. הרבה מן התלמידים נמצאים פה.

אורה נמיר (המערך):

אינני חייבת להיות גאה כך.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אינך חייבת לדעת הכול.

אורה נמיר (המערך):

אני לא חייבת לדעת הכול? — איזו תשובה היא זו.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

זו תשובה מדויקת.

הי"ר מ' שחל:

אני פונה לשואלים, למעירים, וגם למשיכים. התקנון אומר שהשר צריך להשיב. לא נאמר מהי התשובה שעליו להשיב, מהו תוכנה של התשובה. אעביר את הערותיך, חברת הכנסת אורה נמיר, לישיבה של היושב-ראש והסגנים. אני רוצה גם להודיע, שיש כוונה לקיים דיון, אם בסוף המושב הזה או במושב הקיץ, על פעילותה של הכנסת, דיון ביחמתו של יושב-ראש הכנסת. זאת תהיה הזדמנות לחברי הכנסת להתייחס לסוגיה שהתעוררה. אני רק מבקש: בלי חילופי מחמאות תוך כדי הדיון.

חבר הכנסת בריזהר, מה ביקשת לשאול?

מיכאל בריזהר (המערך):

בזמן האחרון אנו נתקלים בעובדה, שאיננו מקבלים תשובות על שאלות אלא ניסוחים מעורפלים. האם יש דרך לאלץ את הממשלה להשיב על שאלות שנשאלות?

הי"ר מ' שחל:

על-פי התקנון — לא. בתקנון נאמר שהשר ישיב, לא נאמר מהו תוכן התשובה, מה היקפה או עומקה. הנושא כולו ראוי לדיון, אבל לא במקרה ספציפי זה או זה, אלא כסוגיה כוללת. אני מוכן להעביר את המשאלה שלכם ליושב-ראש הכנסת.

582. כנס בין-לאומי בנושא מעמד האשה

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

לאחרונה נערך, בחסות אוניברסיטת חיפה, כנס בין-לאומי בנושא מעמד האשה.

בתור יושב-ראש המועצה להשכלה גבוהה, אתכבד לשאול את כבוד השר:

1. מי יום את הכנס?
2. מי קבע את נושאי הדיונים ואת תוכניהם?
3. מי מימן את הכנס?
4. מי השתתף בכנס, מאילו ארצות ונושאי אילו תפקידים?
5. מי משראל הוזמן להשתתף בכנס?

אני רוצה להפנות את השאלה אל יושב-ראש הישיבה. זה כבר פעמים מספר בכנסת הנוכחית, שאני מגישה שאלות לקבלת אינפורמציה ואינני מקבלת אותה. אני חושבת שעל-פי התקנון, זו זכותם של חברי הכנסת. לא שלחתי שאלתא כדי לקבל דקלרציה של סגנית השר. ביקשתי נתונים ועובדות, ואבקש למסור ליושב-ראש הכנסת, שישב את שימת לבם של הנוגעים בדבר, שהם חורגים מהתקנון. אני מבקשת תשובות על שאלות, ולא הערות כאלה או כאלה.

הי"ר מ' שחל:

אני מבקש מסגנית השר להעיר, ואחר כך אומר משהו.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

חברת הכנסת אורה נמיר, אם מותר לי לבקש, אף שדברך היו מופנים אל יושב-ראש הכנסת במקרה זה, אני חושבת שהמלה דקלרציה היתה מיותרת לחלוטין פה.

אורה נמיר (המערך):

אני אשתמש במלים שאני ארצה ואל תחנכי אותי בבקשה. אני מבקשת ממך, אל תחנכי אותי בכנסת.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

ועכשיו לשאלות, אני רוצה לומר לך משהו. את שואלת כך, ואני קוראת את השאלתא שלך: "מהו היקפם של המפגשים בין תלמידי בתי-ספר ממלכתיים ובין תלמידי בתי-ספר ממלכתיים-דתיים?" — היוזמות הן פרטיות-מקומיות של מנהלי בתי-הספר.

אורה נמיר (המערך):

אתם לא יודעים את זה? זה לא נכון.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

לא, בשום פנים ואופן. את מתארת לך שעל כל פעולה של מתחן ידווחו לשר החינוך?

אורה נמיר (המערך):

זו לא תשובה. אני כבר תשע שנים חברת כנסת. שאלתי שאלות ומעולם לא קיבלתי נוסח כזה של תשובות. צריך להסב את תשומת לב של סגנית השר, שתעשה "שיעורי בית" ושתלמד מה זו כנסת. זו לא הפעם הראשונה שהיא עושה את זה, ואני אינני היחידה שמקבלת תשובות כאלה.

הי"ר מ' שחל:

קורם כול ניתן לסגנית השר להעיר את ההערה שלה — זה גם לא במסגרת התשובה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

חברת הכנסת אורה נמיר, את ותיקה ממני בכנסת ואני ותיקה ממך כחינוך וכניהול בית-ספר.

אורה נמיר (המערך):

כאן לא בית-ספר, ואת לא מנהלת כאן בית-ספר.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

המפגשים האלה בין נוצר דתי לנוצר בבתי-ספר כלליים הם יוזמות פרטיות שאינן מכוונות מלמעלה. לכן לא יכול להיות סיכום מדויק. אלה הן הערות. יש מפגשים. יש מנהל שמעוניין בכך, יש מנהל שאיננו מעוניין בכך. עניין זה אינו כלול לא בתקנות ולא בתוכנית הלימודים, ולכן התשובה במקרה זה היא מדויקת ובמקומה. אין אפשרות לתת מספר מדויק של מפגשים.

אורה נמיר (המערך):

אראה לך שכן ייתכן.

— 679,000 שקל: מחנות העולים — 4,500 — 663,000;
נציבות בית"ר — 4,200 — 572,000 שקל: ארגון עזרה —
3,200 — 369,000 שקל: הנוער הציוני — 1,700 —
241,000 שקל: צעירי אגודת ישראל — 1,600 — 299,000
שקל: בנות אגודת ישראל — 1,400 — 199,000 שקל.

584. הקצאת כספי עזיבות למסדות

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א'
בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

אודה לשר אם ישיב לי:

1. לאלו מוסדות — העוסקים בנושאי חינוך, תרבות
וספורט — המליץ משרד להקצות מכספי העזיבות,
המאושרים על-ידי ועדת השרים לענייני עזיבות, בשנת
הכספים 1980/81?

2. כמה כסף הוקצב לכל אחד מהמוסדות ולאיו מטר?

3. מי הוא הגוף הממליץ במשרד על סדר הקדימויות
בהמלצה בפני ועדת השרים לענייני עזיבות, ככל אחד
מהתחומים: חינוך, תרבות וספורט?

4. אילו מבין המוסדות שהומלצו על-ידי המשרד נענו
כחיוב ואילו בשלילה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1 — 2. כשל אורכן של התשובות אני מעבירה לחברת
הכנסת אודה נמיר את רשימת המוסדות המומלצים, כפי
שהוגשה לוועדת השרים לענייני עזיבות.

3. מנהלי האגפים במשרדנו, כל אחד בתחומי, ממליצים
על סמך פניות של גופים ומוסדות.

4. כאמור, אני מעבירה לחברת הכנסת אודה נמיר את
רשימת המוסדות המומלצים על-ידי המשרד. 168 נענו בחיוב,
ומסעיף 168 עד הסוף — נענו בשלילה.

585. מערכת החינוך ככפר ככול

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמחלני שאלה את שר החינוך
והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

בביקור שערכתי בכבוד ביום ראשון, 10 בינואר 1982,
נמסר לי מכתב שנשלח מטעם משרד לראש המועצה
המקומית, ובו אתם מודיעים, כי "משרד החינוך והתרבות
המועצה המקומית כככול מקדמים במשותף ובשלבים את
פיתוח מערכת החינוך ככפר בהתאם לתוכנית-אב שהכנתה
נסתיימה זה עתה". באותו מכתב נאמר: "אנו מקווים כי בשנת
הכספים 1982 נוכל להמשיך ולקדם את פיתוח מערכת החינוך
ונעשה מאמץ לכלול את בניית חטיבת הביניים בתקציב
הפיתוח הקרוב".

בהתחשב בעובדה שבבית-הספר הקיים חסרים 8 חדרי
לימוד וכ-350 תלמידים לומדים מחוץ למקום — ריש להניח
שמספרם יגדל בשנה הבאה — רצוני לשאול:

1. האם יש תוכנית לבניית חטיבת ביניים כככול כשנה
הבאה והאם נכלל תקציב למטרה זאת בתקציב הפיתוח לשנת
התקציב 1982/83?

2. אם כן — מתי תתחיל הבנייה?

3. האם מוכן כבודו לפעול כדי לבצע את התוכנית
המוסכמת והמאושרת לקראת שנת הלימודים הבאה?

6. מי קבע את רשימת המשתתפים הישראלים בכנס?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. הד"ר מרילין ספר מהחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת
חיפה והפרופסור מרתה מדיק מארצות-הברית, שתיהן חברות
בהסתדרות הפסיכולוגים האמריקנית בטקסציה הפסיכולוגיה
של נשים.

2. הוועד המארגן הבין-לאומי הציע נושאים לדיון ואלה
פורסמו בכל כתבי העת בעולם, בעקבות זאת התקבלו בוועדה
המדעית תקצירים בנושאים שונים ממדענים שונים בעולם.
הוחלט לקבל את הנושאים אשר היו מבוססים על מחקרים
ברמה גבוהה.

3. 12 ארגונים בין-לאומיים נתנו את חסותם לכנס — לא
מבחינה תקציבית, הכנס מומן על-ידי ההכנסות מדמי
ההשתתפות שגבו מכל המשתתפים.

4. נשים מישראל, מהולנד, מתאילנד, מארצות-הברית,
מקנדה ומאוסטרליה, בתפקידים פסיכולוגיים.

5. הזמנות נשלחו לארבע המדעניות: פרופסור ג'סי
כרנד, פרופסור אמריטוס בפנסילבניה סטייט יוניברסיטי;
פרופסור פלורנס דנמרק, נשיאה — כעבר — של הסתדרות
הפסיכולוגים בארצות-הברית; פרופסור גלוריה כנדר, מנהלת
המרכז לחקר האשה בבאונוס-אייזס, ארגנטינה; פרופסור
רבקה כרייסוף מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

דבר הכנס התפרסם בכל האוניברסיטאות בארץ ובעולם
ובכתבי העת המקצועיים בארץ ובעולם, וכן בעיתונות היומית,
וההשתתפות היתה פתוחה בפני כל חוקר, מדען או מתעניין
ששילם את דמי ההשתתפות.

חברת הכנסת שולמית אלוני הוזמנה לתת הרצאה בארוחת
הערב החגיגית לקראת נעילת הכנס.

6. הוועד המארגן הישראלי והבין-לאומי.

583. תנועות הנוער

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א'
בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

1. מה היא מידת הקשר הפורמלי שבין אגף הנוער ובין
תנועות הנוער?

2. מי קובע את שיעור התקציבים של תנועות הנוער?

3. מה מספר החניכים של כל אחת מתנועות-הנוער
המוכרות על-ידי משרדך?

4. מה היה שיעור התקציב שקיבלה כל אחת מהן בשנת
התקציב 1980/81?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

1. אגף הנוער אחראי לתקציב תנועות הנוער, יוזם מפעלים
חינוכיים של תנועות הנוער ומפקח על פעולותיהן.

2. אגף הנוער כהמלצת המועצה לענייני תנועות הנוער
שליד המשרד, בראשותו של חבר הכנסת עדיאל אמוראי.

3 — 4. הנוער העובד והלומד — 99,000 חניכים —
7,554,000 שקל: הסתדרות הצופים — 20,000 חניכים —
3,720,000 שקל: ארגון בני-עקיבא — 18,000 — 1,563,000
שקל: השומר הצעיר — 12,000 — 1,443,000 שקל: הנוער
העובד הדתי — 11,000 — 1,089,000 שקל: הנוער העובד
הלאומי — 8,300 — 857,000 שקל: מכבי צעיר — 6,900

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' בר-זוהר)

משרדנו השלים זה עתה בנייה של אגף חדש לבית-ספר יסודי ב'. אגף זה כולל 10 חדרי לימוד, מקלט, מינהלה וחדרי ספה. כמו כן מימן המשרד שיפוצים מיוחדים באגף הישן של בית-ספר זה.

המשרד המליץ על הקצבת 300,000 שקל לשיפוץ קומת עמורים, לסגור אותה ולהסב אותה ליחידת גני ילדים. המועצה קיבלה את הכסף אבל טרם החלה בפעולה.

משרדנו שלח למועצה פרוגרמה להשלמת בנייתו של בית-ספר יסודי א'. לאחר שהמועצה תכין תוכנית, יוכל המשרד לתקצב את הבנייה.

בידי המועצה תוכנית מאושרת להקמת חטיבת ביניים חדשה כמכאול הכפר. המשרד כלל את הפרויקט בהצעת התקציב לשנת 1982/83 בעדיפות גבוהה יחסית לפרויקטים אחרים במגזר הערבי.

מימוש הבנייה מותנה, כמובן, בהיקף תקציב הפיתוח שיועמד לרשות המגזר הערבי כ"1982/83. בקצב המימון וביכולת הביצוע של הרשות המקומית.

586. בית-הספר בכפר ראס-עלי

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמזולני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

כסיור שערכתי ביום ראשון, 10 בינואר 1982, בכפר ראס-עלי, הסמוך לקיבוץ רמת-יוחנן ונמצא בתחומי המועצה האזורית זבולון, כיקרתי, בין היתר, בבית-הספר בכפר, שלומדים בו 180 ילדים. ילדי הכפר ערב אל-חואלר מגיעים לבית-הספר זה ברגל, כהעדר כביש ואמצעי גישה. בית-הספר שוכן במבנה פרימיטיבי מאוד והילדים לומדים בתנאים תת-אנושיים. הריהוט דל ועלוב, חדרי הלימוד קטנים, הצפיפות גדולה והגונות עשויים אסבסט ועפים ככל פעם עם הרוח. הסכום הקצוב משרדך לפני שנה לבית-ספר זה זעום מאוד, כ"200,000 לירות, ואינו תואם את הצרכים.

נוכח התנאים הקשים שבהם לומדים ילדי הכפר, דבר הגורם להתמרמרות ולהרגשת תסכול וקיפוח בקרב התושבים, שהם אזרחים טובים ונאמנים למדינה, רצוני לשאול את כבודך:

1. האם כיקרו נציגי משרדך במקום והם מודעים לתנאים הקשים של בית-הספר?

2. האם קיימת תוכנית להקמת בית-ספר לפי הסטנדרד המקובל?

3. אם כן — מתי תבוצע התוכנית?

4. אם לא — האם קיימת תוכנית לשיפוץ בית-הספר הקיים והקצאת האמצעים הדרושים לכך?

5. האם הוקצו סכומים לצורכי הריהוט הדרוש לתפקודו של בית-הספר?

6. האם מוכן כבודו לסייע לכפר בהקצאת הסכומים הדרושים לבית-הספר, כדי להבטיח תנאים מינימליים המאפשרים לתפקד ולנהל את מערכת הלימודים כמחויב מחוק חינוך חובה?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. 4. — על-פי תוכנית המיפוי אין צורך בהקמת בית-ספר נוסף. יש לשפץ חלק מהמבנה על-ידי החלפת הגג.

5. הריהוט הקיים בבית-הספר ניתן לרשות החינוך המקומית על-ידי משרדנו. הרשות לא פנתה לאחרונה בבקשה לקבלת ריהוט נוסף או להחלפת הריהוט הקיים. אם יש בדעתה לחדש את הריהוט, ניענה לכך ברצון לקראת שנת התקציב הבאה. משרדנו מפץ שאלון בין רשויות החינוך שאינן רשויות מקומיות, ועל-פי הבקשות מועבר אליהן ריהוט.

6. משרדנו יעשה מאמץ להבטיח בשנה הקרובה תקציב לשיפוץ המבנה הקיים.

587. המצב ב"גחלת"

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

מפרסומים בעיתונות מתברר, שיש חשדות לא-יסודיים ב"גחלת" וכי יש חקירה בנושא זה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

מה ידוע לכבודו על חקירה ב"גחלת"?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן התשובה שקיבלתי מיושב-ראש "גחלת": לפני חודשים מספר הגיעה אליי תלונה בכתב חתומה על-ידי ועד עובדי "גחלת", ולכאורה יכול להשתמע ממנה שנתבצעה עבירה של חוסר טוהר מידות. המכתב הועבר למבקר העירייה, לאחר שהמבקר בדק את העניין במשך שבועות מספר הוא הגיע למסקנה, שיש להעביר את הממצאים לחקירת המשטרה. לאחר שהמשטרה חקרה את העבירה, הועבר התיק של אותה עובדת לפרקליטות. לגופו של עניין, אין מדובר בשום נזק מטרילי, לא לחוסכים ולא לחברה. עיקר הדברים שנחקרו, ולכאורה יכולה להיות בהם אשמה, הם בעניין בין הנחקרת ובין העובדים. מדובר בסכומי כסף פעוטים מאוד, שאין להם שום משמעות מטרילית. באותו רגע שהעניין הועבר למשטרה, העובדת נתבקשה שלא לבוא לעבודה עד גמר ההליכים.

588. הסדר תשלומי אגרות הטלוויזיה

חבר הכנסת י' גיל שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

רשות השידור ערכה הסדרים, שלפיהם ניתן לשלם את אגרת הטלוויזיה כשיעורים, שירותים אחרים קבועי סדרי תשלום מוקדמים, שאפשרו לתושבים המעוניינים בכך לשלם מראש את כל התשלום ובכך לזכות בהנחה מסוימת. הסדר זה לא זיבלר ששעו לשרת את האזרח המעוניין בכך, אלא גם יחסוך לרשות השידור את הטרחה הקשורה בהעברת דרישות תשלום ומעקב אחריהן. על כל המשתמע מכך.

רצוני לשאול את כבודך:

האם נשקלת אפשרות להציע לאזרחים תשלום חד-פעמי ומראש של אגרת הטלוויזיה, ולזכות בכך את המשלמים באותו מסוים של הנחות, דוגמת התשלום מראש של הארנונה?

תשובת סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן התשובה שנמסרה לי על-ידי רשות השידור: התקנות

קובעות, כי המשלם את האגרה השנתית מראש מקבל הנחה של 10%.

589. חינוך לאי-שירות כצה"ל בבית-ספר ממלכתי-דתי
חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

נודע לי לאחרונה, כי בבית-ספר ממ"ד מטיפים לבנות שלא להתגייס לצה"ל.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

1. האם ירדע הדבר לשר?
2. האם יש הנחיות של משרדך לבית-הספר בעניין זה?
3. מה הן ההנחיות?
4. אם אין הנחיות — האם בדעת השר להוציא הנחיות בעניין זה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

למשרדנו לא הגיעו ידיעות על הטפה נגד גיוס בנות לצה"ל. בחודר של האגף לחמ"ד שפורסם בהתשל"ח נאמר, בין היתר: "אין לה לכת הדחית לפטור עצמה מכל חובה כלפי הציבור ועל כן חשוב שמחנכי כיתות י"ב, המורים, היועצים והמנהלים יעשו נפשות ליציאת הבוגרות לשנת שירות במסגרת התנדבות בעם, מסגרת אשר הוכיחה עצמה כמילוי המשימות האלואמיות". עם זאת יש מוסדות בחמ"ד המחנכים לגיוס בנות לצה"ל, כגון הקיבוץ הדתי, באותו חוזר מוצע לבנות המבקשות להתגייס לצה"ל להתגייס לנח"ל דתי או למסגרת של מורות-חיילות, וזאת כדי למצות את מירב האפשרויות לשמירה על אורח חיים דתי.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש תשובה על שאלה מס' 4: האם בדעת השר להוציא הנחיות בנדון? וכונתו להנחיות חדשות. אם אין השר מתכוון להוציא הנחיות חדשות, מדוע?

אני רוצה להגדיר, את הבעיה, ולכן גם הצגתי את השאלה. יש חוזר של המחלקה לחינוך דתי, אשר בפירושו מנחה את בתי-הספר הדתיים לנהוג על-פי ההלכה. מנהלי בתי-הספר התיכוניים נוהגים בדרך-כלל לפי ראות, עיניהם כמייצגי הציבור, וכין היתר הם מטיפים — ואני אומר זאת על סמך ידיעה — לאיגוס בנות, בנות מבתי-הספר התיכוניים הדתיים, לצה"ל. אינני בטוח שזהו רצון ההורים, ודאי שאין זה רצון הציבור. אני מבקש לדעת אם אפשר להוציא לבתי-הספר התיכוניים הדתיים הנחיות, שבהן יאמר במפורש, שאין להטיף נגד גיוס בנות לצה"ל יש לתת לאותה בת בגיל 18 לבחור את דרכה בעצמה. אם היא תחליט להתגייס — תתגייס; ואם היא תחליט שלא להתגייס מסיבות דתיות, והיא אכן דתיה, שלא תתגייס.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:

אני מבקשת מאוד מחבר הכנסת מאיר שטרית — שאני מזדהה מאוד עם דעתו במקרה זה — אם יש באפשרות, לשלוח אלינו את שמות מנהלי בתי-הספר ושמות המורים שאכן עושים זאת.

אורה נמיר (המערך):

זו תהיה רשימה גדולה.

מאיר שטרית (הליכוד):

האם אפשר להוציא הנחיות האסורות בפירוש להטיף נגד גיוס לצה"ל?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אם תהיה רשימה, אזי אפשר יהיה לפעול.

אריה נחמקין (המערך):
חוזר עקרוני, לא חוזר ספציפי.

מאיר שטרית (הליכוד):
האם אפשר להוציא הנחיות מפורשות לבתי-הספר הממלכתיים-דתיים שלא להטיף נגד גיוס בנות לצה"ל? אם אי-אפשר — מדוע?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אני אבדוק את האפשרות הזאת.

590. הפצת חוברת הכוללת דברים נגד היהדות הרפורמית
חבר הכנסת י' צור שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

בחוברת "רעיון" — פרשת השבוע — המופצת בין מורים ומחנכים, הופיעו דברים שיש בהם פגיעה ביהדות הרפורמית, דברים המוסברים על-ידי הכותב: "משום שאין היא (התנועה הרפורמית) תנועה כלל, היא זרם שבא להרוס תאים חשובים ביהדות. לתנועה הרפורמית אין בשורה, אין מסר". לפי ידיעתי חומר זה מופץ בסיוע משרדך, כמעטפה רשמית של המשרד.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם מוכן השר להבטיח, שכחומר המופץ על-ידי משרדו יישמר יחס הכבוד לכל הזרמים ביהדות?
2. אם לא — האם מוכן השר להורות כי ייפסק הסיוע להפצת חוברת זו?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת א' נחמקין)

החוברת "רעיון" אינה נתמכת על-ידי משרדנו. היא מתפרסמת על אחריותו של הכותב בלבד. משרדנו בודק את עניין משלוח החוברת באמצעות מעטפות של המשרד.

591. הקריטריונים של רשות השידור בקביעת

השירים שישודרו

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

הנני מתחשק בשאלתתי לתוכנה של הפניה (עוחק צורף למקור) שהוגשה מטעם זמרים ונגנים ידועים בישראל, אשר עוחק ממנה הופנה גם לכבודו, ועל כן אני מתכבד לשאול:

1. על-פי אילו קריטריונים פועלת הנהלת רשות השידור בקביעת שידורי שירים ונעימות?
2. האם נערכה מטעמן חקירה לבירור הנכונות או אי-הנכונות של תוכן הפניה?
3. אם טרם נערך ביור או חקירה — האם מוכן כבודו לעשות כן?

4. האם מוכן כבודו לפעול לחיקוק המצב?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ת' טוכי)

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אני מקבלת את ההערה, ואם אפשר — ארצה לקבל את ההזמנה.

593. המכינות הקדם-אקדמיות

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות כיום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

אודה לשר אם ישיב לי:

1. באילו מוסדות להשכלה גבוהה קיימות היום מכינות קדם-אקדמיות?
2. כמה מקומות יש בכל אחת מהמכינות הללו?
3. כמה סידורי פנימייה יש בכל אחת מהמכינות?
4. כמה תלמידים לומדים היום בכל אחת מהמכינות?
5. מה היתה תמונת המצב בשנה החולפת?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
כאן יש גם כן שמות גדולים מאוד.

היו"ר מ' שחל:

אז תציני את זה, ואם השאלות תסכים — תעבירי אליה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
אודה, לגבי מעונות — תלמידים שזקוקים לכך מקבלים זכאות למעונות כמו סטודנטים רגילים. יש רשימה ארוכה, ברשותך.

אודה נמיר (המערך):

אני מוכנה לקבל אותה.

(הרשימה נמסרה לפרוטוקול)

ה מ כ י ה	למדו בהתשמ"א	למדו בהתשמ"ב	מקומות פנויים לקליטה נוספת
1. אוניברסיטת בן-גוריון	500	500	—
2. האוניברסיטה העברית	412	500	150
3. אוניברסיטת כרמיאל	73	78	120
4. אוניברסיטת תל-אביב	313	430	70
5. אוניברסיטת חיפה	370	290	150
6. הטכניון	730	692	—
7. מכללת תל-חי	190	280	—
8. מכללת בית-ברל	210	250	—
9. מכללת אוהל-שרה	63	50	30
10. מכללת וינגייט	20	25	—
סך-הכול	2,881	3,095	520

594. אי-שימוש בשפה העברית בפרסום של אוניברסיטת בן-גוריון

חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות כיום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

במחלקה לשפות זרות באוניברסיטת בן-גוריון כנגד נערך כנס על סטפן צווייג, בשיתוף עם השגירות האוסטריות. תוכניתו של הכנס הודפסה כולה בשפה האנגלית בלבד.

1. על-פי מנגינתם, חמלילים ותוכנס, תוך כדי דאגה למגוון רחב של סגנונות, לרבות פולקלור של עמים ועדות.

2 — 4. מקובלת על השר הממונה עמדת רשות השידור, הדוחה מכול וכול את הטענה, כאילו קיימת אפליה כלשהי בקביעת שירים או זמרים, וממילא אין מה לחקן בנדון.

592. שימוש בשפה האנגלית בפרסומי אוניברסיטת חיפה
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות כיום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

לאחרונה נערך, בחסות אוניברסיטת חיפה, כנס בינלאומי בנושא מעמד האשה. נמסר לי כי כל הפרסומים הנוגעים לכנס — ההזמנות, ההרצאות וכו' — היו על טהרת השפה האנגלית.

בתור יושב-ראש המועצה להשכלה גבוהה, אתכבד לשאול את כבוד השר:

1. האם אינפורמציה זו ידועה לשר?
2. אם כן — האם מקובל על השר נוהג זה, הפוגע בשפה העברית?
3. מה ברעת השר לעשות כדי שמוסד אקדמי ישראלי לא ינהג כך בעתיד?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
הכרזות שהתפרסמו בארץ לקראת הכנס היו בשפה האנגלית ובשפה העברית; חוברת מידע שהוכנה על-ידי חברת "קופל קונגרסים", אשר טיפלה בארגון הכנס, הוצאה בשפה האנגלית, כאשר שם הכנס ומקום קיומו הופיעו בעברית; טופס ההרשמה למשתתפים מהארץ הופיע בעברית; השלטים באולמות המליאה היו בעברית; הרקטור פתח את הכנס בברכה קודם כול, בשפה העברית, ואף הרבה לצטט מדברי חז"ל בלשון הקודש.

לאור אופיו הבינלאומי וריבוי המשתתפים מכל העולם כרוך, שיש לנהל את ההרצאות והדיונים בשפה המובנת ליציבור האורחים הרב. נעשה ניסיון בזמן ההתארגנות לקראת הכנס להשיג מימון לקיום חרגום סימולטני שיאפשר מתן הרצאות גם בשפה העברית, אך מסיבות תקציביות לא ניתן היה לבצע זאת.

הרעיון לקיום הכנס הנ"ל בא מהסתדרות הפסיכולוגים — הסקציה הפסיכולוגית של נשים בארצות-הברית. הכנס גובש על-ידי כמה ארגונים פרופסינאליים אמריקניים בארצות-הברית כבר לפני כשלוש שנים. במקור הוא לא היה מיועד להתקיים בארץ. הוחלט לקיימו דווקא בישראל בעקבות הכנס של האו"ם על מעמד האשה שהתקיים בקופנהגן.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אודה נמיר.

אודה נמיר (המערך):

מאחר שנשלחה אלי הזמנה, אני יודעת שהיא היתה כתובה כולה בשפה האנגלית. אני משערת שאת האינפורמציה מסרו מאוניברסיטת חיפה.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזר-תעסה:
נכון.

אודה נמיר (המערך):
האם סגנית השר אינה חושבת שיש מקום להעיר להם על כך שלא מסרו אינפורמציה מדויקת?

נמסר לי שאוספו הגדול של הצייר לובין נמכר לאספן פרטי.

בשל הערך האומנותי הרב של תמונות אלה, אבקש את חשבות השר:

1. האם אינפורמציה זו נכונה?
2. אם כן — האם ניתן לנקוט צעדים כלשהם כדי להבטיח כי לפחות חלק מאוספו של הצייר יועבר למחזיאונים הציבוריים הישראליים?

3. אם כן — באיזו דרך ניתן לעשות זאת?
4. מה בדעת השר לעשות כדי שלהבא תוכל המדינה להבטיח את שימורם של אוצרות תרבות במסגרות ציבוריות?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
1 — 3. מנהלי עיכובן הצייר לובין ו"ל הודיעו למשרדנו, כי אוסף יצירותיו של המנוח נמכר בהתאם להוראות בית-המשפט. לפיכך אין באפשרותנו לנקוט צעדים כדי להעביר חלק מהאוסף למוזיאונים ציבוריים.

4. המדור לאמנויות פלסטיות כמועצה לתרבות ולאמנות בחן סוגיה זו בזמנו והגיע למסקנה, שבשלב זה אין בידי המדינה להמציא פתרון לטיפול בעיזבונות של ציירים מהסיבות דלקמן: עקרונית אין המדינה צריכה. לשמור עיזבונות שלמים של ציירים; המחסור החקיקתי אינו מאפשר לרכוש חלק מהעיזבונות; מדיניות הרכישות מסורה בידי המוזיאונים עצמם.

משרדנו שוקל עתה גיבוש הצעת חוק נכסי תרבות. עניין זה ייבדק במסגרת זו.

היו"ר מ' שחל:
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):
לאחר שהגשתי את השאלתא התפרסם בעיתונות, שלא רק שזה נמכר לאספן פרטי אלא גם הוצא מחוץ לגבולות המדינה. מאחר שהצייר לובין היה אחד מגדולי הצייר הישראלי, האם אין מקום למצוא, יחד עם היועץ המשפטי של המשרד, דרך כלשהי לחסום אפשרות כזאת, או לשמר משהו מינימלי מהיצירות שלו בחוץ הארץ?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
טוב, אני אמסור את הפנייה.

היו"ר מ' שחל:
אני מודה לסגנית שר החינוך והתרבות, אבקש מסגן שר האוצר, חבר הכנסת חיים קופמן, להשיב על שבע שאלות.

אריה נחמקין (המערך):
בינתיים עד שהוא מגיע, האם מתכוונים למנות עוד סגן לשר החינוך, כדי שאפשר יהיה להשיב על כל השאלות?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
כן, יש מקום לשני סגנים, אני אודה על ההצעה.

היו"ר מ' שחל:
אני מציע שתגיש את זה כהצעה לסדר-היום.

295. העלון להסכרת חישוב הריבית ודרך גבייתה
חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר האוצר ביום י"ח בכסלו התשמ"ב (14 בדצמבר 1981):

מאחר שהזורים ונשנים המקרים של עריכת כנסים בין-לאומיים שונים ומקומיים במוסדות ההשכלה הגבוהה, כאשר לא נראית אות עברית ולא נשמע צליל של שפה עברית, אבקש את חשבות השר:

1. האם מודע השר למצב זה?
2. האם מציאות זו מקובלת על השר?
3. אם כן — מדוע?
4. אם לא — מה בדעת השר לעשות כדי לחייב את מוסדות ההשכלה הגבוהה לשמור, ולוא במידה האלמנטרית ביותר, על כבוד השפה העברית?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
באוניברסיטת בן-גוריון החקיים כנס על סטפן צווייג. לרוב המוזמנים נשלחו הזמנות באנגלית, שכן הם שולטים בשפה זו, ולאחרים נשלחו הזמנות בעברית.

המוסדות להשכלה גבוהה שומרים על כבוד השפה העברית, אך כאשר מדובר בכינוסים אשר רוב המשתתפים בהם דוברים שפה זרה, הרי ששפת הכינוסים וההזמנות היא זרה. עם זאת משתדלים לשלוח הזמנות גם בעברית, אף שהדבר מייקר את ההוצאות.

אין חולקין על כך שהמוסדות להשכלה גבוהה צריכים להיות דוגמא ומופת בשמירת כבוד השפה העברית — ויעשו ככל הנדרש. אני מקבלת את ההערה.

היו"ר מ' שחל:
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אורה נמיר.

אורה נמיר (המערך):
נמסרה כאן, לפי ידיעתי, אינפורמציה לא מדויקת על-ידי האוניברסיטה. הזמנה נשלחה — אני ראתי אותה — לפרופסור נורית גוברין, לכל הדעות מרצה לספרות באוניברסיטה העברית, ישראלית, על טהרה השפה האנגלית.

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
אני מאוד מודה לך על ההערה הזאת.

595. תוכניות תרבות בטלוויזיה הישראלית
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

במסגרת שידורי הטלוויזיה בעברית מוקצית מחצית השעה בשכר בלבד לנושא התרבות, הספרות והאמנות — בתוכנית "שמונה-יחצ".

בקשר לכך אבקש חשבות השר:

1. האם לדעת השר די במחצית שעה שבועית כדי להביא בפני הקהל הרחב נושאי תרבות, ספרות ואמנות?
2. אם לא — מה ברעת השר, כממונה על רשות השידור, לעשות כדי להרחיב שידורים אלה?

סגנית שר החינוך והתרבות מ' גלזרית-עספה:
1. לא.

2. נבוא בדברים עם רשות השידור בנושא זה.

596. אוסף הצייר לובין
חברת הכנסת א' נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום א' בשבט התשמ"ב (25 בינואר 1982):

בצירוף ריבית מדורגת לפי חישוב משתנה בכל שנה. מהנחיות אלה נובע, כי הוזר הכספים עד 1981 איננו מחויב כריבית דריבית ובהצמדה מלאה וכי על הפרשי הריבית מוטל מס.

לאור האמור לעיל, הריני מבקש לשאול:

1. האם המידע הנ"ל נכון?
2. האם מתכוונן משרד לשנות את ההנחיות שנמסרו לבנקים למשכנתאות, כדי שמקבלי המשכנתאות, ששילמו לבנקים בהתאם להנחיות הקודמות, יוכלו לקבל פיצוי מלא על התשלום היתר ששילמו?

3. מדוע חייבים הפרשי הריבית הנ"ל בתשלום מס?

4. האם ניתן לבטל את תשלום המס על הפרשי הריבית?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1. המידע בשאלתך נכון.
2. הפיצוי של ריבית נקבע בשעתו על-ידי המפקח על הבנקים ללא הצמדה.
3. תשלום המס על הריבית הוא בהתאם לתקנות מס הכנסה.
4. ניתן לבטל את המס על-ידי תקנה מיוחדת מטעם שלטונות מס הכנסה.

371. פטור מתשלום מסים למר שאול איזנברג

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את שר האוצר ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בתקופת כהונתו של שר האוצר לשעבר פנחס ספיר ז"ל נתקבל חוק המעניק לשאול איזנברג הטבות, שכללן פטור מתשלום מסים במשך 30 שנה. חוק זה נתקבל תוך הסכמה עם איזנברג, כי יעביד את כל עסקיו אל מדינת ישראל. לפני זמן מה קראתי בעיתון "מאה", כי מר איזנברג לא רק שלא העביר לארץ את כל עסקיו, אלא שלאחרונה החל בהוצאת הנוו אל מחוץ לגבולות המדינה, ועל אף זאת ממשיך ליהנות מאותן הטבות. קרי פטור מתשלום מסים.

לאור האמור לעיל, אני שואל את כבוד הש:

1. מדוע ממשיך האוצר להעניק את הפטור לשאול איזנברג?

2. האם מוכן כבודו לפעול לביטול ההטבות נוכח צעדיו של איזנברג (הוצאת ההון לחוץ-לארץ)?

תשובת סגן שר האוצר ח' קופמן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האוצר איננו מעניק כיום הטבות מס כלשהן לפעילותו של מר שאול איזנברג במסחר בין-לאומי. עד שנת 1971 ניהל מר שאול איזנברג את עסקי המסחר הבין-לאומי שלו ממרכז בחוץ-לארץ, ולכן לא היה חייב עליהם במס הכנסה בישראל. בשנת 1971, לאור כוונתו להעביר את מרכז עסקי המסחר הבין-לאומי שלו לישראל, הוענק לחברה שבשליטתו פטור ממס הכנסה למשך 10 שנים, זאת על-פי סעיף 153 לחוק לעידוד השקעות הון. אגב, מפתור זה יכול ליהנות כל אדם העומד בכללים שבו. למיטב ידיעתנו, כוונתו של מר שאול איזנברג להעביר את מרכז עסקי המסחר הבין-לאומי שלו לישראל לא התממשה. מסיבות שונות. לאור זאת אין לו צורך בפטור כלשהו ממס הכנסה בישראל, והוא אכן איננו מקבל אותו. פעילותו העסקית בישראל היא כולה במסגרת חברות ישראליות. הכפופות לחוקי המס הנהוגים בישראל.

איגוד הבנקים, בשיתוף עם המועצה לצרכנות, פרסם באחרונה עלון, שנועד להסביר לציבור הרחב את נושא הריבית ודרך גבייתה. יחמה זו כשלעצמה ברובה, אלו שתוכנו של העלון וחלקיות האינפורמציה שבו עלולים להטעות את הציבור הרחב המעיין בו. העלון נמנע מלציין, שגביית ריבית על בסיס חודשי מוגדרת לחוק הריבית והיא בגדר עבירה פלילית. כמו כן אין העלון מציין במפורש, כי הבנקים גובים ממקבלי האשראי, נוסף על הריבית, דמי הקצאת אשראי ועמלות שונות, המייקרים כמידה משמעותית את עלות האשראי.

לאור האמור לעיל, ברצוני לשאול:

1. האם העלון פורסם על דעת משרד האוצר?

2. מה בדעת משרדך לעשות כדי למנוע את ההטעה האפשרית של הציבור, כתוצאה מחלקיות האינפורמציה הכלולה בעלון?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1. העלון פורסם ללא התייעצות מוקדמת של איגוד הבנקים עם משרד האוצר או בנק ישראל. אין כל צורך בהתייעצות כנ"ל, וממילא פרסומו לא היה על דעת משרד האוצר או בנק ישראל.

2. חוק בנקאות (שירות הלקוח), התשמ"א — 1981, אוסר הטעה בפרסום. אך בניגוד לדעת השואל הנוו סבורים, כי בעלון הנדון אין הטעה והוא נתון לציבור מידע חשוב בתחום של אופן חישוב הריבית. המסר שלו הוא, ששיעור הריבית בפועל נקבע לא רק על-פי שיעור הריבית הנקוב אלא גם על-ידי עיתוי תשלומיה. לצורך זה השתמש המפרסם בדוגמאות מספריות שונות, החל מתשלום חודשי וכלה בתשלום שנתי, והוא אף ציין פעמיים, בפרסום, ששיטת חיוב הריבית הנהוגה בארץ היא ריבית רבעונית.

יצוין עוד, שמרכיבי דמי הקצאה ועמלות, המוזכרים על-ידי השואל, אינם נחלת כל מי שנוקז לאשראי בנקאי וכל סוגי האשראי. לדוגמה, משקי-בית המושכים משיכות יתר מאשרות אינם מחויבים, בדרך כלל, בדמי הקצאה. כנ"ל לגבי אשראי צמוד, אשראי מוכון, אשראי לזמן קצוב וכדומה.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא ענה על השאלה, אבל זה בסדר.

היורר מ' שחל:

האם זו שאלה נוספת?

קריאה:

הוא אומר שהממשלה אינה עונה על השאלה, אבל זה בסדר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני יכול רק לומר, שדעת האופוזיציה כדעת הקואליציה.

296. החזר תשלום אגרת רישום משכנתה בטאבו

חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר האוצר ביום י"ח בכסליו התשמ"ב (14 בדצמבר 1981):

בעקבות תקנות חדשות, שפורסמו בראשית החודש, בדבר שינוי אגרת רישום המשכנתאות בטאבו, יחריבו הבנקים למשכנתאות להחזיר מיליוני שקלים לרכבות אזרחים. על-פי התקנות החדשות תהיה מעתה אגרת רישום המשכנתה בטאבו 50 שקלים בלבד. במקום אחוז אחד מסכום ההלוואה שהיה נהוג עד כה. על-פי הנחיות בנק ישראל, יש להחזיר את הכספים

שולמה מקדמה ביום 9 באוקטובר 1981, על-פי נתונים ארעיים שנמסרו על-ידי כסוף חודש ספטמבר. ביום 17 בינואר 1982 נתקבלה מחקלאים אלה התביעה הסופית, והיא נמצאת בבדיקה. על יתרת הסכומים שטרם שולמו תשלום ריבית החל ביום 1 בינואר 1982. התביעות שהוגשו על-ידי החקלאים באצבע הגליל מסתכמות כסך של כ-7 מיליוני שקלים בקירוב. לאחר בירור הנתונים ואימותם תשלום היתרה המגיעה ללא דיחוי.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רענן נעים.

רענן נעים (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, לאחר הגשת השאלתא שלי, שבועיים או שלושה שבועות לאחר הגשתה, נשלחה חוליה ממשרד האוצר לבדוק את החשבונות של המושב שלי, רק של המושב שלי. האם זה נכון? האם נכון שהמושב מטולה קיבלה מייד אחרי ההפגזה 80% מן החשבונות שהגיש, ואילו המושבים קיבלו רק 50%. לאחרונה?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני מופתע לשמוע את הטענה, שבאו רק ליישוב של חבר הכנסת נעים. אני חושב שלמישהו היתה כוונה כזאת. אני מוכן לבדוק את העניין. מכל מקום, זה לפעמים גורלו של חבר הכנסת.

רענן נעים (המערך):

לא אסכים לזה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אני יודע שזה גורם לכעיות גם בבית.

רענן נעים (המערך):

יש חוק החסינות.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

חסינות יש לך ולא למושב. אולי שאלו איפה חבר הכנסת נעים והגיעו למושב. אניני חושב שהיתה כוונה כזאת.

רענן נעים (המערך):

עדיין לא היה מי שיסתום לי את הפה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת נעים, היושב-ראש יכול שלא לתת לך אפשרות להמשיך. אני מבקש.

463. תקציבה של קופת-חולים של הסתדרות העובדים

חבר הכנסת מ' בן-פורת שאל את שר האוצר ביום ט' בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):

אני למד, כי קופת-חולים של הסתדרות העובדים הכללית משרתת כ-80% מאוכלוסיית ישראל. תקציבה של הקופה ממומן על-ידי המבוטחים, המעסיקים והממשלה. כפי שידוע לי, ממשלת ישראל השתתפה ב-1977/78 ב-28.1% מתקציב הקופה; ב-1978/79 ב-29.8% מתקציב הקופה; ב-1979/80 ב-24.1% מתקציב הקופה; ב-1980/81 ב-14% מתקציב הקופה; וב-1981/82 בפחות מ-10% מהתקציב.

אודה לשר אם יאמת או יעדכן את אחוזי ההשתתפות המפורטים לעיל, ואם הם מצלמים את המצב ואם אכן הם נכונים, מה בדעתו לעשות כדי שמערכת השירותים הרפואיים הגדולה ביותר בארץ לא תתמוטט?

2. כאמור בתשובה על שאלה 1, האוצר איננו מעניק הטבות מס כלשהן לפעילות המסחר הבין-לאומי של מר שאול איזנברג.

372. השפעת הסנקציות האמריקניות על התעשייה בישראל חבר הכנסת צ' רנר שאל את שר האוצר ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

אם אומנם יתברר, שהסנקציות האמריקניות אינן זמניות ולא תבוטלנה, ייגרמו נזקים ניכרים לתעשייה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

מה ההבטחה לכן שלסנקציות האמריקניות לא יהיו השפעות של הקטנת הפעלת התעשייה ופליטת עובדים ממקומות עבודה בישראל?

היו"ר מ' שחל:

סגן שר האוצר ישיב על שאלתא מס' 372 של חבר הכנסת רנר. חבר הכנסת רנר אינו נוכח באולם.

דוד שיפמן (הליכוד):

אני מבקש מסגן השר לקרוא את התשובה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

הנושא אינו אקטואלי.

היו"ר מ' שחל:

לפי ההתלהבות חשבת, שהעניין כל כך דחוף. שאני מעיין בשאלתא.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כפי שאמרתי, הנושא אינו אקטואלי.

היו"ר מ' שחל:

שמעתם את התשובה.

373. הפיצויים ליישובי אצבע הגליל שנפגעו בהפגזות

חבר הכנסת ר' נעים שאל את שר האוצר ביום ח' בטבת התשמ"ב (3 בינואר 1982):

בהפגזות המחבלים בתורש יולי השנה נפגעו יישובי אצבע הגליל קשות בנפש וברכוש. עד היום, לאחר חמישה חודשים, טרם קיבלו היישובים תשלום בעד הנזקים העקיפים שנגרמו להם, אף שהמציאו את כל האישורים שנדרשו להגיש.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה הם הסכומים שנדרשו על-ידי היישובים, והאם הם אושרו על-ידי המשרד?

2. מה הן הסיבות לכך שעה היום טרם שולם ליישובים התשלום בעד הנזקים העצומים שנגרמו להם?

3. מה בדעת השר לעשות כדי להחיש את התשלום המגיע להם בגין הנזקים?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

ליישובי אצבע הגליל שולמו מלוא הפיצויים על הנזק העקיף לגבי מסחר, שירותים ומלונאות. למרבית מפעלי התעשייה שולם תשלום כספי, ולחלק מהם שולמו מקדמות עד לקביעה הסופית של הפיצוי. לגבי הנזק העקיף בחקלאות נתקבלה דרישה למקדמה, כאמצעות משרד החקלאות, ביום 21 בדצמבר 1981; ביום 22 בינואר 1982 הורה מנהל מס רכוש על תשלום המקדמה. מרבית היישובים החקלאיים באצבע הגליל עדיין לא הגישו תביעת פיצויים סופית. ל-56 חקלאי מטולה

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אחוזי ההשתתפות המפורטים בשאלתא משקפים את שיעור ההשתתפות של הממשלה מהביצוע בפועל ולא מהתקציב המוסכם. לגבי שנת 1981/82 עדיין לא הגענו עם נציגי קופת-חולים להסכמה לגבי רמת ההוצאה המוכרת ועדיין לא סוכם שיעור התמיכה, ולכן אין באפשרותנו להתייחס לנתון המתייחס לשנה זו.

הצגת השתתפות הממשלה והשינויים שחלו כשיעורי ההשתתפות בין השנים 1977 ל-1981 לוקה בחסר. מאחר שאינה מתייחסת לשינויים מבניים שחלו במבנה השירות הבריאותי הציבורי.

משרדי הבריאות והאוצר חותרים לביסוס מקורות מימון יציבים לקופות החולים. בהתאם למדיניות זו הועלה שיעור המס המקביל החל על המעסיקים מאז 1977 ועד 1981 ב-45.6%, מ-3.4% ל-4.9%. המס המקביל מממן כיום כ-43% מתקציב קופות החולים, לכן העלאת שיעור המס מ-3.4% ל-4.9% הוסיפה לקופה מקורות למימון כ-20% מההוצאה. במקביל ירדה השתתפות הממשלה.

כידוע, חצי שקל מכל שקל שמשלם חבר הסתדרות הולך לפעילות הארגונית, שעיקרה מנגנון פוליטי, וחלקה הקטן — פעילות תרבותית ואחרת.

אהרן הראל (המערך):

למה אינך עונה על השאלה?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

לא הבטחתי לך שקט. רציתי לעורר אותך.

אהרן הראל (המערך):

סגן השר צריך להשיב על השאלות.

אלעזר גרנות (המערך):

סגן השר, נשאלה שאלה ואחא משיב תשובה לא לעניין.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

זה לא מדויק. בשאלתא מתייחסים לחקציב של קופת-חולים.

האבסורד הוא, שדווקא השכיר הקטן משלם דמי פעילות זו, כאשר מן הראוי היה שחכרת העובדים, על מפעליה וחברותיה הפיננסיות, תגדיל את השתתפותה בחקציב ההסתדרות, וממילא יוכל נתח גדול יותר מכל שקל מס שמשלם חבר ההסתדרות לעבור לקופת-חולים. כך תוכל קופת-חולים לאזן את חקציבה ולספק את מערכת השירותים הרפואיים במסגרת סך המקורות העומדים לרשותה, ואולי אף להתגבר על חובותיה הנאמדים בכ-230 מיליון שקל, בערך נומינלי.

אהרן הראל (המערך):

אולי חיקך עוזר שיסביר לך את השאלות? אינך מבין את השאלות.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אולי תודה בגלוי מה אתם עושים במס מקביל?

אריה נחמקין (המערך):

יש חשיבות אינפורמטיבית לדברים שאחא אומרים.

אורי סבג (המערך):

אולי סגן השר השיב, אבל לא לעניין.

היורר מ' שחל:

חבר הכנסת הראל, מותר לקרוא קריאת ביניים אבל אי-אפשר להפוך אותה לדרישה.

אהרן הראל (המערך):

סגן השר משיב תשובות פוליטיות.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

חשבתי שבכנסת מותר לתת תשובות פוליטיות.

אורי סבג (המערך):

השואל ביקש תשובה אינפורמטיבית.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

הוא קיבל תשובה.

אריה נחמקין (המערך):

אולי הוא קיבל תשובה, אבל לא לעניין.

465. החוב הלאומי החיצוני של ישראל

חבר הכנסת ש' רייס שאל את שר האוצר ביום ט"ו בטבת התשמ"ב (10 בינואר 1982):

לפי המידע המצוי בידי יהיה החוב הלאומי של ישראל כ-17,746 מיליון דולרים. החוב לפירעון תוך שנה יהיה 4,119 מיליון דולר, שהם 23.2% מסך החוב הלאומי החיצוני וכ-38% מן הציוא.

רצוני לשאול את כבודו:

1. האם העובדות תואמות את המידע שבידי האוצר?

2. מה הם קווי המדיניות העיקריים של האוצר על-מנת לעמוד באתגר כזה של פירעון חובות?

3. מה הם הצעדים שינקוט האוצר כדי למנוע גידול מואץ של החוב הלאומי החיצון, וזאת בהתחשב בעובדה שמאז 1976 הוא גדל כמעט פי שניים?

סגן שר האוצר ח' קופמן:

1. החוב הכולל שאליו מתייחסת השאלתא כולל בתוכו מרכיב ניכר של חוב לזמן קצר, שהוא בחוקת אשראי מתחדש, וכרוך, למשל, ביבוא דלק. המרכיב המשמעותי הוא פירעון החוב לזמן ארוך ובינוני ותשלומי הריבית נטו. תשלום פירעון חובות לזמן ארוך ובינוני בשנת 1981 מוערך ב-1.5 מיליארד דולר לכל היותר, ואילו תשלומי הריבית ברוטו לא יעלו על 2 מיליארדי דולר. יש לזכור, שתשלומי הריבית כלולים בחשבון השוטף ולכן מהווים חלק מן הגירעון.

2. הנושא כלול במדיניות הכלכלית הכלכלית של הממשלה.

3. השאלה מעמידה בעיה לא רלבנטית. השאלה הנכונה היא, מהי המדיניות שתביא לשיפור כושר תשלום החובות של מדינת ישראל, וזאת בין שהחוב גבוה יותר ובין שהוא נמוך יותר. התשובה על כך היא, שמשרד האוצר יעשה כל מה שנראה לו לנכון להביא למקסימום צמיחה של התוצר העסקי במסגרת המגבלות המתחייבות ממאזן התשלומים.

לגבי ה"עובדה" שחבר הכנסת הנכבד מציין, כאילו החוב החיצוני גדל פי שניים, ראי שרבר זה נכון רק במונחים נומינליים, שכידוע אין להם שום משמעות. במונחים ריאליים של דולר משנת 1976, החוב גדל בפחות מ-40%. אם נשווה את הערך הריאלי של החוב לתוצר ב-1981, שהוגדל בכ-18% בערכים ריאליים לעומת זה של שנת 1976, הרי שנטל החוב בהשוואה לגידול התל"ג, שהוא אינדיקטור ל"גודל" הכלכלה, גדל בפחות מ-20%.

היורר מ' שחל:

תודה, אני מודה לסגן שר האוצר על התשובות.

ג. הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם*

גמר הדיון

מרדניים. מי יודע מה עוד צפוי לנו כתוצאה מאותה מלחמה נוראה.

מיכאל בר-זהר (המערך):

בגלל מלחמת יום הכיפורים מפנים את פתחת-רפיח?

אמנון לין (הליכוד):

צ' לי לקבוע לפני ירדי במערך, כי מי שלא השכיל לעשות את המוטל עליו באותן שתי הזדמנויות, אינו רשאי לבוא היום ולהלין על הממשלה. שעשתה את המעשה הנכון במסיבות שנוצרו בעקבות העובדה שהחמצנו את שתי הזדמנויות הללו. ואולי כאן המקום להרגיש, כי שוב הוכח שכנושאים של מדיניות והנהגת עם ומדינה, לעתים קורה שתחושה של עודף אחריות מביאה לכלל חוסר אחריות. היה זה, לפי הערכתי, חוסר-אחריות מוחלט להחמיץ את שתי הזדמנויות שצינתי, וזה חייב אותנו לנצל את ההזדמנות האחרונה שנראתה לנו, לפי המושגים שלי, למרות ההסתכנות בסכוכים מדיניים שלא היה מנוס מהם.

השאלה השנייה — מדוע בכלל צריך היה להחיל את חוקי ישראל על רמת-הגולן? בהשיב על שאלה זו אשיב על כל קריאות הכיניים. האם לא ניתן היה להמשיך גם הלאה להתנחל ולעבות את היישובים ברמת-הגולן ללא החלת חוקי ישראל על רמת-הגולן? התשובה היא: הכנסת ברוך גדול אשררה את הסכמי קמפ-דייביווד והסכם השלום עם מצרים, ואתם יודעים, חברי הכנסת, כי בשל שתי סיבות אני ועוד כמה מחברי הכנסת נמנענו מהצבעה, וחברי כנסת אחרים הצביעו נגד ההסכמים, והסיבות הן ההסכמה לעיקרון השיבה לגבולות 1967 וההסכמה לפנינו היישובים מפתחת-רפיח. הצעד שעשינו בהחלת חוקי ישראל על רמת-הגולן היה חייב להיעשות הפעם לפני השלמתנו את הפינוי של סיני, ומדוע? כי ישראל חייבת להבהיר לעולם כולו — לידידים ולשונאים כאחד — כי שני עקרונות אלה אינם מחייבים את ישראל בכאונן לקבוע את יחסי השלום העתידיים עם סוריה. הסכם השלום עם מצרים לא ימשך תקדים להסכמי שלום עתידיים כינינו לבין יתר ארצות ערב — לא כשאלת הגבולות ולא כשאלת פינוי היישובים.

מיכאל בר-זהר (המערך):

אתה בעצמך היית חבר הכנסת בעת מלחמת ששת הימים, והיית מעורב כמה שהתרחש אז, ואתה יודע שחבר הכנסת בנין היה מוכן להחזיר את רמת-הגולן חמורת שלום.

אמנון לין (הליכוד):

אני רוצה להזכיר לכם, שאומנם הייתי אז חבר הכנסת מטעם המערך, אבל אז גם הייתי בין מקימי התנועה למען ארץ-ישראל השלמה, ובשל כך, בכנסת השביעית, כבר לא הייתי במערך.

מיכאל בר-זהר (המערך):

לא ענית על השאלה.

אמנון לין (הליכוד):

אתה מחייבס לראש הממשלה? יעמוד כאן ראש הממשלה, תשאל אותו.

נאמר כאן עלידי קודמי, כי אחד המושגים שנעשו בעבר הוא, שישראל יצרה ציפיות שונות, ציפיות אצל ירדיים ואצל שונאים, ועל-פיהן השלו את עצמם גם הידידים וגם השונאים.

היור מ' שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסדר-היום: הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם — גמר הדיון. נותר חברי כנסת אחדים שטרם השתתפו בדיון. רשות הדיבור לראשון הנואמים היום — חבר הכנסת אמנון לין, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי בן-פורת.

אמנון לין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האזנתי לרוכ הנואמים בדיון אמש, האזנתי והרהרתי כלכי, האומנם רשאים אנו להמשיך ולהתנהג בימים אלה כבימים רגילים? דוברי המערך, גם אם גינו את החלטת האו"ם נגדנו, הוכיחו בנאומיהם לעולם כולו, כי בעצם אנו מפולגים בנושא שלכאורה בעקבותיו ננופה ישראל ונתקבלו נגדה החלטות כה חמורות.

אם היה, חברי הכנסת, היגיון בדיון זה — ולפי הערכתי היה בו היגיון — הרי הדבר הראשון שהיה מצופה מהכנסת הוא שתוכיח את אחדותו של העם היהודי, את אחדותה של הכנסת נגד ההחלטה הנוראה והמסוכנת הזאת. אין די בגינאי אומות העולם על שגינו אותנו, ולבוא ולהוכיח לעיני העולם כולו שכנושא, שלכאורה בגללו העולם גינה אותנו, אנו מפולגים. מצב זה, יש בו, לפי הערכתי, כדי להחליש את יכולתה של ישראל במאבקים המדיניים הצפויים.

וחייב אני לשאול את ירדי במערך — והם רבים — מעל במה זו: אם אומנם בניס אתם בהחלטותיכם ובהכרזותיכם, כפי שנתקבלו במוסדותיכם, שאזור רמת-הגולן חייב להישאר בשליטת ישראל, שרמת-הגולן היא אזור חיוני ביותר מנקודת ראות ביטחוניית ישראלית, שישראל איננה יכולה להרשות לעצמה נסיגה מרמת-הגולן, שהיישובים ברמת-הגולן יישארו ולא יפנו בשום הסדר עתידי — נשאלת השאלה, מתי לפי דעתכם היה התאריך המתאים להחלת חוקי ישראל על אזור זה?

מרדכי גור (המערך):

כהסכם שלום.

אמנון לין (הליכוד):

מתי היה — — —

מרדכי גור (המערך):

— — — גם לא היינו מגיעים לפינוי ימית.

אמנון לין (הליכוד):

בזה אני מסכים אתך.

מתי היה. לדעתכם, תאריך טוב יותר מהתאריך הפעם, ומתי צעד כזה לא היה גורם להסתכנותה של מדינת ישראל כמו הפעם? התשובה היא, חברי במערך — שהחמצנו שתי הזדמנויות פו להחיל את חוקי ישראל על רמת-הגולן: הראשונה — לאחר מלחמת ששת הימים. אז כל ירדיישראל בעולם, גם אם לא הסכימו אתנו, ידעו כי ישראל הותקפה על-ידי מדינות ערב. אז לא היינו באותם שטחים, שלכאורה התוקתנו בהם היא הסיבה לכיבדונו בעולם. ייתכן שאילו היינו עושים צעד זה אז, היינו מונעים הסתכנויות מדיניות כהמשך. ההזדמנות השנייה הייתה — מיד לאחר מלחמת יום הכיפורים הנוראה, אותה מלחמה שבגללה אנניצבים כיום אל מול כל ההסתכנויות המדיניות ואל מול הכורח למצוא פתרונות

אורי סבג (המערך):

— — —

אמנון לין (הליכוד):

ידידי חבר הכנסת סבג, יש בינינו יחסי ידידות, אני באמת ממליץ לפניך לקרוא את "אל מית'אק אל פלשתיני" ואת "אל מית'אק אל קאומי אל ערבי", קרא את האמנה הלאומית הערבית. לא הפלשתיאית, שנתקבלה עליידי כל ארצות ערב בוועידת הפסגה של המדינות הערביות, ואז תבוא ותאמר לי: אמנון, אתה טרעה.

חברי הכנסת, חמיד אמרו שמה שקרה בגולה לא יכול לקרות לנו. למה? מפני שישראל שונה מיהדות הגולה. האמונה הזאת, חברי הכנסת, אינה אמונה מיסטית: זו אמונה שיש בצדה תחושה שאנחנו פה, לאחר שהקימונו את עצמאותנו, וקפנו את קומת העם היהודי, יש לנו מה להפסיד — את המדינה המפוארת שהקימונו בארץ אבותינו — ויש לנו כלים להתייצב אל מול אויבי ישראל. נדע ברגע האחרון לעשות את המוטל עלינו. זה הפירוש של להיות אחראים בבואנו לדבר על המדיניות של מדינת ישראל.

אני פונה לידידי במערך — — —

מרדכי גור (המערך):

סיכמנו שאתה מדבר אל כולם.

אמנון לין (הליכוד):

במקרה זה אני פונה אל ידידי במערך: אתם קיבלתם החלטה להגיש הצעה נפרדת. עדיין לא מאוחר, ואני חוזר ופונה אליכם: אם היה היגיון בדיון הזה, הרי זה ההיגיון של אחדותנו. ואני פונה אל חברי במערך ומבקש: יש לכם עוד זמן לשנות את החלטתכם. הבה נתלכד כדי להוציא את כל האשליות, גם אצל ידידים וגם אצל שונאים. כי כמה שנוגע לעתיד רמת-הגולן, כולנו מלוכדים בהחלטה שלא לרדת משם. אם לא נעשה כן, בסופו של דבר נזמין הרפתקנות של אויבים, אשר תחייב את כולנו להתלכד שוב כדי להרוץ את ההרפתקנות של האויבים. או אז, לפי הערכתי, כולנו נצטער על אותו יום, שבו יכולנו בעוד זמן להתלכד, ולא עשינו זאת.

מיכאל בריזהר (המערך):

תימנו בהצעה שלנו.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת לין, רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי כץ-פורת, ואחריו — לחבר הכנסת דוד שיפמן.

מרדכי כץ-פורת (תל"ס):

כבוד הישיב-ראש, כנסת נכבדה, כתור חבר כנסת שהצביע נגד חוק הגולן, כיוון ששללתי בזמני את ההצעה ואת הצורה שבה הובאה לכנסת, אני יכול לדבר ביתר חופשיות, אולי ביתר אובייקטיביות, על הצעת ההחלטה שצריכה להתקבל היום בכנסת.

אני נמנה עם אלה אשר חיים כל הזמן בעשייה, ואינם מתרשמים ביותר ממלל. אני ראיית את החוק כחלק מהמלל. תל"ס לא התקיים בזמני דיון, ואני הצבעתי כהתאם לדעתו של המנה משה דיין, אבל זו היתה דעתי. גם היום זו דעתי. אבל אני חושב — ואני פונה לחברי הכנסת מסיעת המערך — שבשום פנים ואופן לא צריך ליצור קשר בין חוק הגולן ובין ההצעה שנצטרך לקבל היום, התשובה לעולם, לאותו ארגון מנוון, ארגון האומות המאוחדות, וזאת כדי שלא לתת עילה למישהו, שיצטט קבוצה כלשהי במדינת ישראל שמצדיקה את המעשה שנעשה, אפילו זה לא ייאמר כמפורש. שמעתי אתמול

שניתן יהיה לגרום לנסיגת ישראל מרמת-הגולן. אחת הסיבות לכך היא שהחמצו שתי ההזדמנויות להחיל את חוקי ישראל ברמת-הגולן. כל ההחלטות שנתקבלו כמוסדות השונים, אין עמן כדי לשכנע ידידים ושונאים שאנו לא ניסוג מרמת-הגולן. יש עמן כדי להשאיר את הציפיות, ואל תאמרו: הכרזנו והחלטנו כמוסדות שלא נוז משם, ואני אומר זאת גם לגבי המערך וגם לגבי הליכוד. וכי מה לא אמרו לגבי סיני, אופירה ויישובי פתחת-רפיח? והעובדה היא שפינינו כל סיני.

מיכאל בריזהר (המערך):

אמנון לין (הליכוד):

אל תחזק את דברי. אני רוצה לחזק את עמדתך והבנתך בשאלת רמת-הגולן.

לכן, דווקא במצב זה היינו חייבים לעשות את המהלך שעשינו לגבי רמת-הגולן ועתידינו שם. היינו חייבים ברגע האחרון לעשות מה שלא עשינו בשתי ההזדמנויות קודמות שהחמצנו.

חברי הכנסת, בשומעי את הדיון הזה שואל אני את עצמי: אם לא הצלחנו להתלכד עכשיו מול החלטה נוראה כזאת של האו"ם, החלטה כה חמורה ומסוכנת לגבי עתיד המאבקים שלנו, כיצד ניתן לצפות שנעמוד יחד מול האירועים הקשים ביותר אשר נתייצב למולם בעתיד הקרוב? חברי הכנסת, לפי הערכתי, ייתכן שלאחר ה-26 באפריל, הקרוב מאוד, ישראל תיכנס אל אחת התקופות הגורליות והקשות ביותר בתולדותינו. ישראל תעמוד מול הכרעות קשות ביותר. המיכניזם של מינכניזם כמזרח התיכון פועל בקצב מזוהז. תהליך הסדרתיצייה של ישראל בקרב. אומות העולם נכנס, לדעתי, להילוך מהיר מאוד. המדאיג הוא, שאישי ציבור במפלגות השונות בארץ, הסיעות בכנסת, המפלגות, החטיבות, ממשיכים להתנהג כאילו לא כוו מדובר, אנחנו ממשיכים את משחקי המפלגות כאילו היה מדובר באחרים.

יש מי שטוען שאויבי ישראל מוכנים להסכים עם ההצעות של היונים אשר בינינו יותר מאשר עם ההצעות של הנצים אשר בינינו. לא דובים ולא יער. לפי הערכתי, כל ההצעות של היונים גם הן לא יביאו לשינוי האווירה של בידוד ישראל.

חברי הכנסת, תקופה זו מזכירה לי את האווירה של יהדות הגולה כ-1938. האם הצורך שהכין את הפתרון הסופי ואת ביעוץ הבדיל בין דתיים יותר לדתיים פחות, בין סוציאליסטים יותר לסוציאליסטים פחות, בין ציונים יותר לציונים פחות? חברי הכנסת, איפה הם נפגשו כולם? כולם היתה רק תוכנית אחת, אותו פתרון סופי.

הפילוסופיה של השמדת ישראל, שקיימת בכל המדינות הערביות, חרץ מאשר במצרים שהשלימה אתנו בשלב זה, אינה מבדילה בין ציונים יותר לציונים פחות, בין סוציאליסטים יותר לסוציאליסטים פחות. לגבי כולנו יש רק פילוסופיה אחת בארצות ערב, ומדובר בה, השמדת מדינת ישראל.

אלעזר גרנט (המערך):

ההשוואה בין שתי התקופות היא טעות מיסודה:

מרדכי גור (המערך):

אני מציע לך לדבר אל כל חברי הכנסת, ולא — אתה עולה על קו מסוכן.

אמנון לין (הליכוד):

אני מדבר אל כל חברי הכנסת.

כאלה בין מדינאי ארצות-הברית שנוהרים היום מלומר את אשר כלבם, אחרי אפריל לא יהיה להם ממה לפחד ולדאוג, והם יאמרו את הדברים שהם מאמינים בהם לגבינו ביתר פרוטרות. לאחר אפריל נימצא במצב קשה לא רק מבחינה מדינית אלא גם מבחינה כלכלית. איש אינו יודע — ואני מקווה שלא כך יהיה — אם ארצות-הברית תמשיך לתת את המענקים וההלוואות שהיא נותנת לנו היום, הן לצרכים אזרחיים והן לצרכים ביטחוניים. איש גם לא יודע מה יהיה אחרי אפריל לגבי מדינות ערב, ומה הן תעשנה, שוב, בטווח הקצר. על כן, אם יש דבר אחד שהיום צריך להתפלל לקראתו הוא — הכנת עם ישראל כולו לקראת תקופה קשה אחרי אפריל; ביצורה של חומת עם ישראל כדי שנוכל כולנו לומר לאו"ם ולמדינות האחרות שהחלטנו להתקיים ושנעשה הכול כדי להתקיים.

אני מצטער צער רב על ששני המחנות הפוליטיים הגדולים במדינה לא השכילו עד היום לבוא לידי הבנה תשתיתית ולקיים ממשלת אחדות לאומית. ייתכן שיהיו אחרי אפריל, בעוד שנה, שנה וחצי, מאורעות כאלה שיביאו את הכוחות בישראל לאיחוד. אבל מוטב לעשות זאת היום. התשובה הניצחת ביותר לאו"ם ולכל אלה שקיבלו החלטה זו והצביעו בערה היא — שנתאחד כולנו.

רבתי חברי המערך, כתורמה לאותה אחדות אני מציע: לכו, שבו כרבע שעה, חצי שעה, והרהרו שנית בעמדתכם לקראת הסיכום היום. שיכחו את המפריד בינינו, הדגישו את המאחד וכואו נצביע כולנו בעד הסעיפים המאחדים.

אנחנו, סיעת תל"ם, ראינו את הצעת ממשלת הליכוד כהצעה טובה, ואנחנו בהחלט נצטרף אליה. אני קורא גם לחברי המערך לעשות זאת.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת מרדכי בן-פורת. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד שיפמן, ואחריו — לחבר הכנסת עוזי ברעם.

דוד שיפמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביקשתי להשתתף בדיון הזה משום שמה שעומד היום לדיון הוא הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם. וכאשר מדברים בדיון בכנסת על החלטה אנטי-ישראלית וכאשר האזנתי לחברי הכנסת שהתווכחו על טיב וסוג ההחלטה, באתי למסקנה שאני רוצה להוסיף דברים מספר על הדברים שכבר נאמרו כאן.

ראשית, רבותי, אנחנו דנים היום בהחלטת האו"ם ולא חוזרנו לדון בחוק הגולן. לכן טעות עושים חברי הכנסת המעריכים את שם הנושאים האלה זה בזה. על חוק הגולן יכול להיות ויכוח פוליטי, מהותי; על ההחלטה האכזרית באו"ם נגד מדינת ישראל לא צריך להיות ויכוח.

עוזי ברעם (המערך):

אין ויכוח על ההחלטה.

דוד שיפמן (הליכוד):

יש ויכוח. אתם עושים סמנטיקה, ידידי.

עוזי ברעם (המערך):

אין ויכוח על ההחלטה.

דוד שיפמן (הליכוד):

יש ויכוח, ולזה אני רוצה להגיע.

אני שואל: מה רוצה המערך להשיג? לא תמיד אנחנו בספסלי הליכוד, פונים כל כך הרכה למערך, אבל הפעם נראה

את חבר הכנסת אבא אבן. הוא גינה את ההחלטה הזאת ככל החריפות. אבל יהיו כאלה, עיתונאים ומדינאים בעולם, אשר יסיקו מסקנה, שבכל זאת ניתן להסתמך על חלק מסוים מתושבי מדינת ישראל כדי להצדיק צעדים חמורים כזה שנעשה בארגון האומות המאוחדות.

רבתי, אני חושב שהשאלה איננה רק חוק הגולן או החלטת האו"ם. אני חושב שיש תרומה נוספת שנתרמה לעמדתה של ברית-המעצות — ואינני מאשים פה את ברית-המעצות בנאיביות או בכך שהיא מתחשבת כאקט כזה או כזה כשהיא מקבלת את החלטות. נדמה לי שמוזר ההבנה האומלל, שנחתם בינינו לבין ארצות-הברית, תרם גם הוא משהו לעמדתה של ברית-המעצות, אשר הקדימה את הערינות שלה, ובמקום לעשות זאת בעוד שנה — שנתיים עשתה זאת היום. לכן המוכר היה מיותר. לא היה בו כל צורך. אנחנו רק הוספנו לברית-המעצות עילה לטעון שאנו נמצאים במחנה עם ארצות-הברית.

עכשיו השאלה היא מה הלאה, וזה מה שצריך לעניין את הכנסת ואת עם ישראל. מה שנחקל באו"ם נתקבל, מה שהוחלט, הוחלט. אני משוכנע שכטווח הארוך מצבה של מדינת ישראל כמזרח התיכון יהיה רוד הרבה יותר משהוא היום. אם הנבואות שמחלילות להסתמן היום לגבי השפעתו של הנפט בעולם יתאמתו, הרי מצבנו בעוד עשר שנים יהיה שונה ממצבנו היום, העולם יתחשב כארצות ערב ובהשפעתן פחות משהוא מתחשב בכך היום. על כן השאלה היא איך לעבור את עשר השנים הבאות ואין לכלכל את המדיניות שלנו כתבינה. ואני רוצה לומר, שאני חרד, שאני מודאג מעט מהשליפה מן המותן. אני לפעמים מודאג מעט מחוסר התבונה בהחלטות שלנו.

אנחנו צריכים לשקול מה עלינו לעשות בטווח הקרוב. ואני רוצה להזהיר בדבר אחד כאן מעל הבמה הזאת: אם מישור חושב, אם מישור שוקל במדינת ישראל — ולא חשוב באיזה משרד ובאיזה מעמד הוא — שזה הומן, לפני אפריל, לערוך מלחמה בדרום לבנון, מוטב שיתקרו. מוטב שיתקרו מי שחושב ושוקל כך, אם יש כזה.

דבר שני: אם מישור חושב שיעיכב הנסיגה לפני אפריל יכול לעזור למדינת ישראל ולעמה, גם הוא טועה ומטעה את עם ישראל כולו. מדינת ישראל חתמה על חוזה עם מצרים, חוזה שלום. עם כל עמדתנו, לפני כן, נגד ריתורים, נגד הבנה עם ארצות ערב, מאחר שלא היה עם מי לשת, הרי משקיבלנו את החוזה עם מצרים, יש לשמור עליו כעל בבת-עיננו. היום, נשיא מצרים, או העם המצרי, או המדינאים המצריים, היו מאוד מאוד שמחים אילו מדינת ישראל היתה חוזרת בה מהחוזה. הפסקת הנסיגה פירושה לגבי מצרים הפרת החוזה כולו. רבותי, איש מאתנו לא יעצור את מצרים מלהפר את החוזה ולהביא את כוחותיה לגבול שאנחנו נמצאים בו היום, לאחר שהפסדנו יותר משני שלישים מסיני, לאחר שהפסדנו את הנפט. האם ניתן למצרים הנסיגה? להפר את החוזה כאשר רוב סיני בידיה והנפט בידיה? לכן, חברינו מסינית התחיה, שרואים וחושבים כך, מוטב שישקלו לאן הם מוליכים בהסברה שלהם בקרב עם ישראל. אין עוד אפשרות לסגת. יש כאלה — ואני ביניהם — שחושבים שיכולנו להשיג יותר לגבי היישובים בפתחת-רפיח, ולא היינו מנהלים את המאמץ המתן ביתר חוכמה — לא עשינו זאת והפסדנו את פתחת-רפיח — אבל ברגע שחתמנו, אנחנו חייבים לכבד את החתימה.

דבר אחד אנחנו צריכים לזכור: רבותי, ארצות-הברית לא תפנק אותנו אחרי אפריל כפי שהיא מפנקת אותנו היום. אם יש

לנו העניין חשוב. מה רוצה המערך להשיג בדקויות שהוא מעלה כאן?

יעקב גיל (המערך):

שראש הממשלה ינהג כבוד כאופוזיציה.

דוד שיפמן (הליכוד):

ידידי, זו בדיוק הבעיה: אתה עומד מול עולם עוין ועושה חשבון של יוקרה.

יעקב גיל (המערך):

שראש הממשלה יחזור בו מהדרך שבה הביא את הצעת החוק לכנסת.

דוד שיפמן (הליכוד):

זה חשבון יוקרתי פנימי, אבל תרשה לי: אני שואל את חברי המערך — מה אתם רוצים להשיג באבחנות האלה שאתם מעלים כאן? מה אתם רוצים להשיג? ישב פה אתמול נציגנו באו"ם, ואני רוצה להזכיר לכם, כי מעבר למה שהיה פעם באו"ם נמנע נציג מצרים שישב בדיון באומות המאוחדות — ואני לא מדבר על ארצות אירופה, פרט לאוסטריה — מלהצביע על ההצעה שהגישו ארצות ערב.

כאן בכית יש ויכוח על מהות ההחלטה שהיא ביטודה אנטי־ישראלית, אבל באו"ם אין ויכוח על מדיניות הממשלה. היום, בעצרת האו"ם, שלושת הכוחות הפועלים נגד מדינת ישראל אינם מתווכחים על החלטות הממשלה, טובות או רעות, ולא חשוב איזו ממשלה זו. מתווכחים היום על עצם קיומה של מדינת ישראל, והמגמה של שלושת הגושים האלה היא לגרום לכך שלמדינת ישראל לא תהיה, מה שנקרא — לגיטימציה בין־לאומית. האם על זה מתנהל הוויכוח בכנסת? אתמול, בקריאת ביניים, קרא ידידי, חבר הכנסת ויקטור שם־טוב, שנקרא את מצע המערך. היום לא מצע המערך ולא מצע הליכוד עומרים למבחן בכית הזה; בכית הזה עומדת למבחן עמדת עם ישראל במדינת ישראל, וזה שונה לחלוטין. לא כל יום ולא כל פעם יש לנו כאן אפשרות לדון על נושא שמאחד כל כך את העם בישראל. החלטות האו"ם הן נגד מדינת ישראל — אני רוצה להדגיש זאת — ולא נגד מדיניותה של ממשלת ישראל. הלוכבי הערבי מכין את הנושא הזה עד תומה. מדוע אנחנו איננו מבנים את זה?

אומר יותר מזה: לא אחת אני שואל את עצמי, כמה מליצי יושר יש בעולם הערבי לאיזו שהיא הצעה יזינה ביותר בישראל? כבר דיבר על זה ידידי, חבר הכנסת אמנון לין. אנא, הראו לי כמה "יוסי שרידים" או דומים לו יש במזרח התיכון, לא יהודים. המונחים להגיד מלה אחת טובה בכל העולם הערבי על ההצעה הטובה והנוחה ביותר של הגורמים המתונים ביותר בקרבנו. אנו לעולם איננו יכולים להשיג בקרבנו הפגנה בנושאים שבהם לא זו בלבד שאין ויכוח, אלא שיש בהם אחדות עד כדי מאבק משותף.

אני נמנה עם האומרים, שיש לזלזל כמה שנאמר בעצרת האומות המאוחדות ולהתייחס אליה כאל מכת טבע. לא ולא. האומות המאוחדות היום, אם כי אינן מקבלות החלטות אופרטיביות לגבי ישראל לעת עתה, וזאת בזכות ידידינו, הן חלון הראווה של דעת הקהל הבין־לאומית. שם, בצורה שיטתית, יוצרים את התשתית לפגיעה בתדמיתה של מדינת ישראל מעבר למה שאנו מסוגלים לעמוד בו. והבעיה היא מאבק וויכוח עם דעת הקהל בעולם.

אומר עוד דבר: מי שמבקר במדינות העולם ומשוחח עם אנרחים, לא עם החלק הקובע את המדיניות, לא עם אלה

המבטאים באופן פוליטי ואופיציאלי את האינטרסים הרשמיים, נוכח, שבקרב האזרחים הרגילים בעולם הלא־יהודי יש לישראל אהדה רבה, שלא שלל לידי ביטוי בהחלטות מדיניות בגלל שיקולים מדיניים. גם את אלה צריכה כנסת ישראל לעודד בהודמנות כזאת. אסור לנו, עליידי פיצול דעת הקהל שלנו, לתת תעודת יושר בין־לאומית לאלה הרוצים לפגוע בישראל.

רבותי, התשובה חייבת להיות ממלכתית, ציונית ולאומית, ולא תשובה סיעתית, פוליטית ומפלגתית.

ברצוני להזכיר דבר שכולנו הזדעזענו ממנו. שחקן קבוצת הכדורסל של "מכבי", לא יהודי, מה הוא אמר כאחונה אחרי מה שקרה לו? — "כאתונה הייתי יהודי". יש איהו דבר מוזעזע בביטוי הזה. איני אומר שזאת ההצהרה החשובה ביותר שנשמעה בזמן האחרון. אבל זו אולי אחת ההצהרות המועזעות ביותר שנשמעה היום, בדורנו זה, מפי כחור לא־יהודי המשחק בקבוצת כדורסל יהודית ואומר: "כאתונה הייתי יהודי".

אני אומר: אחרי כל החלטה של עצרת האומות המאוחדות — אני מרגיש מחדש כיהודי. האינטרס שבא שם לידי ביטוי הוא לא כזה שאנו יכולים לכתוח אותו עניינית. האינטרסים שם אינם אינטרסים ענייניים. לכן, הוויכוח, הדיון וההחלטה כאן צריכים להיות רק בכיוון הזה, רק לפי תפיסה זאת. ומי שעושה פה חשבונות — עושה מקח טעות בחשבון העיקרי של האינטרס הלאומי של מדינת ישראל.

לא רציתי להכניס את נושא הגולן לוויכוח הזה. אולם, אמרה אתמול אחת מחברות המערך החשובות, חברת הכנסת שולמית אלוני, שצה"ל לא יצא לכבוש שטחים כדי שממשלת ישראל תצרך אותם בהחלטות. צה"ל לא יצא לכבוש שטחים, יש פה שטטשון תחומים, את מלחמת יום הכיפורים התחילו הסורים ולא צה"ל. המגמה שלהם היתה לא רק לכבוש את הגולן, אלא מהגולן לרדת ולכבוש את העמק. מה שקרה — קרה: מה ששילמנו — שילמנו. אבל לבוא היום ולהפוך את היוצרות ולומר שצה"ל משמש לממשלת ישראל גורם לכיבוש שטחים — לומר את הדברים האלה בכית הזה? וכי צה"ל כבש אי פעם שטחים במגמה ישירה או שהוא הגן על שטחים? כאשר הוויכוח מתחיל כאן בכנסת מנקודת מבט כל כך צרה, הוא מגיע לפעמים לאבסורדים כאלה.

רבותי, אם המערך לא יצטרף להצעת הסיכום שלנו, האו"ם בוודאי לא ישנה את דעתו. גני אם המערך יצטרף להצעת הסיכום שלנו — אנו באותה מלכודת של האו"ם, המכוונת נגד תושבי ישראל, אזרחי ישראל, יהודי העולם, ידידינו בעולם. אנו חייבים להדגיש בפני כל אלה, וגם לעודד אותם בכך, שנגן החלטות חריגשמעיות שהאו"ם מקבל מראש נגד ישראל — תתקבלנה פה החלטות חריגשמעיות בעד ישראל.

היורר מ' שחל:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עוזי ברעם, ואחריו — לחבר הכנסת אליהו כן־אלישר, אחרון הנואמים בדיון זה.

עוזי ברעם (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, כאשר שמעתי את דברי קודמי, התפתיתי לרגע לקחת מחדש את הצעת הסיכום של המערך. כדאי אולי לומר משהו עליה. חבר הכנסת שיפמן, אתה מדבר על שוהפוט, אתה מדבר על ליכוד. לליכוד יש ערך בתוכו, לא רק בהפגנה.

אוטומטי לסיפוח הגולן, למחשבה על סיפוחים ביהודה ובשומרון בעתיד, למחשבה על מלחמה בצפון, לאימים משמעותיים ומרומזים בעניין זה. אין קונסנסוס עם המערך בנושאים אלה קודם שייכרו אתו. קודם שהסכימו אתו.

אני רוצה להעלות עוד נושא חשוב מכחינה מוסרית ומכחינה לאומית. דוד בן-גוריון, ראש הממשלה הראשון של ישראל, אמר לעם ישראל פעם אחר פעם: "עוצמתנו תיכון על כוחו המרתיע של צה"ל ועל מעמדנו הבינלאומי".

מיכאל קלינר (הליכוד):

אבל הוא גם אמר: "לא חשוב מה יאמרו הגויים; חשוב מה יעשו היהודים".

אורי סבג (המערך):

זה כדי להקים מדינה, לא כדי לקום נגדנו את העולם כולו.

עוזי ברעם (המערך):

חבר הכנסת סבג, אני מבקש ממך שלא להפריע לקריאת הבנינים הראשונה של חבר הכנסת קלינר. שמענו אותה.

דוד בן-גוריון אמר: "עוצמתנו תיכון על כוחו המרתיע של צה"ל ועל מעמדנו הבינלאומי". היום יש דוקטרינה המסבירה לעם ישראל, שנושא המעמד הבינלאומי אינו הנושא החשוב. הנושא החשוב הוא מה נעשה, מה נחליט ומה נכצע. יש כאן נזק מוסרי וחינוכי מרה לעם ישראל, כי אנחנו יודעים שבעידן שאנו חיים בו אין עוד מדינות עצמאיות כאמת בשקוליהן. האם צרפת או בריטניה עצמאיות בשקוליהן מול ברית-המועצות, בלי המטרייה האטומית האמריקנית? האם אנחנו יכולים לומר, שאנחנו מסוגלים כאמת לקבוע את עמדותינו בלי לקבוע עם זאת זיקה לגבי ההשפעה שתהיה להן על המצב הבינלאומי?

אני חושב שהצעד שנעשה ב־13 בדצמבר היה צעד של מדיניות חוכבית חסרת-מעוף, ויותר מכל דבר אחר מוזיקה לאחיתנו האמיתית בגולן. רוב חברי המערך אינם מעלים על דעתם את עויבת הגולן, ואם דיכרו אתמול דוברי הליכוד על אלטרנטיבה בין חוק ובין עויבת הגולן — זאת אינה עמדתנו. החוק הזה הפנה את תשומת-הלב הלאומית והבינלאומית לנושא הגולן. והגולן נמצא היום בסכנה גדולה הרבה יותר מאשר לפני ה־13 בדצמבר.

יש קונסנסוס מול התקפות מבחן. אין שום קונסנסוס לגבי המדיניות שלכם. החלטות נמהרות, מזיקות ובלתי שקולות לא יזכו לתמיכתנו, ואם אסכם את עמדת המערך, אומר כך: אנו כאופוזיציה ניאבק נגד מגמות הבודד וההוקעה של ישראל באו"ם, כמדינה וכישות לאומית, אך לא נחשוש להביע את אמונתנו כלפי פעולות המסכנות את קיומו כמדינה יהודית וכמדינה ריבונית.

היורר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת עוזי ברעם. רשות הדיבור לאחרון הנואמים, חבר הכנסת אליהו בן-אלישר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז שנות החמישים נתקבלו באו"ם אין ספור החלטות בנושא הישראלי, בנושא המזרח-תיכוני, נגד ישראל. אין קץ להן. נערכו סטטיסטיקות על-ידי אנשי מדעי המדינה, על-ידי מומחים, סטטיסטיקות הממלאות כרכים שלמים, על מאות ואולי אף אלפי החלטות שנתקבלו באו"ם נגד מדינת ישראל. ממש לא יאמן כמה זמן הקריש האו"ם, הארגון על כל שלוחותיו, על כל

אנו אומרים שאנו דוחים בשאט-נפש את ההחלטה. אנו מגנים את סוריה, שהיא המוקד להחלטה ומאזכרים את ההיסטוריה "המפוארת" שלה. אנו מכרכים את המדינות שהצביעו בעדנו. ואנו, בסוף ההחלטה, טרענים שהממשלה צריכה לעשות יותר משהיא עושה לחיזוק מעמדה הבינלאומי של ישראל, ועל זה יצא הקצף.

חבר הכנסת שיפמן, סלח אלי אם אומר, כי נאומך ונאומי קודמך היה בהם קצת מצח נחושה. אתם רוצים להביא אותנו לרון כמצב מסרים, בלי לרדן בסיבות שהביאו למצב הזה. אין מרלמנט אחד בעולם שיקבל דוקטרינה כזאת של דיון.

אני רוצה לומר מלה על האו"ם. כנציג הכנסת הייתי חבר במשלחת ישראל לאו"ם. אני יודע את המאמץ שעושה משלחת ישראל שם. אני יודע את המכשש האוטומטי הפועל נגדנו. אני יודע שיש כאן תערובת של אנטישמיות ושל אינטרסים מדיניים כרויים, כאשר ברית-המועצות ואפריקה השחורה הן הקטליזטורים האמיתיים של עניין זה. עם זאת אני יודע, שהיחס שיש בישראל אל האו"ם אינו היחס שהעולם הגדול כולו מחייס בו אל האו"ם. האו"ם הוא כעצם רצי להידרדרות מעמדנו הבינלאומי. וכל מי שמביא את נושא ההשוואה של הדיון על הציונות ושל הדיון היום, צריך להביא בחשבון כמה עובדות.

בני שליטא (הליכוד):

אתה אומר דבר והיפוכו.

עוזי ברעם (המערך):

אמת, בדיון על הציונות כאה לידי ביטוי מובהק ההתנגדות שיש לישראל לא רק כמדינה אלא גם כאידיאולוגיה שהולידה את המדינה. אבל הבה אגלה את אחינכם, רבותי חברי הכנסת, מה התחולל בעולם הגדול, ובעיקר בארצות-הברית, אדוני שר החוץ, קודם הדיון על גינוי הציונות. היו כותרות בעיתונים: מדינות אפריקניות מנסות למנוע הצבעה בעצרת על גינוי הציונות; פעילות נמרצת של יהודי ארצות-הברית למנוע את אישור ההחלטה נגד הציונות בעצרת; האיגודים המקצועיים בארצות-הברית מגנים כתקיפות את ההצעה האנטי-ישראלית; גל מחאות בארצות-הברית לקראת ההצבעה על הציונות היום. אדוני שר החוץ, ההכרל הוא, שאז חשו רוב מדינות העולם הדמוקרטיות שיש באו"ם רוב, רוב בלתי צודק, המתאנה למדינת ישראל. היום הן לא כל כך בטוחות בכך, וזאת הנקודה. ואת הסיבה לפיחות שחל במספר התומכים. גם לגבי המדיניות של ממשלת ישראל יש ויכוח החורג מן התחומים של האולם הזה.

דוברי הליכוד בדיון שידעו: לא תהיה הסכמה מצד המערך לשום מהלך במדיניות החוץ והביטחון, אם לא יהיה לגבינו תיאום מוקדם. המהלך של חוק הגולן חפס גם את המערך כמצב לא קל, אבל המערך כתנועה שלל את חוק הגולן, את עיתורו ואת הצורך בו, ואי-אפשר שלא למנות את חוק הגולן כאחת הסיבות העיקריות שהולידו גם את הדיון וגם את ההחלטה האומללה בעצרת האו"ם.

אמר אתמול חבר הכנסת פנחס גולדשטיין כדבריו בכנסת: "המערך על-ידי דובריו, שאחד מהם דיבר לפני, ניצל את הכמה כדי לחקוף ולגנח את הממשלה, לפגוע באינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל ולשחק לידי שונאי ישראל". אני רוצה לקבוע שאנחנו, המערך, לא נקבל מאיש שיעור בפטריוטיזם. אנחנו יודעים את עמדתנו ואנחנו משונעים שעמדתה של הממשלה וזאת היא קטליזטור בדרך לפיחות מעמד ישראל, ואת זה אי-אפשר לא להשקיש ולא להצניע. אנחנו לא ניתן קונסנסוס

אליהו בן-אלישר (הליכוד):
אני מתכוון למרגלות הר-הבית, החלטה שנתקבלה
באונסק"ו, ומי התחשב בזאת?

אני מצטער צער רב על שהדיון הזה, שבעצם היה צריך להיות ממוקד בהחלטה הזאת של מועצת האומות המאוחדות, הפך דיון על חוק רמת-הגולן, שהכנסת קיבלה, אם כי זה היה אולי טבעי, מפני שהרי סיעת המערך, מרצונה, מרצונה התופשי, העדיפה שלא ליטול חלק באותו דיון שהתקיים אז בכנסת, לא הביעה את דעתה, או חכריה לא הביעו את דעתם מי בעד ומי נגד, ובעצם סיעת המערך ניצלה את ההודמנות הזאת של היום לקיים דיון או להשתתף בדיון שבו הם סירבו ליטול חלק אז, וחבל, ולא שאני בא לבקש מחברי המערך להתלכד, להתאחד, כל אנשי הליכוד ביקשו זאת, אבל אתם פשוט מחלישים את העמדה המשותפת שיש גם לכם, בסופו של דבר גם בתוך סיעת המערך, או נאמר בתוך חטיבת מפלגת העבודה בסיעת המערך, היו שבעה צדיקים שהצביעו — — —

גד יעקבי (המערך):

זאת לא חטיבה, זו לפחות אגודה.

אליהו בן-אלישר:

אוגדה, בתוך אוגדת העבודה שבתוך המערך היו שבעה צדיקים שהצביעו עם הרוב בעד חוק הגולן.

שבת וייס (המערך):

היו גם חמישה צדיקים שהצביעו נגד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בקרוב הצדיקים הללו, חבר הכנסת וייס, שאתה אומר שהצביעו נגד, אני רואה מולי — ולמולי הוא נכנס לאולם, שאם לא כן לא הייתי יכול לומר את מה שיש בלבי ובדעתי לומר — את חבר הכנסת דב זכין, אני מכיר את המשק שלו, להבות-הבשן, לאשתי ולי יש בלהבות-הבשן ידיים וחיקים מאוד טובים מאוד, ביקרנו אצלם וראינו איך רואים מלהבות-הבשן את רמת-הגולן, ולא רק איך רואים מרמת-הגולן את להבות-הבשן, אני גם זוכר, שישבתי בכיסאי כאן וראיתי איך אתה מצביע נגד החוק, מותר, בוודאי לגיטימי, הרי אין ספק, אנחנו כאן במשטר דמוקרטי, אבל האם היית רוצה לראות את הסורים חוזרים לרמת-הגולן מעל אותו סלע שחור — — —

דב זכין (המערך):

אינך יודע את עמדתנו בעד קו הגנה על הגולן? אני חושב, שהעמדה שלכם טוביל לכך שנאבד את קו ההגנה, בדיוק כך, ועוד יותר מזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זהו תמיד החירוק, שבעצם מתכנס לתוך המונח ששמו עיתוני, מה קל מלומר: העיתוני איננו נכון, כאילו כולנו כאן, באותו זמן, כאשר מעצבי המדיניות, אלה אשר עליהם האחריות, מקבלים את האחריות, מקבלים החלטה ומצביעים אותה — — —

קריאות:

אפשר לשאול שאלה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה תוכלו, אבל תנו לי קודם להשיב לחבר הכנסת זכין.

היור"ר מ' שחל:

אמרוי שזהו נאום בכורה.

ארגוני-המשנה שלו והארגונים הנלווים לו, לדיון על המורח התיכון, כאשר ישראל היא מרכז הדיונים הללו, וזאת ככל השנים, תחת כל הממשלות, תחת כל ראשי הממשלות, תחת כל שרי החוץ, ומדינת ישראל צעדה והלכה בדרך.

ממשלת ישראל עומדת כאן היום תחת שבט הביקורת על הצעד הזה, שקיבל רוב בכנסת, על החלטת החוק, המשפט והשיפוט הישראליים על רמת-הגולן, לו ממשלת ישראל היתה מתחשבת לא רק כמה שיאמרו הגויים אלא גם בשאלה מה תהיה עמדת האומות המאוחדות, האם ראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון, היה מכריז על ירושלים כעל בירת ישראל? והיו איננו מדברים על מה שהיה אחרי 1967, אנחנו מדברים על מה שהיה לפני 1967, האם הוא היה מעביר את משרדי הממשלה לירושלים?

אמנון לין (הליכוד):

נצח.

היור"ר מ' שחל:

רבות, זה נאום בכורה, אבקש שלא להפריע.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני מוותר על ההגנה על הבתולין, נאמר זאת כך.

היור"ר מ' שחל:

אין זו זכותך, זו זכותה של הכנסת לתת לך הגנה זו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שכחתי בעצמי שזה כך.

אהרן נחמיאס (המערך):

אני מציע לך להמשיך לקבל את ההגנה, לא כדאי לוותר על הגנה הישוע-יראש.

היור"ר מ' שחל:

על הככורה.

עוזי ברעם (המערך):

אתה יכול להגיד מה שאתה רוצה, שום קריאת ביניים.

אהרן נחמיאס (המערך):

מרימים את הכפפה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

חבל, חבר הכנסת ברעם, כמה שאני התכוונתי לקריאות ביניים, כאמת חבל מאוד.

לא היתה מתקבלת שום החלטה רצינית במדינת ישראל עלייך שום ממשלה בישראל לו פעם היתה לממשלה כלשהי אימה בפני מה שהאוי"ם יאמר, עוול נורא עושה האוי"ם מדי פעם בפעם, וכל פעם קרובה יותר לקדמתה, למדינת ישראל, כל קודמי הזכירו את ההחלטה על הציונות: כל קודמי הזכירו את ההחלטה בקשר לירושלים — שיא הציונות, שיא הזוועה; ההחלטה שנתקבלה בעצרת האומות המאוחדות נגד חזרה השלום, נגד קמפ-דייוויד, על קטע מסרים מתוך קמפ-דייוויד שאינו שריר ואינו קיים, כל נשכח את החלטה שנתקבלה גם באונסק"ו נגד חפירות ארכיאולוגיות כאן בירושלים, ללא שום קשר — אני רואה כאן את החיזוקים, אנא, המדובר כאמת בהחלטה שהיא אנטי-הכול, ומצביעה על הציונות ועל הזוועה.

שלמה הלל (המערך):

אתה מתכוון לעיר דוד?

היור"ר מ' שחל:

זה נאום בכורה, חבר הכנסת שלמה הלל.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני מקבל את קריאת הביניים, ברשות היושב-ראש.

היור"ר מ' שחל:

לא, אני מבקש, אני גם מבקש מהנאום, מפני שהזמן מוגבל — נאום בכורה אין מפריעים. אני מבקש שלא להפריע, חבר הכנסת ד"א אמיר, זה הכול. אני מסביר ואומר זאת כמה פעמים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אין לשפוט את העיתוי אלא מתוך פרספקטיבה היסטורית. איש לא יוכל לומר שעיתוי זה הוא טוב, או שעיתוי אחר אינו טוב, בלא שתעבורנה שנים. אני מאמין שהעם וההיסטוריה —

גאולה כהן (התחיה):

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

עכשיו אני מקבל גם את עזרתה של חברת הכנסת כהן, ואוהיה מסור לגמרי. אל תסייעי לי, תודה.

גאולה כהן (התחיה):

אל תחשוב שאני זקוק לזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני ודאי זקוק לעזרה ולסיוע בשנייה זו.

העיתוי תמיד היה אליבי ותירץ לאלה שלא רצו לעשות: וכמובן, קו התקפה על אלה שעשו. אני מאמין באמונה שלמה, שהעם וההיסטוריה ישפטו אם העיתוי הזה היה נכון. אני בטוח שיחברו שהעיתוי היה נכון. ההחלטה נחקלה ובוצעה בזמן המתאים. הרשו לי גם לומר, שהעם יראה וישפוט. אינני רוצה לומר שקיימת צביעות, אבל נאמר אולי שקיים כלכל מוסר אצל המערך, כאשר הרוב המכריע של אנשי המערך אינם רוצים שנדר מהגולן, בשום פנים ואופן אינם רוצים שמדינת ישראל תדר אי פעם מהגולן, אבל באיזה שהוא מקום הם מעדיפים אולי שהמלאכה תיעשה בידי אחרים. אינני חושב שבמקרה זה אתם כבחינת צדיקים שמלאכתם נעשית בידי אחרים.

רענן נעים (המערך):

המלאכה נעשתה בידיהם. אני מבקש לשאול שאלה.

היור"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רענן נעים, לא, אתה לא תוכל לשאול שאלה, עם כל הכבוד. אני חוזר ואומר זאת, ואתם אינכם מקשיבים לדברי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אני ממושמע ונשמע לקולו של היושב-ראש. אם הוא ירשה, בבקשה.

היור"ר מ' שחל:

לא, אני לא ארשה.

תשובת שר החוץ

שר החוץ י' שמי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זו לי זכות נעימה ביותר לכרך את חבר הכנסת בן-אלישר, לא רק על תוכן נאום שאני ממך עליו בכל לב, אלא גם על שאתו את נאום הבכורה בכנסת.

חבר הכנסת בן-אלישר איננו פנים חדשות לא בכנסת, לא בציבור ולא במדינה. כנער עבר את מאורעות השואה, וזה להגיע לארץ בדרך-לא-דרך, הצטרף בגיל צעיר מאוד לארגון

היור"ר מ' שחל:

אבקש משר החוץ לסכם את הדיון.

מרדכי בן-פורת (ת"ל"ם):

צריך גם לשבח את הנהוג של חבר הכנסת בן-אלישר, שהמחץ עד שנאם לראשונה, ולא כדוגמת אחרים, שכבר ביום הראשון שלהם בכנסת נואמים מעל הדוכן.

היור"ר מ' שחל:

זה אינו תפקיד, חבר הכנסת מרדכי בן-פורת.

יקטור שמיטוב (המערך):

הממשלה גינתה את האופוזיציה בישיבת הממשלה עוד לפני שהעניין נדון בכנסת.

שר החוץ י' שמיר:

חבר הכנסת שמיטוב, הממשלה לא גינתה. זה איננו מופיע בהחלטת הממשלה ואיני מדבר על הדברים שנאמרו בכנסת. אני מדבר על ההחלטה בנושא העומד לדיון, ומשום כך נעשה ניסיון להסיט את הדיון בכנסת לנושא אחר, שלא עמד כלל על סדר־היום, והוא חוק הגולן. חוק הגולן איננו נושא הדיון הזה, והוא בכלל איננו עומד עוד לוויכוח. הוא נתקבל בכנסת והוא מחייב את כלנו.

יוסי שרדי (המערך):

אם תעבירו מחר את חוק סיפוח הגדה, הוא לא יעמוד לוויכוח?

שר החוץ י' שמיר:

החוק כשלעצמו איננו עומד לוויכוח. אתה יכול להציע חוק חדש.

יהודה חשאי (המערך):

זה בדיקת הוויכוח.

יוסי שרדי (המערך):

אינך מבין מה אתה סח.

שר החוץ י' שמיר:

נאמרו הרבה דברים בכנסת, אתמול בעיקר, גם על חוק הגולן. דברים רציניים וחשובים שאני מוכן לקבל אותם, אבל לא על כך נקראנו היום להחליט. אינני בא למתוח ביקורת על דברים שאמרו חברי הכנסת. כאשר דנים על נושא מסוים, ברור אין שלפעמים מפליגים לדברים שקשורים בו בצורה זו או זו. אין למנוע זאת. אני מדבר על ההחלטה שיש להחליט.

יוסי שרדי (המערך):

— — —

שר החוץ י' שמיר:

אני עוד אדבר על דמוקרטיה.

קיימת בכנסת מסורת, שבנושאים לאומיים כלליים, שיש לגביהם אחדות דעות, או שאין לגביהם חילוקי דעות ברגע מסוים. מחקבלת החלטה משותפת של הסיעות הגדולות. זוהי מסורת שלא אני המצאנו אותה. זוהי מסורת חשובה וחיונית. היא חיונית, כי היא משרתת את האינטרס הלאומי. היא טובה כלפי חוץ, כדי להראות לאויבים וליריבים שהעם הזה, למרות הפיצול הקיים בתוכו, מוכן להתלכד כאשר הוא צופה סכנות מבחוץ. היא טובה כלפי פנים, למען רוח העם. זה מעורר את העם. כי קיים אינסטינקט טבעי של שאיפה וכמיהה לאחדות. היא טובה לדמוקרטיה, כי עלי־ידי כך המשטר הדמוקרטי מוכיח, שלמרות חילוקי הדעות הבין־מפלגתיים ופיצול הדעות, שהן תכונות אינהרנטיות של הדמוקרטיה, המשטר הדמוקרטי מסוגל כרגעים מסוימים להגיע לאחדות דעות ולאחדות פעולה ולשרת את האינטרס הלאומי של העם. זה חשוב לדמוקרטיה. אין בנודה הזה שום דבר חדש, ומן הראוי היה שלא לזנוח אותו גם הפעם.

מישהו דיבר על השתקת הביקורת. וכי מישהו רוצה להשתיק כאן את הביקורת? ואם מישהו ירצה, הוא יוכל לעשות זאת? האם מישהו יכול להתלונן על חופש הביטור כארץ הזאת. על חופש הביקורת? אני יכול לדבר לפחות על עצמי. גם כאשר יושבתי על דוכן היושב־ראש, הייתי חייב

הצבאי הלאומי, לאחר מכן גויס לשירותי הכיטחון ומילא בהם תפקידים חשובים וחיוניים במשך תקופה ארוכה. הוא עסק גם בעבודות מחקר, כתב והוציא מחקר מצוין ומיוחד במינו על השואה, כפי שהשתקפה במסמכים אשר מצא, חקר ועיין בהם במשך החוץ הגרמני. לאחר שהשתחרר מתפקידיו מילא תפקידים חשובים בתנועת החרות, בליכוד, ולאחר מכן התמנה למנכ"ל משרד ראש הממשלה. בהמשך דרכו יצא למלא תפקיד חלוצי ממדרגה ראשונה. הוא היה השגריר הראשון של ישראל במצרים. לאחר חתימת חוזה השלום בין ישראל ובין מצרים. הוא מילא את התפקיד הזה בהצלחה כלת רגילה ושירת את האינטרס הישראלי בשטח הלא־נדע הזה לנו, ותרם לאינטרסים של מדינת ישראל תרומה רצינית ביותר. לפני זמן־מה הוא הרגיש, שהוא צריך להפסיק את השירות בתחום זה ולהתייצב לכחירות לכנסת. שחררנו אותו מתפקידו בצער רב. אך הן התחשבות ברצונו וכמשאלות לבו. הוא חזר לארץ, נבחר לכנסת ועתה הוא מכהן כיושב־ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

אני מאחל לו הצלחה מלאה ומושלמת בתפקיד שהוא מכהן בו היום ובתפקידים שנקונו לו בעתיד. ביוזע היטב את עברו, אני משוכנע שמשאלותי תתקיימנה.

אדוני היושב־ראש, בדיון שהתקיים אתמול והיום על החלטת עצרת החירום של האומות המאוחדות נגד ישראל הושמעו דעות רבות ומגוונות. הקשבתי רב־קשב לכל הנואמים. כמובן, כל אחד הוסיף נופך 'משלו', האיר וזירת אחרת. אבל התופעה שכלטה בדברי כל הנואמים היתה אחדות־דעים מוחלטת בפסילת החלטת האו"ם, בניגוד ובדחייתה. פרט לחבר הכנסת וילנר כולם שללו, פסלו ודחו את החלטת האומות המאוחדות בתכלית הפסילה ובתכלית הגינור.

כתוצאה מדעות אלה, כפי שהשתקפו, התבקשה מאלה, כנהוג בדיונים פרלמנטריים, החלטה של הבית הזה, שחיתן ביטוי נאמן לעמדתה המאוחדת של הכנסת. הדוחה בתוקף את החלטתו המרושעת של ארגון האומות המאוחדות. והיו דברים מעולים. אין זו הפעם הראשונה שמתקיימים דיונים כאלה בכנסת גם על החלטות האומות המאוחדות, ואין זאת הפעם הראשונה שאפשר היה לצפות להחלטה משותפת בגיטחה, גם כאשר מביאים בחשבון את כל חילוקי הדעות אשר קדמו להחלטה זו ואשר יבואו אחריה. זה הנהלה בפרלמנטים רבים בעולם, כאשר כמומנטים מסוימים מתאחדות כמעט כל סיעות הבית מסביב לנקודה מסוימת. לפני הנקודה הזאת ואחרי הנקודה הזאת כל אחד הולך בדרכו המיוחדת, אבל בנקודה מסוימת יש חובה ויש נהלה של נקיטת עמדה משותפת.

יוסי שרדי (המערך):

גם כשהעברתם את חוק רמת־הגולן באתם להתייעץ אתנו.

שר החוץ י' שמיר:

איננו דנים היום על חוק הגולן.

יוסי שרדי (המערך):

כל פעם אתם דנים על משהו אחר. זה לפי בחירתכם.

שר החוץ י' שמיר:

חבר הכנסת, מישהו החליט מראש, לפני שהאזין לדברים שנאמרו בכנסת, שיהיה אשר יהיה, לא תתקבל בשום אופן החלטה משותפת לאופוזיציה ולממשלה. מי שהחליט זאת, כשכילו המושגים אחדות לאומית וקונסנסוס לאומי הם מלים גסות.

— הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם
— (תשובת שר החוץ); (הצעות סיכום) —

שמעון פרס (המערך):

אדוני שר החוץ, אפשר לשאול שאלה?

שר החוץ י' שמיר:

אינני מסכים עכשיו.

חבר הכנסת הרצוג, שהיה נציג ישראל באו"ם — הקשבתי לדבריו ברוב עניין — אמר אחמול בסוף דבריו: על החלטות האו"ם אפשר אולי להתגבר, השאלה היא אם נוכל להתגבר על מעשינו אנו. אמשיך ואומר: ודאי שנתגבר על החלטות האו"ם, השאלה היא באמת איך נתגבר על החתירה מתמדת לפיצול העם בכל מחיר ובכל מצב. אני בטוח, חברי הכנסת, שגם על כך נתגבר בעזרת אמונו של העם, ההולך וגדל. והעם יראה וישפוט. תודה רבה.

הצעות סיכום

מיתרות. שאינן מקדמות שום אינטרס לאומי ואינן יוצרות שום מציאות חיובית חדשה. היוזמה שנקטה הממשלה ב־13 בדצמבר, בצורתה ובעיתיה, שיחקה לירי שוחרי רעתה של ישראל.

היו"ר מ' סבידור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת צ'רלי ביטון להבאת הצעת סיכום.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

חברי הבית, אני מתכבד להביא הצעת סיכום של סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון לדיון על הודעת שר החוץ:

1. הכנסת דוחה את הודעת הממשלה שהוכאה עליי שר החוץ.

2. הכנסת מחליטה להביא חוק שיבטל את חוק רמת-הגולן מיום ה־13 בדצמבר 1981.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת צ'רלי ביטון. רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן להבאת הצעת סיכום.

גאולה כהן (התחיה):

הצעת סיכום מטעם סיעת התחיה:

א. הכנסת קובעת, שביסוד הצבעה התסכול באו"ם של מדינות שניסו ונכשלו למחוק את ישראל פיסית ומוסרית מעל המפה עומדים לא חוק הגולן ולא חוק ירושלים אלא עצם חוקיותה של מדינת ישראל וקיומה.

ב. הכנסת קובעת, שחוק הגולן, המאמץ את רמת-הגולן כחלק בלתי נפרד של מדינת ישראל, ושלא יהיה עליו עוד שום מיקוח עם שום גורם בשום תנאי, הגדיל את עוצמתה ההתיישבותית, המוסרית והביטחונית של מדינת ישראל וחזיק את מעמדה המדיני.

ג. הכנסת קוראת לממשלה למנוע כל לגיטימציה מוסרית וחוקית מהארגון המתקרא או"ם, להפסיק לשחק פעולה עם שליחיו בשטח, וביחד עם יהדות העולם ומדינות שונות חופש לנהל מאבק, שיפקיע את הרעיון הנאור שביסודו של ארגון "האומות המאוחדות" מכונפיות המדינות שהשתלטה עליו, שאין ביניהן לבין דמוקרטיה וזכויות אנוש ולא כלום, והן משתמשות במבנה הפורמלי של האו"ם כדי להשליט בין העמים את האלימות ואת הסחטנות שהן משליטות בתוך עמיהן.

לשמר את כולם, ושמעתי את הדברים ברצון ובעניין. לעתים קשה היה לשמוע דברים כמו אלה ששמענו אחמול מחבר הכנסת וילנר. אבל יש יתרון בהופעתו, מפני שכל הופעה שלו מוכיחה כאלף עדים באיזו מידה המשטר שלנו דמוקרטי ובאיזו מידה חופש הביקורת הוא מלא ומושלם ללא כל סייג.

תופי טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

לא אחת הפך קולנו להיות קול הבית, וכך יהיה גם כאן. שר החוץ י' שמיר:

אין לך סיבה להתלונן.

רבתי חבר הכנסת, אני אומר לכולנו: רבים בישראל יתעצבו אל לבם על כי חלק נכבד מנבחרי העם החליטו לבעוט בכל גילוי של אחדות לאומית. ואולי מישור בצפון, מעבר לגבולות, ישמח ויגיל.

היו"ר מ' סבידור:

אני מזמין את חבר הכנסת מילוא להביא את הצעת הסיכום.

רני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת סיכום מטעם סיעת הליכוד, חזית דתית לאומית, אנורת ישראל — יהדות התורה, תנועת מסורת ישראל, תנועה להתחדשות ממלכתית:

1. הכנסת דוחה ומגנה את החלטת הוועדה של הרוב בעצרת האו"ם מיום 5 בפברואר 1982.

2. הכנסת קובעת כי החלטה זו נעדרת כל יסוד מוסרי ואין לה חוקף כלשהו.

3. הכנסת מביעה את הערכה ל־20 המדינות החופשיות והדמוקרטיות, אשר יחד עם ישראל התנגדו להחלטה הנ"ל.

היו"ר מ' סבידור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת שחל, שיביא את הצעת הסיכום.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא את הצעת הסיכום בשם סיעת המערך, מפלגת העבודה — מפ"ם ור"ץ להחלטת הגינוי של עצרת האו"ם:

א. הכנסת דוחה כשאט-נפש את הצהרתן של 86 המדינות חברות האו"ם, שטפלו על מדינת ישראל אשמת-שווא והציגו אותה כמדינה שאינה שוחרת שלום.

ב. הכנסת רושמת לפניו, שהצהרה זו נתקבלה ביוזמתה של סוריה, המקיימת כלפי ישראל מדיניות של חוקפנות, איבה ולוחמה זה 33 שנה. כאשר נמצא אזור הגולן בידי סוריה, הוא שימש מרחב-בזיוק לפעולות רצחניות נגד מדינת ישראל ואזרחיה. מני וגמור עם מדינת ישראל, שמצב זה לא יחזור.

ג. עצרת האו"ם, הנוהגת זה שנים לקבל החלטות ערינות נגד ישראל והעם היהודי, נמנעת בהתמדה מלגנות את מסע התוקפנות והטרור הערבי — כפי שהיא מתוכרת למהלכי השלום באזורנו.

ד. הכנסת מביעה הערכה הערכה למדינות שהסתייגו מהצעת ההחלטה העוינת של סוריה.

ה. הכנסת קובעת, כי הממשלה חייבת לדאוג לחיזוק מעמדה הבין-לאומי של ישראל, הן על-ידי טיפוח קשרים ידידותיים עם אומות העולם והן על-ידי הימנעות מיוזמות

חוכרת ט"ו, ישיבה נ"ז

— הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם (הצעות סיכום): הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2) —

למונים. אני מעמיד להצבעה את הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חבר הכנסת משה שחל. נא למנות.

ה צ ב ע ה

כעד הצעת הסיכום שהביא

חבר הכנסת מ' שחל — 42

נגד — 61

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת מ' שחל לא נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

כרוב של 61 נגד 42 לא נתקבלה הצעת הסיכום. אני עוברים עכשיו להצבעה על הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חבר הכנסת רוני מילוא. אני מבקש למנות.

ה צ ב ע ה

כעד הצעת הסיכום שהביא

חבר הכנסת ר' מילוא — 61

נגד — 3

נמנעים — 42

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ר' מילוא נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

ב-61 קולות בעד, 3 נגד ו-42 נמנעים נתקבלה הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חבר הכנסת רוני מילוא.

ד. הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב-1982* (קריאה ראשונה)

על דעת הוועדה אני מבקש מהכנסת להעביר לוועדה לענייני ביקורת המדינה את הצעת החוק, והוועדה תשתדל להכין אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית עוד היום.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת כ"ץ-עוז. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לי התנגדות להצעת החוק העוסקת בהארכת מועדים כעניין הספציפי, כפי שהציג אותו חבר הכנסת כ"ץ-עוז, ושנעשה על-יפי בקשתו של מבקר המדינה. אבל יש לי התנגדות עזה מאוד להארכת מועד אחר, שנעשתה לאחרונה על-ידי ועדת הכספים של הכנסת, בניגוד לכוננת החוק, בצורה, שלדעתי, אין לה חקרים מבחינת חומרתה בעת האחרונה ואולי בכל ההיסטוריה התחקית של כנסת ישראל.

כמה מדובר? מדובר בכך שעל-יפי חוק מימון המפלגות, מבקר המדינה חייב היה להגיש את הדוח שלו על הדיווח הכספי של המפלגות. על-יפי הדיווח הזה, כך אומרת השמורה, הוא צריך היה להחליט על ניכר של 15% לגבי מפלגות שחרגו מהוראות חוק מימון מפלגות, והוצאותיהן עלו מעל התקרה הקבועה בחוק. זה היה צריך להתרחש ב-1 בינואר, כך קובע

ד. הכנסת קוראת לממשלה לתגבר את המשאבים הכספיים ואת כוח האדם ליישובה, לחיעושה ולפיתוחה של רמת-הגולן.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן. אני עוברים עכשיו להצבעה.

רוני מילוא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שני מונים.

היו"ר מ' סבידור:

גם לשתי ההצעות הראשונות? אני אמנה את המונים בבוא הזמן. אנחנו מתחילים בהצבעה על ההצעה של חברת הכנסת גאולה כהן.

ה צ ב ע ה

הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ג' כהן לא נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

לפנינו הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת צ'רלי ביטון. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ ב ע ה

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת צ' ביטון לא נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

אני ממנה את חברי הכנסת יחזקאל זכאי ופנחס גולדשטיין

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, אני עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב-1982. בקריאה ראשונה. מטעם הוועדה לביקורת המדינה, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז, יביא את ההצעה.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מבקר המדינה החדש נכנס לתפקידו לפני חודש בדיוק. הוראת השעה המוצעת כזה מוגשת לפי בקשתו, בלי כל הסתייגות של חבר כלשהו מחברי הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

לפי הוראות החוק הקיימות, על המבקר להמציא את הדוח השנתי הרגיל שלו לשר הכלכלה והתיאום הבין-משרדי עד 14 בפברואר, ואת הדוח על מאזן הזכויות וההתחייבויות עליו להמציא לשר האוצר עד 31 במרס. מצע לתת לו, בשנה זו, עוד כשישה שבועות — עד סוף מרס — להגישת הדוח השנתי, ועוד חודש — עד סוף אפריל — להגיש את הדוח על המאזן.

בעקבות ההוראה הזאת יידחו גם המועדים למתן הערות להנחת הדוחות והערות השר על שולחן הכנסת, ולהגשת סיכומים והצעות של הוועדה לענייני ביקורת המדינה למליאה לשם דיון ואישור.

— הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2): דיווח על ישיבת הוועדה המדינית של האספה הפרלמנטרית של מועצת אירופה —

זה דבר שהוא מעבר להישג ידכם. אני פונה כעניין זה גם לאנשי המערך וגם לאנשי הליכוד. כמה דיבר ראש הממשלה בכנסת הזאת, מעל דוכן זה, כאשר הוא היה ראש האופוזיציה, נגד חוקים רטרואקטיביים. אבל כאן מפלגתו נותנת יד לחוק רטרואקטיבי שלא נשמע כמותו. הכול בגלל כמה מיליונים של שקלים? הכול מותר? הכול הפקר? האם מותר לפעול בניגוד לחוות דעתו ובניגוד לרצונו של מבקר המדינה, כדי להאריך מועד בדרך נפשעת כזאת?

אני אתמך בהצעת החוק הזאת. אבל אני חושב שכל חבר הכנסת, שנותר בו זיק של דבקות ברעיונות האלמנטריים של שלטון החוק, של עקרונות קונסטיטוציוניים, חייב להקים קול זעקה וצעקה נגד מה שמנסים לבשל כאן, ולהתנגד להארכת המועד, להתנגד — וזה העיקר — לחוק שאין לו תקדים ואין דומה לו מבחינת חומרתו והעזרה שבה הוא עומד להיות מוגש לכנסת.

היור' מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת רובינשטיין. זכות התשובה לחבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין את התייחסותו של חבר הכנסת רובינשטיין לעניין חוק מימון מפלגות.

אני חוזר ומדגיש את דבריו, בדברי הפתיחה שלו, שאין קשר הכרחי בין ההצעה להוראת שעה, שהבאתיה לכאן היום, ובין ההתייחסות שהיתה לו לנושא.

אני מבקש להעמיד את הנושא להצבעה, כדי לאפשר היום דיון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, לאחר ישיבה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה. תודה.

היור' מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת כ"ץ-עוז. אנחנו עוברים להצבעה.

ה צ כ ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה — רוב

נגד — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה

(הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב—1982,

לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היור' מ' סבידור:

אני קובע, שהכנסת החליטה להעביר את חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב—1982, לוועדה, להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ה. דיווח על ישיבת הוועדה המדינית של האספה הפרלמנטרית

של מועצת אירופה

הישיבה האחרונה של מועצת אירופה, על סדר-יומה היו הנושאים: פולין, טורקיה ורדיפת המיעוטים באירן, אולם ההתעניינות של המשלחת הישראלית התמקדה, כמובן, בנושא הישראלי, שלא נערך מישיבת המועצה.

בחודש אוקטובר נתקבלה החלטה בוועדה המדינית, שישיבה כוודח, לקיים ישיבה מן המניין של הוועדה המדינית

החוק. אין על כך שום מחלוקת. ועדת הכספים האריכה, בסיכוב הראשון, את מועד הגשת הדוח של מבקר המדינה, בהסכמת מבקר המדינה הקודם, ל-10 בפברואר. הסיבה לכך, אני מתאר לעצמי, היתה כרוכה בעניין חילופי המבקרים. אבל זה עדיין לא נעשה מאז אותו מועד, ואם כי ב-10 בפברואר כבר הכול היה מוכן. הדוחות של המפלגות היו מוכנים, דוח המבקר מוכן ובעצם כל מה שצריך היה לעשות זה להוריד את ה-15% שאינם מגיעים למפלגות אשר עברו על חוק מימון המפלגות.

אדוני היושב-ראש, זאת הסנקציה היחידה הקיימת בחוק למפלגה אשר עוברת על החוק שהכנסת חוקקה. מה עשו שלוש המפלגות הגדולות?

שבח וייס (המערך):

מי הן שלוש הגדולות?

אמנון רובינשטיין (שינוי—מפלגת המרכז):

אני מדבר על גדולות לפי מספר חבריהן בכנסת הזאת, לא לפי שום מינוח אחר. תודה על ההערה, חבר הכנסת וייס.

הן הגישו הצעת חוק פרטית, שתכליתה לבטל באורח רטרואקטיבי את הקנס המוטל עליהן בשל העבירה שהן ביצעו על חוק מימון מפלגות. הצעת חוק זו עברה — בניגוד לדעתי ובניגוד לדעתם של חברים אחרים, לרבות חבר אחד או שניים ממפלגת העבודה — את הקריאה המוקדמת, ועדיין לא הספיקו להעביר אותה בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית.

ועדת הכספים של הכנסת, בניגוד לדעתו של מבקר המדינה החדש, מר יצחק טוניק, האריכה את המועד עד ה-1 במרס, לא משום שיש קושי טכני כלשהו בהגשת הדוח, אלא כדי שבתקופה שעד 1 במרס יעבירו כאן את החוק הנפגע הזה, שבאורח רטרואקטיבי מבטל את חובתה של מפלגה להישמע לחוק. הנשמע כדבר הזה? אני חוזר ואומר: מבקר המדינה נשאל, לא הסכים לדחייה, אבל למרות זאת ועדת הכספים החליטה כפי שהחליטה, על הארכת המועד. אני שואל: האם אנחנו, חברי הכנסת, שכלל זאת לא כולנו עבדי המנגנון המפלגתי, נסכים לזכר כזה? האם נסכים שכל התהליכים האלה יבחנו כאן בכנסת? האם נסכים שהציבור יאמר לעצמו שיש חוק אחד של המדינה, ואזרח אשר עובר עליו נותן את הדין, ויש חוק אחר, מסוג שונה לגמרי, למפלגה? כאשר מפלגה עוברת על החוק הזה, מה היא עושה? היא אינה משלמת את הקנס המינימלי, האלמנטרי שמגיע לה לשלם, אלא עושה מניפולציות בוועדת הכספים, בניגוד לרוח החוק, ובכנסת, כדי לפטור את עצמה באורח רטרואקטיבי מהחובות המוטלות עליה.

אני פונה כאן לנציגים של שתי המפלגות הגדולות, של המערך ושל הליכוד, שלא לתת יד לחקיקה הזאת. אין זה סכום גדול כל כך, שלמענו כדאי להפר כל עיקרון קונסטיטוציוני. אין

היור' מ' סבידור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמין את חברת הכנסת שרה דורון לרווח על ישיבת הוועדה המדינית של האספה הפרלמנטרית של מועצת אירופה:

שרה דורון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת לרווח על

המתנגדים שוב יעשו ניסיון לכטל את ההחלטה שנחקלה, אף שלכאורה לא נראית אפשרות כזאת.

אני רוצה לומר כאן, שנפרדנו בצער מיושב־ראש הראלוג ישראל — מועצת־אירופה, שלא נבחר לפרלמנט, ידיר, הייתי אומרת חסיד אומות העולם, מר פורטיי, שבזמן שהוא שימש כיושב־ראש פעל במרץ ובצורה מכובדת ונאה מאוד למען ישראל. במקומו נבחר הפרלמנטר אדמון מגרמניה, שהוא חבר הוועדה המדינית וגם חבר לשכת מועצת אירופה. אני מוכרתה לומר, שהוא וגם מר גסטנר ריגשו אותנו במלחמתם ובכאונותם לישראל.

אני רוצה בהזדמנות זו להודות לחברי המשלחת — צר לי על שהם אינם באולם — חבר הכנסת שלמה הלל, חבר הכנסת איתן לבני וחבר הכנסת אורי סבג. אני רוצה להודות לכל השגרירויות, שעשו עבודת הכנה טובה מאוד והקלו עלינו את המלאכה. הדיווח על הבאים והחדשים היה מושלם, ועזר לנו בפעולות השכנוע שעשינו כלנו בקרב המשלחות בשטרסבורג.

ולבסוף, עלי לציין שוב בהערכה רבה את העבודה המבורכת שעשה יושב־ראש הכנסת ביצירת קשרים, במציאת ידידים ובבניית גשרים של הבנה בין הפרלמנטרים של מועצת אירופה לבנינו.

צר לי על שאותה אווירה של אחדות שהיתה בקרב חברי המשלחת משני חלקי הבית, ואותה אווירה של אחדות שמצאתי במשלחות אחרות, כאשר מעמד ישראל היה בסכנה ודובר על מעמד ישראל ושמייה על כבודה — צר לי על שאותה אווירה לא היתה כאן היום בבית; ראינו כיצד התקפות אנטי־ישראליות — ואני אומרת אנטי־ישראליות ולא אנטי־ליכודיות, כי הן אנטי־ישראליות, ותהיה הממשלה אשר תהיה — ניתן להדוף אותן כאשר פועלים במשותף. לכן צר לי על שבהצבעה שנערכה כאן היום לא היתה אותה אווירה.

ולסיום, לאחר ההצבעה שנערכה זימן סר פרידריך בנט, יושב־ראש הפרלמנט "אסוסיאשן פור יור־ערב קורפוריישן" מסיבת עיתונאים, ובה קרא הצהרה שחתומים עליה ארבעה פרלמנטרים, חברי מועצת אירופה, ביניהם ידידנו לשעבר בורטס, ובה הם מדברים על ההחלטה הקשה שנחקלה, ואשר כוודאי עוד תהייה לה השלכות על מועצת אירופה שבה מיוצגת הכנסת על־ידי משקיפים, ושנושא המזרח התיכון לא ייד מסדריומה של הוועדה המדינית. לכן אמרתי: בקרב הזה ניצחנו, אבל המערכה עדיין לא חמה. ושוב אני חוזרת ואומרת: במשותף נוכל לפעול.

מרדכי גור (המערך):

אני מצטער על שאת ההערה שלך על השותפות הלאומית לא שומע שום חבר הכנסת מהליכוד. את ההערה הזאת את מפנה לחלל ריק, ולא תהיה לה תחורה, כי חלק זה של האולם ריק.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

מרדכי גור (המערך):

מה היתה ההנמקה העיקרית של אלה שתמכו בפגישה הזאת?

שרה דורון (הליכוד):

ההנמקה העיקרית היתה, שההחלטה נתקבלה ואין לסנת ממנה, וישראל היא מדינה דמוקרטית. וזה נימוק חשוב מאוד, כי הם מודעים לכך שבאזור זה אין דמוקרטיה נוספת.

בחורש מאי בירושלים. ראינו בכך, הכנסת ומשרד החוץ, הישג גדול למדינת ישראל, היות שהוועדה המדינית של מועצת אירופה מתכנסת רק פעם אחת בשנה מחוץ לגבולות צרפת. היתה גם הזמנה של יוון, והיה מאבק של אוהדי המדינות הערביות שלא לקיים ישיבה מן המניין בירושלים. עכשיו שוב היו מערערים בשטרסבורג על ההחלטה. את המאבק הובילו — מאבק שהיה מלווה גם בסממנים של אנטישמיות, וכוודאי של אנטי מדינת ישראל — פרלמנטרים אחדים ממדינות שונות. הערעור נשמע כיום ה' בשטרסבורג. לאחר מאמצים גדולים דחינו את הערעור. כידוע, ישראל איננה מצביעה, היא בסטטוס של משקיף, ואכן ב־17 במאי תבוא הוועדה המדינית לקיים את ישיבתה כאן בירושלים.

המתנגדים טענו, שההחלטה נוגדת את ההחלטה 728 מאפריל 1980 בגנות מדיניות ההתנחלויות של מדינת ישראל, ואינה מתחשבת בדיון המחודש שצריך לחול על הסטטוס של ירושלים. חוק הגולן נתן אמתלה ותרץ נוספים בידי המתנגדים לקיום הישיבה בירושלים. חברי המשלחת עמלו רבות כדי לשכנע את חברי הוועדה המדינית וחבריהם במשלחת מאותן מדינות להתנגד לרביזיה ולדחיית הביקור לשנה הבאה, כאשר חזרה הליידי פלמינג מיוון על ההזמנה לקיים את הישיבה כיוון ולא בירושלים. תמונת המצב היא, שהמשלחות אינן מצביעות לפי המדיניות של מדינותיהן. אלא הפרלמנטרים חופשיים במידה מסוימת בהצבעתם. וכך קרה, שהמאמצים שהשקיעו חברי המשלחת בהסברה ובשכנוע של הפרלמנטרים שכאו — וביניהם גם חרשים — בצדקת דרכה של ישראל נשאו פרי, וברוב של יותר מ־20 מול 8 אושרה ההחלטה על קיום הישיבה בירושלים.

הערכים עשו מאמצים כבירים, על־ידי שיגור שגרירים לפרלמנטרים, ליושב־ראש מועצת אירופה, ליושב־ראש הוועדה המדינית ועל־ידי קיום מסיבות עיתונאים, כדי שדעתם תתקבל. ביום הראשון של קיום המועצה היתה ישיבה, שאלה באה הגב' פונבוטמה שהיא חבר איננה חברה במועצת אירופה — הם הביאו אותה במיוחד לשטרסבורג, הערכים וידידיה — כדי לשכנע פרלמנטרים להצביע נגד ההחלטה שנחקלה באוקטובר על קיום הישיבה בירושלים. הם טוענים — ואני מעריכה שיש צדק מסוים בטענה — שיש משמעות פוליטית מעל ומעבר לבעיה הטכנית של מקום קיום הישיבה. וישראל, שספגה בזירות בין־לאומיות הרבה מהלומות, היה לה חשוב שבזירת אירופה — שיש לנו בה ידידים רבים — תזכה בתמיכה. זה היה במידה מסוימת מבחן, עד כמה מדינות ידידותיות עדיין חומכות במדינת ישראל. היה מספר גדול של אכזבות, אבל היו גם הרבה מאוד הפתעות לטובה. הביקור של נשיא צרפת מיטראן, שאושר בחקופת שהותנו בשטרסבורג, השפיע במידה כלתי מבוטלת על הפרלמנטרים הצרפתיים, וכל המשלחת הצרפתית — הגליסטים והסוציאליסטים — הצביעו כאיש אחד וגם דיברו בזכות קיום הישיבה בירושלים. המשלחת הבלגית התפלגה. הגרמנים הם מהידידים הטובים ביותר שלנו כמועצת אירופה ובוועדה המדינית. הם דיברו אומץ לב רב בעד קיום הישיבה בירושלים. המתנגדים, בצורה מתוחכמת, כאשר ראו חולשה מסוימת בקרב הפרלמנטרים לגבי הצעתם, ניסו לדבר לא על ביטול קיום הישיבה בירושלים אלא על רחיייה. אבל הצלחנו, כבאמצעים גדולים, לסכל הצעה זו.

אומנם הצלחנו לדחות את הערעור על ההחלטה לקיים מושב של הוועדה המדינית בירושלים, אבל אל לנו לנוח על זרי דפנה. ניצחנו בקרב זה, אבל עוד המערכה לפנינו. ב־10 במרס תתקיים ישיבה של הוועדה המדינית בפריס, וכמובן,

— דיווח על ישיבת הוועדה המדינית של האסיפה הפרלמנטרית של מועצת אירופה; ערעורים על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית —

שרה דורון: לחבר הכנסת שלמה הלל. לחבר הכנסת איתן לבני ולחבר הכנסת אורי סבג, שעשו מלאכה יוצאת מן הכלל, וזה לא היה פשוט; אלא אקרא לפניהם מברק שקיבלתי הבוקר, נוסף על מכתבים רבים, שבו השגריר בהאג אומר: "הברכות מגיעות לא פחות לארבעת חברי משלחת הכנסת למועצה". כן אומר הוא, שהנציגים שחזרו מן המועצה שיבתו מאוד את עבודתם היפה של חברי משלחתנו.

אני שמח לציין זאת, ואני מוסיף את ברכותי והערכתי הכנה לכל חברי המשלחת.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
רק חבל שהם אינם שומעים זאת ישירות.

היו"ר מ' סבירור:
אני מצטער.

שרה דורון (הליכוד):
חמישים אחוז מהם שומעים.

הם גם אומרים, ואת זה אמרו אחרים, שביקור במדינה אינו אומר שיש השלמה מלאה עם המדיניות שלה. הביאו דוגמאות רבות גם ממדינות שהן חברות במועצת אירופה. אמרו שאין כל קשר ואין כל סיבה לדחות את ההחלטה. אני רוצה להוסיף, שכבר היו ישיבות של שבע ועדות אחרות בירושלים. אבל כמובן יוקרתי, הוועדה המדינית מעולם לא ביקרה עדיין בישראל, ובאמת יש לכך משמעות. לכן, הערכים עדיין עושים פעולות נמרצות לבטל את ההחלטה שנתקבלה. לדעתי ללא סיכוי.

היו"ר מ' סבירור:
תודה לחברת הכנסת שרה דורון.

חובה נעימה לי לומר מעל במת הכנסת שני משפטים: עדיין לא היה מאמץ כזה, מאז שאני זוכר את הפעילות במועצת אירופה, על-ידי משרד החוץ על כל השגרירויות שלו, כפי שנעשה הפעם, ובהצלחה.

לא זו בלבד שאני מצרף בשמכם תודה לחברת הכנסת

1. ערעורים על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית

היו"ר מ' סבירור:
אנחנו עוברים להצבעה על הצעת ההחלטה מטעם ועדת הכנסת, כפי שהביאה יושב-ראש ועדת הכנסת.

ה צ כ ה

הצעת ההחלטה מטעם ועדת הכנסת בעניין ערעורו של הד"ר עודד קריב על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:
הכנסת החליטה לדחות את הערעור על-פי החלטת ועדת הכנסת כפי שהובאה על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת.

אבקש מיושב-ראש ועדת הכנסת להביא את הערעור השני.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):
החלטת ועדת הכנסת בעניין ערעורו של המערער מר שמואל גוטנאג:

"הכנסת דוחה את ערעורו של מר שמואל גוטנאג על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית.

מר שמואל גוטנאג ערער על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית בטענות האלה:

1. ועדת הבחירות לא פרסמה ברבים שכל בעל זכות בחירה, הנמצא בתור ימאי או בתור נוסע באונייה ישראלית ביום השמיני לפני יום הבחירות, זכאי לבחור.

2. לכאורה לא נעשו כל הסידורים וההכנות המתאימים כדי שבכל האזניות שדגלן ישראלי יהיו קלפיות המתאימות, המעטפות ופתקי ההצבעה של כל הרשימות.

3. נמנעה זכות בחירה מציבור צוותות האוויר, שיש לראותם כצוותות של "ספינות אוויר", וכן מבוחרים שנמצאו מחוץ לגבולות המדינה.

4. היו קלפיות שכללו, בניגוד לחוק, יותר מ-800 בוחרים.

היו"ר מ' סבירור:
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, ערעורים על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית. רשות הדיבור לחבר הכנסת איתן לבני.

איתן לבני (י"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב-ראש, כנסת ונכבדה, בפני ועדת הכנסת הופיעו שני מערערים בעניין תוצאות הבחירות לכנסת העשירית והביאו את טיעוניהם. מליאת הוועדה שמעה את הטענות, השתתפו בישיבה גם נציגי היועץ המשפטי לממשלה, נציגי משרד המשפטים והמפקח הארצי על הבחירות. הישיבות התקיימו ב-14 בדצמבר 1981 וההחלטה התקבלה ב-18 בינואר 1982. אני רוצה לקרוא לפניכם את החלטות ועדת הכנסת. תחילה, החלטה ראשונה:

"הכנסת דוחה את ערעורו של הד"ר קריב על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית.

המערער, ד"ר עודד קריב, טוען, כי חלוקת המנדטים כפי שנקבעה על-ידי ועדת הבחירות המרכזית אינה תואמת את סעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, שעל-פיו הכנסת תבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות, חשאיות ויחסיות. לדבריו, סיעות המערך והליכוד בכנסת קיבלו יותר מנדטים מן המחזיק יחסית למספר הקולות שקיבלו בבחירות. בכך הופר עיקרון היחסיות של הבחירות, או, לחלופין, הופר עיקרון השוויון. לרעתו, חלוקת המנדטים לפי חוק בדריעופר יכולה להתבצע אך ורק כאשר חלוקה זו אינה עומדת בסתירה לעיקרון היחסיות.

לאחר דיון מציעה הוועדה לכנסת לדחות את הערעור מן הטעמים האלה:

1. הערעור לא הוגש כמורד האמור בסעיף 86(ב) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט — 1969, דהיינו תוך 14 יום מיום פרסום תוצאות הבחירות, אלא כאחזור של שלושה ימים.

2. הערעור אינו מציין עובדות, שיש בהן לכאורה כדי לבסס את טענת המערער כי המנדטים לא חולקו כחוק.

אני מבקש להצביע על ההחלטה.

ועדת הכנסת הגיעה למסקנות האלה:

1. ההוראה בדבר זכות הבחירה על אונייה ישראלית מצויה בחוק, ואין אסמכתה לטענה כי ועדת הבחירות המרכזית חייבת, כביכול, לפרסם הוראה זו ברבים.
 2. לא הובאה כל ראיה לכך שכאילו לא נעשו באוניות הישראליות ההכנות והסידורים הנדרשים לבחירות.
 3. כלי טיס אינם נכללים בגדר כלי שיט. שלילת אפשרות הבחירות מצוותות אוריר ומבוחרים השווים מחוץ לישראל היא בהתאם לחוק הבחירות לכנסת.
 4. במהלך הדיון הודה המערער, כי טענות בדבר קלפיות שמספר בוחריהן עולה על המותר לא הוכחה.
- לפיכך החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת לדחות את הערעור.
- היו"ר מ' סבירור:
- תודה. חבר הכנסת וייס, האם אתה עומד על ההערות שלך?

שבח וייס (המערך):
אעשה זאת בקיצור.

היו"ר מ' סבירור:
בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, בסעיף 5 לחוק־יסוד: הכנסת מובטחת זכות פסיבית לכל אזרח ישראלי ואין למעשה התניות. התניות אחרות באות בחוקים אשר למעשה נובעים

ז. הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת

מרדכי בן־פורת (תל"ם):

לא, אני רוצה לשאול שאלה לפני ההצבעה: מה הם הקריטריונים שהועדה הלכה על־פיהם כאשר קבעה לא חברי הוועדה? אתה אומר: מערך, ליכוד, זאת אומרת — סיעות. האם זה על בסיס סיעתי או על בסיס אישי? אם זה על בסיס סיעתי, יש לי שאלה. אבל קודם אני מבקש לדעת.

שושנה ארבל־אלמזלינו (המערך):
מאה אחוז.

שרה דורון (הליכוד):
זה לא על סדר־היום.

איתן לבני (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת בן־פורת, אני רוצה להודיע: ההחלטה כבר נתקבלה במליאת הכנסת לפני שבוע. באותה החלטה לא נמסרו ארבעת השמות של חברי המערך. היום אנחנו רק ממלאים את החסר ומביאים את שמות חברי הוועדה מטעם המערך. השמות שקראתי עכשיו.

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת בן־פורת, המליאה החליטה על העיקרון, על־פי המפתח בא יושב־ראש ועדת הכנסת, ממלא את החסר ואומר: הנה השמות בהמשך להחלטת מליאת הכנסת. על זה אין ערעור.

אני מקווה שכולם מאשרים את ההודעה.

היו"ר מ' סבירור:
יש התנגדות?

איתן לבני (יו"ר ועדת הכנסת):
הודעה נוספת: בישיבת הכנסת מיום " בשבט התשמ"ב — 3 בפברואר 1982, הוחלט, בהתאם לסעיף 95 לתקנון, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הודעה שתדון בהצעה לסדר־היום של חברת הכנסת נאוה אורד בנושא: "המשך פעולותיו של המכון הרפואי לבטיחות בדרכים". ועדת הכנסת החליטה, בישיבתה מיום ט"ז בשבט התשמ"ב — 9 בפברואר 1982, להעביר את הדיון בהצעה הנ"ל לוועדת העבודה והרווחה.

שבח וייס (המערך):
אני לא מצביע בעד זה.

היו"ר מ' סבידור:
אני מצטער מאוד, אין על זה הצבעה.

שרה דורון (הליכוד):
אין על זה הצבעה כלל.

שבח וייס (המערך):
בסדר, בסדר.

היו"ר מ' סבידור:
הכנסת רושמת לפניה את הודעתו של יושב־ראש ועדת הכנסת.

ח. החלטה בדבר אישור הוראות:

1. בצו שעת חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — שמן ומרגרינה (מס' 2), התשמ"ב — 1982; 2. בצו מס קנייה על טובין, התשמ"ב — 1982; 3. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982*

בקשר למוגני אוויר לרכב בראוני לציין, כי בעת הדיון בוועדה הועלתה הצעה לפטור מוגנים ברכב ציבורי ממסים, פרט למכס מסוים הדרוש להגנה על תוצרת הארץ, אם משרד התחבורה יחייב התקנתם ברכב ציבורי. מנהל המכס והבלו ראה את העניין בחיוב, והוועדה פנתה למשרד התחבורה בעניין.

הצו השלישי, צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, עוסק בחלקי חילוף משומשים לרכב. במקביל לצו מס קנייה הותאמו גם המכסים הקצובים על חלקי חילוף משומשים לרכב להעלאה המחירים על טובין אלה. המכס הקצוב של 3.00 שקלים לקילוגרם ברוטו הועלה ל-3.50 שקלים, וזה של 4.80 שקלים לקילוגרם ברוטו הועלה ל-5.60 שקלים.

אדוני היושב־ראש, אני מבקש להצביע על שלושת הצורים האלה.

היו"ר מ' סבידור:
תודה לחבר הכנסת אבטבי. אנו עוברים להצבעה על שלושת הצורים.

ה צ ב ה

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — שמן ומרגרינה (מס' 2), התשמ"ב — 1982, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על טובין, התשמ"ב — 1982, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, נתקבלה.

היו"ר מ' סבידור:
אנו עוברים עכשיו לסעיף הבא: החלטה בדבר אישור הוראות בצורים. את הצורים יבא חבר הכנסת אליעזר אבטבי בשם ועדת הכספים.

ירוחם משל (המערך):
אולי צריך לכדוק האם זה חוקי להביא נושא כזה בנוכחות ארבעה חברי כנסת?

שושנה ארבל־אלמחלינו (המערך):
זה חוקי, זה חוקי.

אליעזר אבטבי (כשם ועדת הכספים):
אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הגני מתכבד להביא לאישור הכנסת את הצורים האלה:

צו שעת חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — שמן ומרגרינה (מס' 2), התשמ"ב — 1982, מטיל היטל על מלאי שמן ומרגרינה במסגרת התאמת מחירי השמן והמרגרינה למחירים הרואלי בשוק־חוק ובמסגרת המדיניות של צמצום הסובסידיות לפני כחודש. מחיר המוצרים הועלה בכ-18%, והוטל היטל על מחזיקי מלאי של מצרכים אלה ביום העלאת מחירים.

הצו השני הוא צו מס קנייה על טובין, התשמ"ב — 1982. כדי להקל על המשתמשים בתעריף מס קנייה, פורסם גם הפעם נוסח משולב שלו. מעורכן ליום 15 בינואר 1982 — תאריך שבו הצו נכנס לתוקפו. אין בצו שינוי כלשהו במצב שהיה קיים ערב פרסומו. ברם כמה תיקונים שכבר שולמו בתעריף החדש טרם קיבלו את אישורה של הכנסת, ודברי ההסבר להם צורפו לצו המונח על שולחן הכנסת.

עיקרי התיקונים הם: 1. במקביל להפחתת שיעורי המס על הצמיגים הועלתה התמ"א — תוספת מכסת האחוזים — על צמיגים ביבוא. כך ששך כל המס הופחת מ-37% ל-46%; 2. ההגדרה המחייבת להבחנה בין קבוצות גודל של רכב נוסעים לצורך מס קנייה הושוותה לזאת שבתעריף המכס. אין כל השפעה על מצב הגבייה בפועל; 3. הותאמו המסים הקצובים, בהתאם להעלאות מחירי הטובין, על מערכות למיזוג אוויר, מוגני אוויר לרכב, חלקי חילוף משומשים לרכב, שמן מחדש וכו'.

ט. הצעת חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס' 5).

התשמ"ב — 1982*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הנצחה אחד, וזאת לאחר התייעצות עם יוזמיהם של מפעלי היזכרון או האחרים להם.

בנושא אחד, שהוועדה החליטה עליו, מוגשת הסתייגות מטעם שר הפנים, מתוך דאגה לכך שאתרי הנצחה יוקמו ויוחזקו כראוי, החליטה הוועדה — פה אחד, על דעת האופוזיציה והקואליציה גם יחד — להוסיף סעיף הקובע מפורשות, כי ההוצאות להקמת אתרי הנצחה ולהחזקתם ישולמו מאוצר המדינה, וכי האוצר ישפה רשות מקומית על-פי דרישתה על כל הוצאה שהוציאה להקמת אתרי הנצחה ולהחזקתם. בהצעת החוק שהגישה הממשלה נקבע, כי האחריות להחזקת אתרי הנצחה ממלכתי היא על המדינה, באמצעות משרד הביטחון, ואילו האחריות להחזקתם של אתרי הנצחה ששר הפנים הכריז עליו היא על הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא. הוועדה הגיעה למסקנה, כי במצבן הכספי הרעוע של הרשויות המקומיות וטרדות היום-יום שלהן, יכול להיווצר מצב, שבו לא תוקדש תשומת הלב המלאה להחזקתם הראויה של אתרי הנצחה. כשתסר כסף, מקצים את מה שיש למי שצועק יותר ולוחץ יותר. נראה לוועדה, שאם הכספים להקמתם ולהחזקתם של אתרי הנצחה יכוסו מחקצי המדינה, והרי מדובר אך ורק באתרים שהוכרו ככאלה על-ידי שר הפנים, נוכל להבטיח שלא תהיה, חס וחלילה, הונחה בתחום זה רגיש.

התיקון האחרון שהכניסה הוועדה בהצעת החוק נובע אף הוא מדברים שנאמרו כעת הקריאה הראשונה על-ידי חבר הכנסת אמנון לין, והכוונה היא למנוע בעתיד הקמת אנדרטאות פרטיות על-ידי משפחות וחברים, שלא בהתאם להוראות חוק זה. קרה בעבר, שאנדרטאות הוקמו במקומות שאינם מותרים לכך על-פי חוקניות בניין ערים, וכן היו וישנן אנדרטאות שכמשך הזמן היוותו ואין מי שמטפל בהחזקתן כראוי. כתוצאה מכך נגרם ביזיון ללוחמים, שלוכדם הוקמו אנדרטאות אלה. מן הדין הוא כי עתה, כאשר יש לנו חוק המסדיר באופן ממלכתי את נושא אתרי הנצחה, לא תותר עוד הדרך של הקמת אנדרטאות פרטיות בכל אתר ואחר, כצורה שלא תמיד מוסיפה כבוד לנופלים.

אדוני היושב-ראש, החוק חשוב, זכרם של יקירינו חשוב ורק לנו. נכבד את זכרם גם על-ידי כך שנשמור על אתרי הנצחה בכבוד הראוי להם.

אני מבקשת מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ולא לקבל את הסתייגותו של שר הפנים, תודה.

היו"ר מ' סכידור:

תודה ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, אנו עוברים להצבעה.

לסעיף 1 — אין הסתייגויות. מי בעדו?

ה צ ב ע ה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר מ' סכידור:

לסעיף 2 — מסעיף 142 עד סעיף 142א לחוק העיקרי — אין הסתייגויות. מי בעדו?

היו"ר מ' סכידור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמין את יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, להביא את חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס' 5), התשמ"ב — 1982, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעקבות היוזמה של משרד הביטחון והצעת החוק הפרטית שהגיש לכנסת השמינית חבר הכנסת דב זכין, בעניין אתרי הנצחה לנופלים במערכות ישראל, הוצע לשלם את נושא אתרי הנצחה בחוק גנים לאומיים ושמורות טבע, התשכ"ג — 1963, לרכז את כל הפעולות הקשורות באתרי הנצחה הפזורים בארץ, ולקבוע את הרשות שתתקין בעניין אתרי הנצחה ואת האחריות לאחזקתם המכוונת ולשמירה עליהם.

שר הפנים הביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת ביום 1 בדצמבר 1981, והמליאה החליטה להעביר את ההצעה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. הוועדה קיימה דיונים בהשתתפות הגורמים הנוגעים בדבר, והכניסה תיקונים בהצעת החוק שהובאה לפניה.

התיקון הראשון שהכניסה הוועדה בא בעקבות הצעתו של חבר הכנסת אמנון לין כעת הדין כמליאה בקריאה הראשונה. לכלול במסגרת "אתרי הנצחה" גם את אתרי היזכרון לנופלים בפעולות איבה. הוועדה שמעה בעניין זה את נציגי המוסד לכיסוי לאומי ויתור הגורמים הנוגעים בדבר, והכניסה להצעת החוק את התיקונים האלה: א. להגדרה המקורית של "אתרי הנצחה", אשר קבעה כי זהו אתר שהוכרז לפי חוק זה להנצחת לוחמי צבא-הגנה לישראל שנתנו נפשם על הבטחת קיומה של מדינת ישראל ולהנצחת לוחמי מערכות ישראל שנפלו למען חקומת ישראל, נוספה גם הנצחת חללי פגיעות איבה. כהגדרתן בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשל"ו — 1970: ב. לשר הפנים ולשר הביטחון, אשר מציעים לממשלה את הרכבה של מועצת אתרי הנצחה, נוסף גם שר העבודה והרווחה. הוא גם זה שימנה נציג אחד למועצה מבין משפחות חללי פעולות איבה: ג. כבואו להתיקן חקנות בדבר תקופת כהונתם של החברים במועצת אתרי הנצחה, פקיעת כהונתם וסדרי עבודתה של המועצה, יתקין שר הפנים לא רק עם שר הביטחון אלא גם עם שר העבודה והרווחה.

אדוני היושב-ראש, הכנסנו שינויים בהרכב המועצה, ועל-פי ההצעה שאושרה בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, תמנה מועצת אתרי הנצחה 21 חברים.

שינוי אחר שהכניסה הוועדה בהרכב המועצה אתרי הנצחה נוגע לנציגים המתמנים על-ידי שר הביטחון. בהצעת החוק נקבע, כי שר הביטחון ימנה שלושה נציגים שהם, לדעתו, נציגי ארגונים להנצחת הנפלים במערכות ישראל. הוועדה, לאחר ששמעה, בין היתר, את נציגי ארגון "יד לבנים", קבעה כי שר הביטחון ימנה ארבעה נציגים, ששניים מהם יהיו נציגי ארגון המשפחות השכולות "יד לבנים", אחד מהם נציג המועצה הציבורית להנצחת החייל ואחד נציג ציבור.

הוועדה החליטה להטיל על מועצת הנצחה תפקיד נוסף — ליעץ בעניין ריכוז מפעלי יזכרון שהוקמו עד כה לאתר

היו"ר מ' סבירור:

מי בעד סעיף 2 לפי ההצעה המקורית של ועדת הפנים ואיכות הסביבה?

ה צ כ ע

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ' סבירור:

לסעיפים 3 עד 5 אין הסתייגויות.

ה צ כ ע

סעיפים 3 עד 5 נתקבלו.

היו"ר מ' סבירור:

נצביע על החוק בקריאה שלישית.

ה צ כ ע

חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס')

(5), התשמ"ב—1982, נתקבל.

היו"ר מ' סבירור:

חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס' 5), התשמ"ב—1982, נתקבל בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

ה צ כ ע

סעיפים 142 עד 142א לסעיף 2 בחוק העיקרי נתקבלו.

היו"ר מ' סבירור:

בסעיף 2, לסעיף 142א לחוק העיקרי יש הסתייגות של הפנים. הוא מציע למחוק את הסעיף ולשנות בהתאם לכך את מספור הסעיפים ואזכורם. מי בעד ההסתייגות של שר הפנים, יריס ידו.

ה צ כ ע

התיקון של שר הפנים י' בורג לסעיף 142א בסעיף 2 לחוק העיקרי לא נתקבל.

סעיף 142א בסעיף 2 לחוק העיקרי, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ' סבירור:

לסעיפים 142א ו-142ב בסעיף 2 לחוק העיקרי אין הסתייגויות. מי בעד?

ה צ כ ע

סעיפים 142א ו-142ב בסעיף 2 לחוק העיקרי נתקבלו.

י. הצעה לסדר-היום

עיכוב סכומי כסף מתוקצבים למשרד החקלאות

היו"ר מ' סבירור:

הממשלה; דברים אלה הם ביטוי נוסף לקלקולים הפוקדים את הממשלה בתחומים רבים; דברים אלה הם הוכחה נוספת למדיניות ששר האוצר אימץ לעצמו. להכתיב דברים לכל המשרדים ולהעניש שרים שפעלו שלא לפי רוחו. שר האוצר כיטל את ההקצבות לוועד ההורים הארצי, משום שהוא התייצב לימינו של שר החינוך והתרבות. שר האוצר מסרב לדון בחקצב רשות השידור כעונש. שר האוצר דרש ממשרד החינוך והתרבות קיצוץ גדול יותר מהקיצוץ שנדרש מכל משרד אחר, זאת כעונש על חמיכתו במסקנות ועדת עציני. אך התוצאה של התנהגות זו של שר האוצר היתה, שראש הממשלה מינה את מר מרדור כבורר וכפוסק אחרון בוויכוח שבין שר האוצר ליתר שרי הממשלה.

כבוד היושב-ראש, אילולא היה הנושא כה רציני והשלכותיו כה חמורות למשק ולאלפי משפחות של חקלאים, אפשר היה להתייחס למדיניות של "אני ואפסי" של שר האוצר כאל פיליטון. אך התנכלות שר האוצר למשרד החקלאות ואי-עמידתו של שר החקלאות לימין החקלאים, להיות להם לפה וללחום למען זכויותיהם, גרמו להחרפת המשבר הפוקד ענף כסיסי זה, לסבל ולמצוקה לעשרות מושבים ולאלפי חקלאים, שפרנסתם נפגעה עקב המשבר הפוקד את ענף הפרחים וענפים חקלאיים נוספים.

אדוני היושב-ראש, החקלאות בישראל — ורק חמול שלשום חגגנו בכנסת 100 שנה להתיישבות — רשמה הישגים מרשימים, הגובלים לפעמים בדמיון. ידידים ואויבים בעולם מתפללים על שלושה דברים בישראל: החקלאות והישיבה; התנועה הקיבוצית, אופיה ומהותה; ועוצמתו של צה"ל. האמת

אנו עוברים עכשיו להצעות לסדר-היום. אני מזמין את חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמחלניו להגיש את ההצעה לסדר-היום מס' 712: עיכוב סכומי כסף מתוקצבים למשרד החקלאות.

שושנה ארבל-אלמחלניו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המניע להצעתנו הוא הפרסום שהיה בעיתון "הארץ", ונאמר בו, מפי פקידים בכירים במשרד החקלאות, שהאוצר, כשראית שר האוצר יורם ארדור, מתנכל ביועצין למשרד החקלאות, ועל-ידי כך נפגעים החקלאים קשות. ואפרט: בעיתון פורסם, שפקידים בכירים במשרד החקלאות מסרו, שהממונה על אגף התקציבים באוצר, מר יעקב גדיש, השיב לבקשה של משרד החקלאות בדבר העברת סכומי כסף, שתשלומיהם אושרו מזמן, בדברים האלה: "כסף לא תקבלו. ארליך עוד ישלם בעד מה שפסק בעניין הפיצויים למפוני ימית. הכסף נמצא כאן במגירה אך לא תקבלו פרוטה". אלה הם דבריו של הממונה על התקציבים באוצר, מר יעקב גדיש.

על האשמה כה כבדה, שניתן לה פרסום רחב בעיתונות, לא נשמעה עד היום שום הכחשה, ולדעת, הרבר מחייב דיון והסקת מסקנות. אולי היום, כאשר שר האוצר או סגנו ישיבו על ההצעה לסדר-היום, יכחשו דברים אלה שנאמרו על-ידי הממונה על אגף התקציבים.

אדוני היושב-ראש, דברים אלה מגלמים בתוכם את האחרונה, הרעועת ושיחית הפעולה הקיימים בין משרדי

לפי תביעות משרד החקלאות אישר בנק ישראל הלוואה של מאה מיליון שקל להטבת מצב החקלאות. הלוואה זאת טרם ניתנה ולא אחטא לאמת אם אניד שיד האוצר בדבר.

הבנק לחקלאות החליט, שעל-מנת לסייע כהלוואה קונסטרוקטיבית לחקלאות, הוא יוציא אמיסיה ועל-ידי כך יקצב סכום של 18 מיליון דולר. כאן היה ויכוח בין האוצר ובין הבנק לחקלאות, והפשרה היתה: 18 מיליון דולר.

הצעת האוצר, שהציע 15 מיליון דולר, לא נחקלה. נחקלה פשרה כפי שצינתי. עד היום, גם לגבי מה שהושג כפשרה, גם הוא לא ברע. לבטח אין להאשים את הבנק לחקלאות בכך.

שביחת הפרדסנים הסתיימה לאחר שניתנה התחייבות של משרד החקלאות ובאישורו של האוצר, שהפרדסנים יקבלו פיצור על הנזק שנגרם להם בעונה החולפת בעקבות ירידת שער המטבע בארצות ישראל מייצאת אליהן פרי הדר — כעיקר: אנגליה, גרמניה וצרפת — סכום של 28 מיליון דולר. רובו, סכום זה טרם שולם לפרדסנים. העונה הנוכחית עומדת להסתיים וטרם הוסדר עניין הפיצור לעונה שחלפה.

אדוני היושב-ראש, המשכר הפוקד את החקלאים הוא עובר. מנהל משרד החקלאות, מר מאיר בן-דאיה, אומר, כהרגלו, בלא טיח: "יש משכר בחקלאות, האינפלציה פוגעת בחלשים, צמצום האשראי המכון הוליד 'גיבנות' על גב החקלאים, הנוטלים הלוואות בריבית גבוהה עד למאות אחוזים ובשוליים עד מאתיים אחוז. כך מתחילה ההסתבכות" — הוא טוען. זהו המצב ללא כחל וסרק.

התנכלות. שר האוצר, כפי שמציננים זאת נציגי משרד החקלאות, מחמירה אף יותר את המשכר ואת המצוקה של החקלאים.

זהו חטא בל יכופר, שהחקלאים — אנשי עמל רצירה, שהפריחו את השממה ומספקים מזון לחושי הארץ ומוצרי חקלאות כטיה מעולה ליוזא, המביאים כבוד לישראל בשוקי העולם — ייפלו קורבן לריב הקיים בין שר האוצר ובין שר החקלאות.

המצב מחמיר מדי יום ביומו. 150 מושבים נחונים במצוקה, וחלק מהם הגיעו להתרוששות מוחלטת. המשכר פוקד גם את החקלאות הפרטית. ענפים מבוססים בעבר כורעים תחת נטל הוצאות המימון. קיימת סכנה רצינית שהיצוא החקלאי יקטן, כי אין בכוחם של רבים לממן את הוצאות הייצור. הגענו למצב, שגם 62 קיבוצים, המתקיימים בעיקר מחקלאות, מסיימים את השנה בכירעונות של מיליוני שקלים. רק הודות לעזרה ההדדית הקיימת בתנועה הקיבוצית לא נגלית מצוקתם לעין. 38 יישובים צעירים מעבר לקו הירוק — חלוצים לכל העדות — נחונים במצוקה, והם וכאם ליחט אוהד יותר מצד הממשלה מכפי שהיה להם עד כה.

אדוני היושב-ראש, האחריות למצב הקיים נופלת בראש ובראשונה על שר האוצר. על מדיניותו הכלכלית מצד אחד ועל יחסו הצונן לחקלאות מצד שני. אך אין לשחרר מאחריות, בשום אופן, את שר החקלאות, שלא עמד לימין החקלאים. התקוות שתלו בו החקלאים בעת כניסתו לתפקיד הולכות ונמוגות מדי יום ביומו. עלינו לזכור, שהחקלאות איננה רק אחד מענפי היסוד של המשק הלאומי. חקלאות פירושה התיישבות, שהיא אבן-יסוד של ההגשמה הציונית.

אני רוצה לקוות, שהכנסת כולה מאוחדת בתביעה ליישם לאלתר את ההכטחות שניתנו לחקלאים ולהעמיד לרשותם את

היא שיש על מה להתפלא, שיש כמה להתפאר ויש גם מה ללמוד מאתנו כשלושה תחומים אלה. בהישגים בחקלאות אנו יכולים להתחרות עם הארצות המפותחות ביותר בעולם, כעלות מסורת חקלאית של מאות בשנים ומשופעות כמים. הישגים אלה הושגו בזכות האדם העובד ובזכות המרע והטכנולוגיה.

לדאבוני הרב, במקום שהענף ימשיך להתפתח, חלה בו נסיגה, וזאת, במידה רבה, כתוצאה מכיטול התכנון בחקלאות, מהשנינום סוכססדיות, שהונגנו על-ידי ממשלת הליכוד, ובאחרונה — כתוצאה ממדיניות ההתנכלות של שר האוצר לחקלאות, המתבטאת גם ביחס להתחייבויות שהתקבלו על-ידי הממשלה וועדת הכספים.

לפני שנה היינו עדים להפגנה סוערת של אלפי חקלאים, שזעקו מרה על מצוקתם בעקבות המשכר שפקד אותם. זו היתה ההפגנה הגדולה ביותר שידענו במדינה. רק לפני חודשים הינו עדים לשכיחה של כל הפרדסנים, הן מהסקטור הפרטי והן מהסקטור הציבורי, כמחאה על אי-מילוי הבטחה שניתנה להם, לפצותם על ההפסדים שנגרמו להם בעקבות ירידת שער החליפין של המטבע בארצות אירופה. לפני שבועיים היינו עדים להפגנה סוערת של אלפי חקלאים, רובם ככולם ממושבים צעירים, מגדולי פרחים, שזעקו ומחו על חוסר היענותה של הממשלה לבקשתם לפיצור על הנזק הכספי שנגרם להם ושעלול למוטט את משקם. שבו השקיעו עמל רב.

כבוד היושב-ראש, המשכר בחקלאות, בהתייבשות ובעיקר במושבים, וכיום, לצערי הרב, בעשרות קיבוצים לא זכה לגישה חיובית מצד שר האוצר, ואפילו החלטות שנתקבלו בדבר סיוע לחקלאים — ושר החקלאות התחייב על כך בפני החקלאים — לא מומשו במתכוון על-ידי שר האוצר.

מתוך 400 מיליון שקל, שהוכטחו כעזרה למושבים במצוקה — כ־40 מושבים — שוערת הכספים אישרה את הקצבתם, לא ניתנה, למרות ההתחייבות שניתנה למושבים אלה על-ידי שר החקלאות, אף לא אגורה שחוקה אחת. ניתן להחלטה זו פרסום נרחב באמצעי התקשורת, כדי להרגיע את המושבים, אך הבטחה לתדור ומציאות לתדור. יש לירושם, ששר האוצר, הנתון במצוקה תקציבית לאחר הכובד המשוער והבליי-אחראי שלו בתקופת הבחירות, רוצה לגרום "סחבת", "להרחיח זמן" עד לתקציב הבא, תוך התעלמות מכך ש"סחבת" זו מעמידה את המשכר, מעמידה אלפי משפחות במושבים במצב של יאוש וגורמת להתמוטטות ולהרס של משקים רבים. עם כל יום שחולף, גדל והולך נטל הריבית על ההלוואות שהמושבים קיבלו לפיתוח המשק, גם הערך של הסכום שאושר הולך ורוד, ולאחר שהחקלאים יקבלו את התמיכה, אולי יהיה בכוחם לשלם בכסף זה את הריבית הנוספת שהצטברה כתוצאה מה"סחבת" הזאת. למפוני פתחת-רפיח הובטח, שהפיצורים יהיו צמודים למדד. הבטחה זו לא ניתנה למושבים לגבי הכסף שהם עומדים לקבל.

לפי תביעות משרד החקלאות, אישר בנק ישראל הלוואה של 100 מיליון שקל להטבת מצב החקלאות. הלוואה זו, אדוני היושב-ראש, טרם ניתנה, ולא אחטא לאמת אם אומר, שיד האוצר בדבר.

אדוני סגן השר, אתה עומד להשיב לי, אז קצת דרך-ארץ. תקשיב, זמן לשוחח עם חבריך יהיה לך תמיד.

סגן שר התחבורה ד' שיפמן:
אני מבקש את סליחתך.

שרשנה ארבל-אמחלוצי (המערך):
תודה.

בכל אופן, אין בעיה מהותית. יש ריכוזים עם כל המשרדים, יש ריכוז גם עם משרד החקלאות, אבל בסך-הכול העניינים נסגרים. התקציב יוגש כמהרה, התקציב הנוסף יוגש מהר יותר, או כרוזמנית. הדברים יבואו על מקומם.

ברצוני להדגיש, שיש היום מצוקה בכל המשק העולמי, ויש מצוקה גם בישראל. אם אנחנו נלך בשיטה שאח מציעה — שכל מי שזכנס למצוקה יגרום לכך שהאוצר ידפיס כספים, אנחנו נמוטט את הכלכלה. עלינו לנהוג בזהירות.

שושנה ארבל-אלמוליו (המערך):
תקיימו הבטחות, או אל תבטיחו.

סגן שר האוצר ח' קופמן:
חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוליו, אני מאוד מעריך אותך, אבל עדיין לא שמעתי, אפילו פעם אחת, שעליה לדווח והסברת מניין מכאים כסף, איך יוצרים כסף, ולא רק איך נותנים כסף, זו עבודה קשה ליצור כסף. יהיו די אמצעים, נעזור יותר. אלה האמצעים שיש בידי האוצר. העניינים מסודרים, בדרך כלל, כתיאום עם המשרדים הנוגעים בדבר.

אני מציע להוריד את הנושא מסדר-היום.

היו"ר מ' סבירור:
חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: האחת — הצעת סגן השר, להסיר את הנושא מסדר-היום; והאחרת — לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

ה צ ב ע

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת 36 —

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת 24 —

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נחקבלה.

הצעה לסדר-היום

פוליטיזציה בשירות המדינה ובנציבות שירות המדינה

התיירות, שהוא מזכיר ארגוני במפלגה הליברלית ונתגלה כחסרי-כישורים בכדיקות שנערכו, מביאים את הנושא לממשלה ומאשרים את מיניו. הכול חוקי וכשר. אבל הנסיגה של 20 שנה אחורנית בכללי מינהל נאותים בוררה. הדבר נעשה תוך פגיעה בפקידים בכירים כעלי כישורים, ידע וניסיון שצמחו במנגנון הממשלתי.

קריאה:

מה היה לפני 20 שנה?

שרה דורון (הליכוד):

לפחות היית צריך להסמיק כש — — —

עוזי ברעם (המערך):

לא, אני מחייך.

משה שחל (המערך):

חברת הכנסת דורון, אנחנו מסמקים ממה שקורה בליברלים.

עוזי ברעם (המערך):

חברת הכנסת דורון, בכל ההצעות שלכם עם בגין, שום סומך לא עולה על לחייכם.

האמצעים הדרושים, כדי למנוע החרפת המשבר וההתמוטטות של המשק החקלאי. אני רוצה לקוות, שהתשובה שתניתן היום תהיה אולי בגדר של בשורה גם לחקלאים וגם לבית, וכך גם אני — כבעלת ההצעה הזאת לסדר-היום — אולי אבוא על סיפקי. תודה רבה.

היו"ר מ' סבירור:
תודה לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוליו. אני מזמין את סגן שר האוצר להשמיע את תשובתו.

סגן שר האוצר ח' קופמן:
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית ברצוני להדגיש, שאין שחר לטענות שפורסמו בעיתון "הארץ", שאותן ציטטת. אין זה נכון שהאוצר מתכוון למשרד החקלאות או לחקלאים. עובדות אלו ידועות גם לסגן ראש הממשלה ושר החקלאות, מר שמחה ארליך, שאף קיבל מכתב בנושא זה משר האוצר, אגב, ברצוני להדגיש, שכל האקטואליות של ההצעה לסדר-היום שלך היתה לפני שבועיים. היום, באיזה שהוא מקום, לאחר שנדחתה ונדחתה, גם התשובה שלי, שהיא צמודה להצעה שלך, פחות אקטואלית. במכתב זה צוין, בין היתר, כי ההתחייבויות הכספיות של האוצר לתמיכה ולסיוע לחקלאים יוכבדו עם אישור התקציב הנוסף; שיוגש לאישור הכנסת.

שושנה ארבל-אלמוליו (המערך):
מתי הוא יבא? האם הם יחכו עד שתגישו את התקציב?

סגן שר האוצר ח' קופמן:
אנחנו כבר ערב חודש מרס. אנחנו נמצאים קרוב מאוד להגשת התקציב הנוסף, שיוגש כמהרה. יש תביעות שלא נענו.

שר התחבורה ח' קורפור:
אילו היית אומר לה זאת קודם, אולי היא היתה מורידה את ההצעה.

שושנה ארבל-אלמוליו (המערך):
סלח לי, לא צריך לחכות עד הגשת התקציב.

סגן שר האוצר ח' קופמן:
היא דחתה פעמיים את ההצעה, חשבתי שההצעה נפלה.

היו"ר מ' סבירור:

אני מזמין את חבר הכנסת עוזי ברעם להביא לפני המליאה את ההצעה לסדר-היום מ' 637 בנושא: "פוליטיזציה בשירות המדינה ובנציבות שירות המדינה".

עוזי ברעם (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבר לפני שלושה חודשים עמדתי להעלות נושא זה בכנסת, אולם לקחתי לעצמי אתנחתא של התבוננות ובחינה נוספות.

אני מודע לעובדה שאנשי מפלגות, חברים ופעילים, היו רגילים בשירות הממשלתי. אני מכיר בעובדה, שלשרים יש רצון לגייסי להקים את עצמם כאנשי אמונם. אני מעלה את הנושא, כיוון שאני משוכנע שמגמות הפוליטיזציה היום אינן קידום אנשים כתוך המשרדים, תוך העדפת "אנשים משלנו". המגמה היא שטיפת עמדות בכירות בשירות הממשלתי כאנשי מפלגות הקואליציה, והכוונה פשוטה — לחברי מרכזי המפלגות, לפעילים חסרי ניסיון וכישורים, תוך עקיפת התקשי"ר, תוך כריחה ממכרזים ולעיתים תוך הדחת פקידים בכירים המפריעים למגמה השלטת. בשעה שועדת השירות הממשלתי איננה ממליצה על מועמדו של מר שריר לתפקיד מנכ"ל משרד

שרה דורון (הליכוד):

איך אתה יכול לומר, שיכולים להיות הרבה מינויים טובים יותר ממינוי על יצחק מוריץ?

עוזי ברעם (המערך):

על זה תעני: ראובן ויטל — יושב-ראש חברות עירוניות ממשלתיות בתל-אביב; סמי טוריג — מנכ"ל ל"נאות מרפא"; רפאל הצבי — מנכ"ל המפלגה לשעבר, מראשי החברה לחיפושי נפט; דניאל נחמני — גם איגוד העובדים אינו מקופח — בראש החברה לשירותי נפט. אמנן ברזילי כותב גם על סיכור חברי מרכז מפלגות השלטון בלשכות השרים. סך הכול כ-65 חברי מרכז, ולבי לבי על היתר, שטרם קיבלו את הנתח המגיע להם.

טענתי איננה נגד קידום אנשים הקרובים לשר. אני קובע, שיש כאן פוליטיזציה חסרת מצפון, הזרמה של מאות אנשים חסרי כישרים אל כל הדרגים, תוך כדי הרחקת אנשים בעלי ניסיון וכישרים מן השירות הממשלתי.

תוכל לטעון, אדוני שר האוצר, שגם בתקופות קודמות הגיעו אנשים פוליטיים לעמדות, ולא אתחמק מהוויכוח. ראשית, על טעם ועל ריח לא נתווכח, אבל לגבי הרמה והכישרים אין כל מקום להשוואה. ניקח לדוגמה את מנכ"ל משרד האוצר לשעבר מר עמרם שיון, שהוא פעיל במערך. מר שיון עבד באוצר מראשית שנות ה-60 ועלה מתפקיד זוטרי באגף התקציבים לתפקיד סגן הממונה על האגף, ואחרי 16 שנות עבודה בשירות הממשלתי מונה למנכ"ל. זה קידום רלבנטי, אמין, אפילו יהיו בו צדדים פוליטיים.

אבל הצנינות חוגגת ללא בוש. עתה מפתרים את מנכ"ל הביטוח הלאומי רפי רוטר, איש עתיר ניסיון, שצמח בתוך כותלי המוסד, ולמנוי לא היה כל הקשר פוליטי. עומרים להחליפו בעורך-דין צעיר וסימפתי, חסר ניסיון, שהיה מתאים לניהול סניף של הביטוח הלאומי בעיר גדולה ומשם להתחיל בהתקדמותו. סגן השר חבר הכנסת בן-ציון רובין מודע, שמר רוטר מוצלח בתפקידו וכי למומחיותו יצאו מוניטין, אך הוא חייב לקדם את המועמד מספר שש ברשימת חמ"י לכנסת. גורלו של המוסד המעניק שירות לאוכלוסייה נזקקת איננו רלבנטי כאן. ההרחה נחוצה והיא חקרים.

גד יעקבי (המערך):

יש לו 90% מהכישרים.

עוזי ברעם (המערך):

אין עיני צרה במינוי איש חרות או הליכרלים לתפקיד בכיר. להיפך, אך הדגש הוא באנשים שלא צמחו בשירות הציבורי, שהם נעדרים כישרים וניסיון, ורק תעודת הזהות הפוליטית היא המכשירה אותם למעמדם.

אחרי המהלכים הפוליטיים, רבותי חברי הכנסת, יש מגמה לאלץ את פקיד הממשלה להיות קונפורמיים לרשות, ואין לי ספק שהסתדרות עובדי המדינה חייבת לערוך עצמה למצב החדש.

הכנסת צריכה לזון בהידרדרות המנגנון הממשלתי, במינויים הפוליטיים חסרי המעצור וההיגיון, כי כולנו מצוירים לשמור על הנורמות הממלכתיות שהגענו אליהן בשירות הממלכתי. חדרה רבה.

הי"ד מ' סבדור:

אני מזמין את שר האוצר להשיב על ההצעה לסדר-היום.

שר האוצר "ארידור":

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דרושה עזות מצח

בראשית שנות המדינה הוקם באורח מהיר מנגנון לתפקוד מדינה נולדת. כשנים אלה — הקשיבי לדברי — טרם חדרה הממלכתיות לתהליכי קידום עובדים וניהול שירות המדינה. מאז שנות ה-60 נכנס המינהל הממשלתי לדפוסים קשוחים יותר, עובדיו עברו השתלמויות והמכרושים הפכו יותר ויותר אפוליטיים. נציבות שירות המדינה התחזקה כגורם בולם מגמות פוליטיות או אחרות, הפוגעות במינהל התקין.

רבותי חברי הכנסת, טרם הבחירות נערך כנס הליכוד בבנייני האומה, ושם הכריז ראש הממשלה, שהמלה "פרוטקציה" נמחקה מהזירגון הישראלי על-ידי ממשלתו. מר בן, ממשלתך בציניות ובריש גלי מקדמת מגמות פרוטקציוניסטיות במינהל הציבורי, ללא אבחנה ביכולת וכניסיון. הקש ששכר את גב הגמל הוא ניסיונו של שר האוצר להכניס את מר נתן, מזכיר עיריית לוד לשעבר, לתפקיד משנה לנציב שירות המדינה.

קריאה מספסלי הליכוד:

חבר הכנסת ברעם, אותם אנשים שבצמצם אמת שעד שנות ה-60 הוכנסו בלי ממלכתיות, איפה הם כיום?

עוזי ברעם (המערך):

ומדוע? שרי הממשלה ראו, שהנציבות מהווה כלס לניסיונות ליצור משרות לאינשי שלומנו, בהקפידה כלם חוקים, תקנות ומכרושים.

שר האוצר החליט להעביר לידי את נושא התקנים והעובדים בשירות הציבורי. למנות את יקירו מלוד לסגן היה משום סיכון, שהרי כישרויו לא יעבירו אותו במכרו. לכן החליט מר ארידור לקרוא לוועדת השירות ולהחליט על יצירת משרת משנה ולהביא אותה לאישור הממשלה — ללא מכרו.

מגמתך ברורה, אדוני שר האוצר, לעשות בשירות הממשלתי ככתוך שלך, להיענות להצעות ליצור משנים נוספים במשרדי הממשלה, ליצור תקנים חדשים לפי שיקולים פוליטיים מובהקים. אין ספק שמנינו של מר נתן היה זוכה לאישור הממשלה בישיבתה ביום ראשון השכוע, לולא התערב בדיון היועץ המשפטי הפרופסור זמיר, שהתנגד לעניין. בעיתון "הארץ" נמסר, כי בדיון טען השר מודעי, "שמר ארידור לא הציג בפני הממשלה את ההסבר האמיתי להצעתו, וכי מסתתרים מאחוריה נימוקים אחרים". מלבד המניעים שציינתי, מר מודעי, אינני רואה אחרים, להוציא את העובדה ששר האוצר נפגש עם ועד עובדי נציבות שירות המדינה ואמר להם: "אני חייב לקבלו, את מר נתן, כי פשוט הבטחתי לו, והבטחת שר יש לקיים".

אמנן ברזילי כתב ב"הארץ" שורת כתבות על מינויים פוליטיים, והנה פנינים אחדות מממצאיו, הכוללים אנשים פוליטיים ישרים בתפקיד מפתח במינהל, בלא שביב של העמדת פנים. דוגמאות? — בבקשה: גזבר חיות נחמן פרל — יושב-ראש הנהלת "אל על"; יהושע מצא מראשי חרות בירושלים — יושב-ראש "שיכון ופיתוח"; יושב-ראש מרכז חרות אברהם שטרמן — ראש פרויקט תעלה הימים; גדעון גדות הירדו — יושב-ראש מועצת המנהלים של מפעל הפיס; ראש חרות בשכונת התקווה, איתן סולמי — מנכ"ל חלמי"ש; עורך-דין אבולוף, מראשי חרות בירושלים — יושב-ראש החברה לשיקום הרובע היהודי. והתקנאו באנשי חרות חבריה של שרה דורון מהמפלגה הליכרלית — דוד שיפמן ואחריו חזקאל הרמלך בחברת החשמל; יצחק מוריץ, מראשי המפלגה, הוא יושב-ראש מועצת המנהלים של חברת הפחם.

תצטרכו לשמוע. ההפרעות לא ישנו את המצב. לא תוכלו לסלק את העבר, לא תוכלו לחקן אותו. תוכלו רק להתבייש במה שעשיתם 30 שנה.

יעקב גיל (המערך):

דיברת על עזות מצח, אתה מגיע לשיא בעזות המצח שלך. הסגנון של השר איננו מקובל כאן.

היו"ר מ' סבידור:

אתחיל לקרוא את החברים לסדר. אצטרך להוציא חברים מהאולם. אל תכריחו אותי לעשות זאת. תנו לשר להשמיע את דבריו. אם ירצו להציג שאלה לשר, אפשר יהיה לעשות זאת.

שר האוצר י' ארידור:

האם במשך 30 שנה מנכ"ל של משרד ממשלתי, שלאחר שפרש מתפקידו בזמן השלטון שלכם, הצטרף לליכוד?

שמעון פרס (המערך):
הוא יושב לידך.

שר האוצר י' ארידור:

מנהל כללי של משרד ממשלתי — שאלתי.

אדוני היושב-ראש, אני מבין, שחברי הכנסת מהמערך חושבים, שיש להם הזכות לשחק את עבודת הכנסת. אני מבין שהזכות הזאת איננה קיימת.

דניאל רוזוליו (המערך):
בלי דמגוגיה, בבקשה.

מיכאל בריזוהר (המערך):
איזו גסות רוח.

דניאל רוזוליו (המערך):
כל הכבוד לך, אל תטיל דופי. עוד נזכיר לך איך נהג הליכוד כאשר הוא היה באופוזיציה בעניין שיכוש ישיבות הכנסת.

שר האוצר י' ארידור:
אדוני היושב-ראש, אני מוכן לרדת מהבמה. אם היושב-ראש לא ידאג להשתתף החברים כדי לאפשר לי להשתמש בזכותי לדבר, אני מוכן לרדת מהבמה.

דניאל רוזוליו (המערך):
אם תתגרה בנו, נפריע לך.

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת רוזוליו, אני קורא אותך לסדר בפעם ראשונה. אני קורא לסדר גם את חבר הכנסת בריזוהר.

יעקב גיל (המערך):
חבר הכנסת בריזוהר לא קרא כל קריאת ביניים.

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת גיל, אני מוסיף אותך לרשימה.

היו בדרים שהושמעו גם בנאום הקודם — ואני משתדל להיות אובייקטיבי — שגם הם היו יכולים לגרות את הצד השני. אני מבקש להקשיב בסבלנות ולאפשר לשר האוצר להשיב.

שמעון פרס (המערך):
שריר היה קונסול כללי מטעם המערך.

היו"ר מ' סבידור:
השר שריר הוא שריר וקיים, אבל אני מבקש שלא להפריע.

מיוחדת, שחבר הכנסת כרעם כנראה ניחן בה, כדי להעלות מטעם סיעת המערך הצעה לסדר-היום על פוליטיזציה בשירות המדינה. בדברי ההסבר כתב חבר הכנסת כרעם: פוליטיזציה חסרת תקדים. נעשה את הכירו, לאיזו רמה מפלגתית הבאתם את שירות המדינה כאשר השלטון היה בידיכם ואיך, בעזרת השלטון, מנעתם קידום מאושים מוכשרים שאינם מחזיקים בפנקס המפלגה שלכם.

כל דרכו של המערך בשירות המדינה היתה של מינויים מפלגתיים בצמרת. אנו צריכים להשלים עם מינויים אלה, עם מינויים מפלגתיים אלה? אנו צריכים לקבל אותם? האם בזמן שלטון המערך היה שגריר לשעבר מעוכדי משרד החוץ, שאחרי פרישתו מתפקידו הצטרף לליכוד, במשך 30 שנה?

משה שחל (המערך):
ואב שיפמן, פרופסור שמגר, היועץ המשפטי לממשלה.

שר האוצר י' ארידור:
אמרחי: מעובדי שירות החוץ.

משה שחל (המערך):
סבידור עצמו.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת שחל, אני רגיל לראות אותך ואת חבר הכנסת מאיר כהן חיים באידיליה. אל תפריעו, תנו לשר האוצר לדבר.

דניאל רוזוליו (המערך):
מנכ"ל לשעבר של רכבת ישראל חבר המפלגה הליברלית.

היו"ר מ' סבידור:
לא הייתי חבר המפלגה הליברלית.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת מאיר כהן, איזו דוגמא אתה נותן? עוד מעט תצטרך לשבת על הדוכן הזה.

חבר הכנסת שחל, אתם מאמינים שעלידי צעקות תמנעו משר האוצר להשמיע את דבריו? אני מבין שיש שאילתא או קריאת ביניים, אבל מדוע הצעקות? זה לא מכובד.

שר האוצר י' ארידור:
אני חוזר על השאלה: האם איזה שהוא שגריר בשירות המדינה, בכל תקופת שלטון המערך, לאחר שפרש מתפקידו הצטרף לליכוד? במשך 30 שנה לא היתה דוגמא אחת כזאת.

(קריאות מספסלי המערך)

אם אין סדר, יואיל היושב-ראש להשליט סדר.

משה שחל (המערך):
אני פשוט מעדכן את השר.

היו"ר מ' סבידור:
אתם רוצים שאחזיל לקרוא חברים לסדר?

אורי סבג (המערך):
הוא רק מתגרה.

שר האוצר י' ארידור:
אתם תשמעו היום דברים לא נעימים, חברי המערך.

יוסי שריד (המערך):

הצטרף למערך או למפלגת העבודה. שמחה דיניץ, הצטרף למערך או למפלגת העבודה. אני מוכיח את השיטה שלכם. שיטה של 30 שנה של מינויים מפלגתיים לתפקידים חשובים מאוד. ואני אומר, שלפחות היתה צריכה להיות לכם היום הבושה, ולא להעלות את הנושא הזה על סדר-היום.

רפאל סויסה (המערך):

מה שעשו במשך 30 שנה, אתם עשיתם במשך שנה וחצי. איך אתה לא מתבייש?

אורי סבג (המערך):

איך הוא מעז, תקרא אותו לסדר כאשר הוא מדבר על בושות.

רפאל סויסה (המערך):

איך הוא לא מתבייש?

הי"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת סויסה.

שר האוצר י' ארידור:

למה אתם מתרגזים, כאשר אני מזכיר שמות של חברים שלכם?

שמעון פרס (המערך):

להיות חבר מערך זה לא חיסרון, אלא הכעיה היא שיש לו הכישורים להיות מה שהוא מונה להיות. מכל האנשים שהוזכרו, תגיד לי אחד שאין לו הכישורים הדרושים לתפקיד.

שר האוצר י' ארידור:

אחד שאין לו כישורים? אז אני רוצה לשאול את חבר הכנסת פרס לדעתו על הכישורים של חבר הכנסת רבין.

שמעון פרס (המערך):

טובים מאוד, תתפלא.

שר האוצר י' ארידור:

אם כך, נשאר לי רק להסתמך על דעתו של חבר הכנסת רבין על הכישורים של חבר הכנסת פרס.

קריאות:

אורה נמיר (המערך):

איך דיבר אליך ראש הממשלה, ראש הממשלה שאוהב אותך.

הי"ר מ' סבדור:

אני מבקש לשבת.

יוסי שריד (המערך):

את הפרשה הזאת נכבר אצל מרדור.

הי"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת יוסי שריד. אני מבקש, אדוני שר האוצר, שלא לערב את הנושאים של המינהל עם התפקידים הפוליטיים המובהקים. כמו ראש ממשלה ומי שהיה המועמד לראש הממשלה. זה תחום פוליטי שונה.

שמעון פרס (המערך):

או שר האוצר.

הי"ר מ' סבדור:

אני מבקש משר האוצר להודק לנושאים הנוגעים למינהל והמינויים הפוליטיים במינהל.

בעיקר שלך, חבר הכנסת שריד. שומעים זאת.

שום שגריר, שום מנכ"ל, במשך 30 שנה העמדו הבכירות חסומות, פתוחות רק לבעלי פנקס מפלגתי. אפילו בימים האחרונים של שלטונכם. אחרי הבחירות של מאי 1977 אבל לפני שנבחרה הממשלה החדשה ביוני 1977, גם אז הצעתם מאות מינויים, לא של שלטון מנצח אלא של שלטון מנוצח.

בא היום חבר הכנסת ברעם ומזכיר את יושב-ראש מועצת המנהלים של "אל על". ב-6 ביוני 1977 מיניתם את משה כרמל ליושב-ראש מועצת המנהלים של "אל על". זה לא היה מינוי מפלגתי?

שמעון פרס (המערך):

הוא היה קודם.

שר האוצר י' ארידור:

ביוני 1977 מיניתם מחדש את משה כרמל ליושב-ראש מועצת המנהלים של "אל על". ב-12 ביוני 1977 מיניתם את אהרן רמז ליושב-ראש רשות הנמלים, לאחר שהפסדתם בבחירות. חידשתם את המינוי. מה אתם רוצים לומר, שהמינויים המפלגתיים שלכם היו גם לפני יוני? זה נכון. השגרירים בארצות-הברית — — —

שמעון פרס (המערך):

אדוני שר האוצר, אהרן רמז היה מפקד חיל-האוויר והיו לו כל הכישורים למלא את התפקיד שהוא מילא.

שר האוצר י' ארידור:

אתה חושב, חבר הכנסת פרס, שלאנשי הליכוד אין כישורים? אבל מר רמז היה גם מועמד לכנסת של סיעת מפא"י. אז היה לו גם פנקס מפלגה. אני רוצה לראות איפה המינויים של אלו שאין להם פנקס מפלגה, השגרירים בארצות-הברית, למשל.

שמעון פרס (המערך):

הנה אחד והנה שניים.

שר האוצר י' ארידור:

אליהו אילת לא הצטרף אחרי פרישתו לליכוד. חבר הכנסת אבא אבן, כאשר פרש מתפקידו, אומנם לא הצטרף לחבר הכנסת יצחק רבין, אבל הוא הצטרף למערך. חבר הכנסת רבין, גם כן שגריר בווישניטון.

אבא אבן (המערך):

כולם היו חברי תנועה לפני היותם שגרירים.

שר האוצר י' ארידור:

כן, הם היו חברי תנועה לפני היותם שגרירים. זה נכון. זה בדיוק מה שאני טוען. קודם הם היו חברי תנועה ואחרי-כך הם נהיו שגרירים. זה מה שאני טוען. חבר הכנסת אבן, קודם הם היו חברי תנועה ואחר כך הם נהיו שגרירים. ולאחר שהפסיקו להיות שגרירים הם חזרו להיות חברי תנועה. לכן אמרתי בתחילת דברי, שזאת היתה עוות מצד חבר הכנסת עוזי ברעם להעלות את ההצעה הזאת לסדר-היום. חבר הכנסת רבין עזב את תפקיד השגריר והצטרף למערך או למפלגת העבודה. חבר הכנסת חיים הרצוג הפסיק להיות שגריר, הצטרף למערך או למפלגת העבודה. מר יוסף תקוע הפסיק להיות שגריר.

מיכאל בריהר (המערך):
עוקבים אתרנו.

שר האוצר י' ארידור:

אתם באים ואומרים פוליטיזציה? יש מנהלים של משרדים ממשלתיים שהתמנו בגלל כישוריהם והם גם היו חברי מפלגה, לא כולם. מנכ"ל משרד האוצר איננו חבר מפלגה. מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר איננו חבר מפלגה. מנכ"ל משרד הבריאות איננו חבר מפלגה. מנכ"ל משרד החוץ איננו חבר מפלגה. מנכ"ל משרד התקשורת איננו חבר מפלגה. מנכ"ל משרד המשפטים איננו חבר מפלגה. אז מה אתם באים ומדברים על פוליטיזציה? איזה מין סילוף של האמת יש כאן? יש מינויים של אנשים מוכשרים שהם גם חברי מפלגה. מה יש, כל הבישורים, כל הכשרונות נפלו רק בידי אנשי המערך? אז אם הם לא נפלו רק בידי אנשי המערך, מדוע לא היו מינויים בכירים של אנשי ליכוד כמשך 30 שנה? האנשים היו כאן. אתם מנעתם את מינויהם. ועכשיו אנחנו בסך הכול מתקנים את העוול. לא רק מנעתם מינויים של אנשים מוכשרים, אתם גם מנעתם פרנסה מאנשים, כאשר לא היה להם פנקס מפלגה. ישבתי אתמול עם אדם אחד כזה.

רפאל סיסה (המערך):

זו הוצאת דיבה, זו עלילה.

שר האוצר י' ארידור:

אתם מנעתם פרנסה, ואני עכשיו אספר רק מה שנאמר לי אתמול. ישבתי אתמול עם אדם אחד כזה, ואני אנוב אחד כך בשמו. והוא סיפר לי איך הוא ביקש, בהיותו צעיר, להיות מדרין נוער מטעם הסוכנות היהודית. לאחר שקבעו שהוא מתאים לתפקיד, שלחו אותו למועצת פועלי חיפה ברחוב החלוצ, ושם שאלו אם יש לו פנקס אדום. וכשהוא ענה: אין לי פנקס אדום ולא יהיה לי פנקס אדום, אמרו לו: אתה לא תקבל את המשרה של מדרין נוער. האדם הזה לא קיבל את המשרה. מנעתם בפרנסתו. הוא הלך למשק הפרטי. הוא החקדם כמשק הפרטי. הוא הקים חברת ביטוח חדשה. שמו ורובל ליליאור, הוא הקים אתמול את חברת הביטוח "לביא". הוא הסמיך אותי, הוא הרשה לי לספר את הסיפור הזה מעל במת הכנסת. עובדה זו נודעה לי רק אתמול. דוגמאות כאלה יש רבות, שאתם מנעתם בפרנסתם של אנשים שלא היה להם פנקס מפלגה. בפרנסתם של מי אנחנו פגענו?

קריאות מספלי המערך:

היו"ר מ' סבידור:

שקט. אני מבקש שקט.

אחרן הראל (המערך):

אתה רוצה שמי שאיננו חבר ההסתדרות ילך להיות מדרין?

שר האוצר י' ארידור:

האם הוא לא יכול להיות מדרין נוער? מטעם הסוכנות היהודית? לא מטעם ההסתדרות.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר, עבודה בבניין אי אפשר היה לקבל.

שר האוצר י' ארידור:

עכשיו הוא מודה לכם על שלא קיבל את התפקיד של מדרין נוער, שאם כן — לא היתה לו היום חברת ביטוח.

קריאות מספלי המערך:

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב-ראש יכול להחליט שאני מדבר שלא לעניין ולהחליט להוריד אותי מן הדוכן.

יעקב גיל (המערך):

אנחנו נגן עליך.

היו"ר מ' סבידור:

אדוני שר האוצר, — — —

אורי סבג (המערך):

— — —

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת סבג, אני קורא אותך פעם נוספת לסדר.

אורי סבג (המערך):

לא קראת אותי בעבר אף לא פעם אחת לסדר.

היו"ר מ' סבידור:

פעם אחת.

איתן לבני (הליכוד):

אני מבקש שלא להזכיר את המרעמים — — —

יוסי שריד (המערך):

למשל, היה מינוי אחד לא-פוליטי.

יעקב גיל (המערך):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נשאל את שר האוצר אם הוא יפסיק.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת גיל, אני קורא אותך בפעם השנייה.

שר האוצר י' ארידור:

אם אדוני היושב-ראש מחליט שאני מדבר לעניין, אני מוכן לרדת מהדוכן. אם אני מדבר לעניין, אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתאפשר לי להמשיך לדבר.

היו"ר מ' סבידור:

אני מאפשר לך לדבר.

שר האוצר י' ארידור:

תודה רבה, אני אמשך.

היו"ר מ' סבידור:

אני איני נותן לך לדבר? אני לא מחזיק מהפרוטוקול. אני משתמש בפרפרוגטיקה שלי כיושב-ראש, כדי לנווט את הדיון בצניור שהוא מניח את הדעת על-פי הנדשא.

שר האוצר י' ארידור:

טוב, אני מודה לאדוני היושב-ראש על שהוא מאפשר לי לדבר.

מנכ"ל משרד האוצר לשעבר, מר עמירם סיון, שכבר הוזכר על-ידי חבר הכנסת עוזי ברעם, אנחנו יודעים מאין הוא בא. הוא בא מהמערך. אנחנו יודעים איפה היה מנכ"ל משרד האוצר. אנחנו יודעים גם לאן הוא הלך. הוא הלך למערך. עמירם אחר, עמירם ניר, אנחנו לא יודעים מאין הוא בא. אנחנו יודעים איפה הוא היה — בטליווידה. אנחנו יודעים לאן הוא הלך — הוא הלך למערך. ולפני הבחירות האחרונות היו עובדים במשרדים ממשלתיים שכבר תכננו מה הם יעשו אחרי החלפת השלטון והשתתפו בצוותי חשיבה של המערך. אנחנו יודעים גם זאת, ולא עשינו דבר בעניין זה.

הי"ר מ' סביר:

איני נותן לאיש את רשות הדיבור. אני מצטער מאוד. חבר הכנסת שילנסקי, אל תעזור לי.

קריאה:

האם מר סביר לא היה אצלנו כחפיקד של מנכ"ל הרכבת?

הי"ר מ' סביר:

אני מבקש שקט. איני נותן לאיש את רשות השאלות. נא להמשיך.

שר האוצר י' ארידור:

אנחנו לא פגענו בפרנסה של אף אחד. אנחנו אמרנו?

דניאל רוזוליו (המערך):

אסור לשאול שאלה על המנגנון הממשלתי?

שר האוצר י' ארידור:

מה אנחנו אמרנו? — שמותר שיהיו גם אנשי ליכוד.

דניאל רוזוליו (המערך):

דבר לעניין, מה יש, אסור לשאול? אתה הרי ממונה על נציבות המדינה, תאמר מה אמר לך היועץ המשפטי לממשלה.

שר האוצר י' ארידור:

אני אסביר. אני אסביר הכול.

דב בן-מאיר (המערך):

— — — הסגן שלך שיקר למליאת הבית הזה.

שר האוצר י' ארידור:

אתה מדבר, חבר הכנסת דב בן-מאיר? אתה, שאתה רוצה להשתמש בהסתדרות כמכשיר מפלגתי ואפילו כתבת חוכרת על כך. איך מתבייש לקרוא קריאת ביניים?

דב בן-מאיר (המערך):

הסגן שלך שיקר למליאת הבית הזה.

הי"ר מ' סביר:

חבר הכנסת בן-מאיר, זה לא הנושא עכשיו, זה לא הנושא.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת בן-מאיר, ספר את כל האמת, מה אתה עושה בעיריית תל-אביב, 50,000 לירות, מזכיר מועצת פועלי תל-אביב מקבל דמי בוררות.

קריאה:

הוא לא מקבל דמי בוררות.

חיים קופמן (הליכוד):

עכשיו שינית את זה.

דב בן-מאיר (המערך):

תסלחו לי, הלוואי שכולכם תנהגו כמונו.

חיים קופמן (הליכוד):

אנחנו עוקבים אחריו.

הי"ר מ' סביר:

חבר הכנסת בן-מאיר, חבר הכנסת קופמן, אני מבקש שקט.

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב-ראש, איני יכול לחוות דעה על עניין הבוררות ודמי הבוררות של חבר הכנסת בן-מאיר.

דניאל רוזוליו (המערך):

איך יכול לחוות דעה.

שר האוצר י' ארידור:

אבל אני רוצה לקבוע, שאנחנו לא פיטרנו איש מטעמים מפלגתיים, ולא מנענו פרנסה מאדם מטעמים מפלגתיים. מה בסך הכול קרה?

גד יעקבי (המערך):

פיטורי רפי רוטר הם לא משקולים מפלגתיים?

שר האוצר י' ארידור:

מה בסך הכול קרה?

גד יעקבי (המערך):

הי"ר מ' סביר:

חבר הכנסת יעקבי, תן לו לדבר. אני מבקש שקט. נא להמשיך.

שר האוצר י' ארידור:

כשיהיה שקט, אני אוכל להמשיך.

מרדכי גור (המערך):

הי"ר מ' סביר:

חבר הכנסת גור, תוכלו אחר כך להציג שאלה לשר האוצר. בבקשה.

שר האוצר י' ארידור:

מה קרה בנציבות שירות המדינה בסך הכול? כשבאתי לנציבות שירות המדינה היו שם שלושה סגנים. כשבאתי, התפטר הנציב. מינתי אחד מהם, באישור הממשלה. להיות נציב שירות המדינה, עובד מדינה ותוק, לא מינוי מפלגתי. שני הסגנים האחרים נשארו בתפקידם. מותר לי, לאחר תקופה מסוימת, לחשוב שצריך ליעל את נציבות שירות המדינה ולקבוע משנה. מדוע אסור לי להציע משנה מבחור, בהתאם לחוק. בהתאם לחקיקה? מדוע אסור לי להציע משנה מבחור?

דניאל רוזוליו (המערך):

מה אמר היועץ המשפטי?

שר האוצר י' ארידור:

חבר הכנסת רוזוליו, אתה חושב שאם אתה שואל שאלה זו כל פעם זה יעזור? אם לא תשאל, לא תענה על כך? אמרתי לך שאני מענה על שאלתך. מותר לך לשבת בשקט. אתה יודע מי חזר כל פעם על אותם הדברים.

דניאל רוזוליו (המערך):

אני לא יודע.

שר האוצר י' ארידור:

אני גם לא רוצה להגיד לך.

דניאל רוזוליו (המערך):

תשמור על הסגנון בכנסת.

שר האוצר י' ארידור:

לא אמרתי לך דבר, האסוציאציות הן שלך.

דניאל רוזוליו (המערך):

אני חושב שאתה צריך להתנצל.

שר האוצר י' ארידור:

האסוציאציות הן שלך. איני מנחש את מחשבותיו של חבר הכנסת רוזוליו.

דניאל רחוליו (המערך):

שר האוצר י' ארידור:

אדוני הוישבראש — — —

דניאל רחוליו (המערך):

הי"ר מ' סבידור:

הוא לא אמר דבר ואין צורך בהתנצלות.

דניאל רחוליו (המערך):

הי"ר מ' סבידור:

אני מצטער מאוד, חבר הכנסת רחוליו, הצגת שאלה, תן לשר האוצר להשיב. הוא ישיב לך גם על זה. אני מבקש מהאגף הזה שלא לעזור לי.

שר האוצר י' ארידור:

מדוע, כשיש נציב ריש שני סגנים שהם ממערכת נציבות שירות המדינה, אסור למנות גם משהו מבחון, אדם בעל כישורים? מה הפסול בעניין הזה? מדוע אסור למנות בהתאם לחוק, בהתאם לתקשי"ר? מה יש? מינוי אחד של שר האוצר מחוץ למערכת, בחוץ נציבות שירות המדינה, גם מינוי אחד רחיד הוא פסול?

קריאה:

בלי מכר?

שר האוצר י' ארידור:

האם משהו שוטף את נציבות שירות המדינה במינויים מהחוק? אסור לשר האוצר לבוא ולהגיד שיהיה מינוי אחד מבחון? אתה בעצמך אומר, שיותר למנות אנשים גם מבחון. האם אסור לי, בנציבות שירות המדינה, שיהיה מינוי אחד מבחון?

אני אדבר על הכישורים של האיש הזה. אתה כתבת, בדברי ההסבר, "חסר כישורים קונקרטיים". לפני שמעלים הצעה לסדר-היום אולי כדאי לבדוק, ולא להשמיץ. האדם הזה, שאיננו מתאים, לדעתך, להיות משנה נציב שירות המדינה, שירת 13 שנים בצה"ל. הוא השתחרר מצה"ל בדרגת סגן-אלוף. בצה"ל הוא היה, בין היתר, אחראי באחד החיילות לפיתוח פרויקטים, לשיפור שיטות, לניתוח כדאיות ולמחקרים כלכליים. הוא התמחה בנושאי ביצוע המחירים בתפקיד של קצין תחזוקה. הוא שימש כראש ענף ארגון באחד החיילות. הוא היה ממונה על 8 מדורים שונים שעסקו בתקנים, בתכנון ובארגון של אותו חיל לטווח ארוך, בפרסומים, ברישוי ובכוננות. תוך כדי שירותו הצבאי למד כלכלה ומינהל עסקים באוניברסיטת בריאן וסיים את לימודיו. אחר כך היה מנכ"ל עיריית לוד, בתפקיד זה היה אחראי לכל הפעולות של מחלקת העירייה ולניהולן השוטף. עיקר התמחותו היא בניהול פרויקטים, בתכנון, בארגון, בניהול כוח אדם, כמנגנון, כשיפור שיטות ובמחקר כדאיות. אני רוצה לדעת, מדוע האיש הזה, שהתאים לשרת את כולנו בצה"ל, גם אותם וגם אותי ואת כל עם ישראל, מדוע האיש הזה איננו מתאים לשרת את כולנו כמשנה לנציב שירות המדינה?

משה שחל (המערך):

למה שלא ילך למכר?

יעקב גיל (המערך):

מדברים על הדרך, לא על האיש.

משה שחל (המערך):

המינוי הוא מינוי מפלגתי. זה מה שאתה עושה. לידיעתך, זו הפעם הראשונה שמדברים על מינויים פוליטיים גם בשירות המשפטי. לא רציתי לדבר על כך. מעולם זה לא היה.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת שחל.

משה שחל (המערך):

— — — אני מעז לדבר על כך עכשיו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת שחל, סגן השר בן-מאיר.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת בן-מאיר, אני מציע לך לא לדבר בצורה כזאת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת יהודה בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

משה שחל (המערך):

אתה יודע מה, הצעקות שלך לא יעזרו. מה שאתם עושים היום לא היה מעולם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

בושה וחופה, בושה וחופה.

משה שחל (המערך):

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

תמשיכו בדרככם. אלה הביאו אתכם עד הנה.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת יהודה בן-מאיר, אני מבקש. חבר הכנסת שחל, אינני חושב, עם כל הכבוד, שהיה מקום לשרכב את הנושא הזה כאן. זה לא לכבוד העניין.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אתם מטיפים לנו מוסר, מותר לכם לבדוק קודם כול את הבית שלכם.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת בן-מאיר, הלוא כבר הרמת את הידיים.

קריאות מספסלי המערך:

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת יעקבי, בבקשה, אני מבקש שקט.

אורה גמיר (המערך):

אדוני השר, תעשה מכרז ותקבל את מי שאתה רוצה.

שר האוצר י' ארידור:

מה העז הזה לבוא ולפסול את אברהם נתן?

מתקדם, ואתה צריך להבין שהיושבראש צריך להתחלף. אני מבקש שקט.

שר האוצר י' ארידור:

מה אתם רוצים, חברי המערך? קודם חוסמים את המשרות, ולאחר שחוסמים, אתם אומרים: איך אפשר לקבל למשרה יותר בכירה אדם כזה? הרי אין לו ניסיון. הרי 30 שנה מנעתם מאנשים מוכשרים הגמנים עם הליכוד, כמעט ללא יוצא מן הכלל, כל התקדמות.

שמעון פרס (המערך):
למשל, מי?

שר האוצר י' ארידור:

כל האנשים שמנעתם מהם להתקדם, עכשיו אי-אפשר לתת להם אפשרות להתקדם? והרי הכול נעשה בהתאם לחוק ובהתאם לתקשייר. אני רוצה להודיע לכם, חברי המערך: הפסילות של חברי הליכוד שהיו בחקופת שלטונכם — נגמרו. גם חברי הליכוד כשרים בהתאם לתקשייר ולחוק. הפסילות הללו בוטלו.

רפאל סריסה (המערך):

שר האוצר י' ארידור:

אני נפגשתי עם ועד העובדים של נציבות שירות המדינה. הם דואגים לנציבות שירות המדינה ולכן שלא יהיו מינויים בלתי-מתאימים לא פחות מחבר הכנסת עוזי ברעם. אני נפגשתי עם ועד העובדים של נציבות שירות המדינה וקיימתי אתם שיחה, והנושא הזה נדון בשיחה אתם. וכ-6 בינואר 1982 שלח לי ועד העובדים של נציבות שירות המדינה את המכתב הזה: "אנו מבקשים להודות לכבודו על ההזדמנות שניתנה לנו להיפגש עם כבודו ולהביע את עמדת ועד עובדי נציבות שירות המדינה בנושאים שונים, ומביעים בזה את שביעות רצונו מההבנה ומההבחנות שנוצרו בפגישתנו זו. בכבוד רב (—) ועד העובדים של נציבות שירות המדינה". אני רוצה לדעת, האם גם ועד העובדים של נציבות שירות המדינה פסול בעיני חבר הכנסת עוזי ברעם?

עוזי ברעם (המערך):

שר האוצר י' ארידור:

הם מבינים מה שאתה אינך מבין. הם מבינים שיש זכות לשל למנות מינוי אחד בהתאם לחוק, בהתאם לתקשייר, גם מחוץ למערכת, אשר אינו פוגע במערכת הרגילה. אמרתי להם זאת והוכחתי להם זאת.

אתם התנפלתם על עניין נגיד בנק ישראל. אבל כאשר עשיתם זאת, איש מכם לא טרח לומר, שיושבראש הוועדה המייעצת של בנק ישראל, מינוי של הממשלה — לפי הצעתי — אינו חבר הליכוד. ואולם פרופסור חיים בוקאי עושה עבודה טובה, ואני אסיר תודה לו על כך. בחרנו אדם שאינו איש הליכוד. אבל כאשר ממנים איש ליכוד, זה מתחיל להיות פסול. איזו "איפה ואיפה" זו? יש אנשים מוכשרים במערך, יש אנשים מוכשרים בליכוד. מרע אסור לנו לקבל אנשים מוכשרים מן הליכוד?

קריאה:

דווקא בעניין נגיד בנק ישראל האחרון — — —

שר האוצר י' ארידור:

בכל דבר אתם דואים פוליטיזציה. אחמול היה מאמר

עקב גיל (המערך):
את הדרך.

שר האוצר י' ארידור:

מה העוז לפסול את אברהם נתן, אדם מתאים ומוכשר, ולקבוע שהוא חסר כישורים קונקרטיים? אינני חושב שלחבר הכנסת ברעם יש זכות לפסול אותו. לכל היותר יכול חבר הכנסת ברעם לפסול את חבר הכנסת שפיצור. אבל מה זה עניינו לפסול את אברהם נתן? בסיכומי של דבר, אנו פועלים בהתאם לחוק. חוק זה נחקק לא על-ידי ממשלת הליכוד. חוק זה, המאפשר לקבוע משרה שלא יהיה לה מכרז, נקבע על-ידי ממשלת המערך. אתם חשבתם שחוק זה נקבע רק לצורככם, ולנו אסור להשתמש בו? מה הטענה הזאת?

עוזי ברעם (המערך):

תראה לי דוגמה של מינוי כזה בתקופת ממשלות המערך.

קריאה:

קשה להביא דוגמא אחת, יש הרבה מאוד דוגמאות.

שמעון פרס (המערך):

חוק זה היה דרוש כדי לקבל מומחים מיוחדים, אבל בדרך כלל מינויים נעשו על-פי מכרז.

שר האוצר י' ארידור:

אברהם נתן הוא מומחה.

אורה נמיר (המערך):

מרע אינך עושה לו מכרז?

שר האוצר י' ארידור:

חבר הכנסת פרס אמר, שחוק זה היה דרוש כדי לקחת מומחים מיוחדים. אברהם נתן בשבילי הוא מומחה לנושאים שהוא צריך לטפל בהם. הוא טיפל בענייני ביטחון וכוח אדם, וכך טיפל בנושאים של נציבות שירות המדינה. בהתאם לחוק שנחקק בתקופת שלטונכם, כחל בהתאם לחוק. מה אתם באים בטענה, כשהממשלה משתמשת בזכויות חוקיות, זכויות שאתם נתתם לה, כאשר הייתם רוב? מה קורה כאן?

עוזי ברעם (המערך):

— — — מרע לא יעבור מכרז?

שר האוצר י' ארידור:

לפי החוק, כי חוק זה מיועד בשביל מומחים. בשבילי הוא מומחה. אדם אחד אי-אפשר להכניס לנציבות שירות המדינה מבחור? מה יש? מה הצביעות הזאת? הרי אנשים לא יכלו להתקדם בשירות המדינה כאשר אתם הייתם בשלטון, ונשארו בדרגים הנמוכים. מה הצביעות הזאת, עמיתם סיון מתאים להיות מנכ"ל האוצר כיוון שהוא התקדם בדרגים המקצועיים. מי שהתקדמות בדרגים המקצועיים היתה חסומה בפניהם, אסור להם לעבור מייד לדרגים בכירים? בצבא הוא לא רכש ניסיון?

שמעון פרס (המערך):

אפילו שר החוץ היה עובד מדינה, כאשר המערך היה בשלטון.

איתן לבני (הליכוד):

אילו היה חבר מפלגה, הייתם חוסמים לו את הדרך.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

שמיר לא היה חבר מפלגה בהיותו עובד מדינה.

היור' מ' סביר:

חבר הכנסת מאיר כהן-אבידב, "הבית כוער", השעון

אורה נמיר (המעריך):
אולי תגלה לנו מי הדליף?

שר האוצר י' ארידור:
אילו ידעתי, הייתי שמח מאוד. אינני יודע מי הדליף. חבר הכנסת פרס, גם כממשלה שאתה היית חבר בה הדליפו, ואתה יודע שהיו כל מיני חשדות בעניין.

שמעון פרס (המעריך):
נכון. אז מה? אבל הדליפו כמדורק.

שר האוצר י' ארידור:
רק מי שמדליף יודע אם הדליפו במדורק או לא.

מרדכי גור (המעריך):
הדלפה כזאת לא היתה.

שר האוצר י' ארידור:
אבל נעזוב את עניין ההדלפות שכל הממשלות לקו בו. חבר הכנסת ברעם לא היה צריך. כך אני הייתי עושה במקומו. לעצט את היועץ המשפטי לממשלה על סמך פרסום לא מדויק בעיתון. ואני רוצה לומר לחבר הכנסת ברעם, שהיועץ המשפטי לממשלה לא קבע שהמינוי הזה פסול.

עוזי ברעם (המעריך):
אבל הוא דרש שכוע?

שר האוצר י' ארידור:
הוא דרש שבוע מטעמים פרוודורליים, מכיוון שהוא מגיש דוח מסרים או הצעות מסרמות שקשורות בנושא הכללי. לא בנושא הספציפי של המינוי למשנה לנציב שירות המדינה. ומכיוון שזה קשור בנושא כללי של הבעיה הזאת, הוא ביקש רחיה של שבוע לעניין הכללי. כדי שהעניין הכללי יידון. הוא ביקש שלא להחליט באותה ישיבה על העניין הספציפי. זה הכול. הוא לא חיזוה שום דעה בנושא הספציפי. אבל כאשר מסתמכים בלי בדיקה, אז גם היועץ המשפטי לממשלה כאילו מתגייס לעזרת הטיעון של חבר הכנסת ברעם. לא מיניה ולא מקצתיה. בכך עניתי גם לחבר הכנסת רחוליו, אשר השתוקק כל כך לשמוע מה היתה עמדת היועץ המשפטי לממשלה, וחשב כאילו הממשלה פועלת בניגוד לאיזו חוות דעת משפטית של היועץ המשפטי לממשלה. הממשלה אינה פועלת בניגוד, הכול בהתאם לחוק.

חבר הכנסת ברעם הזכיר מיניינים שיש מתוך אנשי הליכוד. הוא הזכיר את נחמן פרל, גובר תנועת החרות. הוא איננו גובר תנועת החרות. עוד מעט היית פוגע בחבר הכנסת איתן לבני.

אורה נמיר (המעריך):
לזה הוא לא התכוון.

עוזי ברעם (המעריך):
כן זה היה בעיתון.

שר האוצר י' ארידור:
כן זה היה בעיתון. זה לא נכון. אבל מה יש? האם נחמן פרל פסול? האם יהושע מצא פסול? האם שכטרמן פסול?

רב בן-מיאיר (המעריך):
איש אינו פסול.

שר האוצר י' ארידור:
אם כל אלה אינם פסולים, אני רוצה לשאול את חבר הכנסת ברעם, למה אתם לא מיניתם אותם? מה יש? האם הם לא היו אזרחים ותושבים במדינת ישראל בזמנכם?

ב"דיעות אחרונות", והיה בו ניתוח של המשנה הקשה של נגיד בנק ישראל הקודם בעניין הרורכות במטבע-חורג — משנה קשה. אבל כאשר אני אמרתי, שאינני מרדע מהנגיד לשעבר מבחינה מקצועית, טענו שזאת פוליטיזציה. כאשר עיתונאי כותב ומגלה עובדות, וזהו חוות-דעת מקצועית. מדוע לי, שאני ידעתי את הדבר הזה, אסור היה להיות לא-מרדע מפעולות הנגיד לשעבר?

גד יעקבי (המעריך):
די. אני משוכנע כבר.

שר האוצר י' ארידור:
לגבי מנכ"ל הביטוח הלאומי, האם אחרי תקופה מסוימת אסור לבקש להחליף? מה יש?

יאיר צבן (המעריך):
אינני מבין, אם ראש הממשלה איננו זה יהיה נאום בלי סוף?

שר האוצר י' ארידור:
האם כל משרה היא לנצח? כל תפקיד הוא לנצח? אין רענון? האם זה פוסל אדם אם מחליפים מפעם לפעם? הוא היה שש שנים מנכ"ל הביטוח הלאומי.

אמרי רון (המעריך):
איך הוא היה?

שר האוצר י' ארידור:
לדעתי הוא היה מנכ"ל טוב. — — —

אמרי רון (המעריך):
אז למה לפטר אותו?

מיכאל בריזהר (המעריך):
למה להחליף אותו אם הוא טוב?

שר האוצר י' ארידור:
— — — אבל זה לא אומר שאי-אפשר להחליף אחרי תקופה מסוימת. מה יש?

גד יעקבי (המעריך):
מרדע? לא "מה יש".

שר האוצר י' ארידור:
תמיד צריך לרענון. אפילו בצבא מרעננים.

גד יעקבי (המעריך):
אפילו על-ידי מס' 6 ברשימת תמ"י לכנסת?

שר האוצר י' ארידור:
אינני יודע מי יהיה מועמד, איני מכיר אותו.

גד יעקבי (המעריך):
אני אדווח לך.

שר האוצר י' ארידור:
אני רק רוצה לקבוע, שאחרי תקופה מסוימת מותר להחליף. כזה אין. פוליטיזציה.

עכשו באים ומצטטים את היועץ המשפטי לממשלה ביישיבת ממשלה. אולי לפני שמצטטים את היועץ המשפטי לממשלה, עלי-פי הדלפות מסולפות בעיתונים. חבר הכנסת ברעם יכול היה לפנות היועץ המשפטי לממשלה ולשאול אותו האם הציטטה הזאת נכונה.

שמעון פרס (המעריך):
מי הדליף?

אורה נמיר (המערך):

שכטרמן היה בכנסת. אתם פסלתם אותו לכנסת.

עוזי ברעם (המערך):

היו טובים יותר.

שר האוצר י' ארידור:

האם אתה קובע מי טובים יותר ומי טובים פחות רק לפי כרטיס המפלגה?

עוזי ברעם (המערך):

אתה קובע בדיוק כמונו.

אורה נמיר (המערך):

למה שכטרמן לא בכנסת?

שר האוצר י' ארידור:

הוא לא בכנסת. יש גם חברים שלך שאינם בכנסת.

אז מה יש? האנשים האלה אינם פסולים. יש לנו גם יושב־ראש מאנשי המערך. יש לנו יושב־ראש שאנחנו מתגאים בו, יושב־ראש מועצת המנהלים של כ"ל, חיים גבתי, במיטב כוחו. אז מה יש? האם אסור שיהיו גם יושב־ראש שאינם נמנים עם אנשי המערך? אינני מוכן לקבל את האבחנה הזאת. שכל הכשרונות היו רק במערך, וכל חסרי הכשרונות היו בליכוד. האבחנה הזאת איננה נכונה. יש כאלה ויש כאלה בכל תנועה.

מרדכי בן־פורת (תל"ס):

היתה מובילות במשך הזמן הזה, משני הצדדים.

שר האוצר י' ארידור:

אני אינני מומחה למובילות.

גד יעקבי (המערך):

זרימה מחשבתית.

שר האוצר י' ארידור:

כל מה שאני יכול להגיד הוא, שאנחנו ממנים גם אנשים שנמנים עם הליכוד. ואנחנו לא רואים כחכרות בליכוד או באחד המרכיבים שלו פסלות כלשהי. הפסלות הזאת נגמרה.

אדוני היושב־ראש, אני מקווה שהממשלה תאשר את קביעת התקן של משנה לנציב שירות המדינה כמינוי ממשלתי. בהתאם להמלצת ועדת השירות.

אני רוצה לומר עוד מלה אחת של הגנה. מכיוון שהזכר שמו של מנכ"ל משרד ממשלתי, מנכ"ל משרד התיירות, אני רוצה להגיד לכם מהיכרותי האישית אתו: נכון שהוא לא הומלץ עליידי הוועדה שקבעה, ונכון שהממשלה קבעה אותו בניגוד להמלצה —

יסי שריר (המערך):

הוא דווקא יש לו מוניטין.

שר האוצר י' ארידור:

— ואני חושב שהמנכ"ל הזה הוא מנכ"ל מצוין. אינני רואה שום סיבה. שכאשר שר מציע מנכ"ל שהוא חושב שהוא צריך לעבוד אתו, הממשלה צריכה להעדיף את רעת ועדת השירות, האישית, על פני הצעת השר, השר אחראי למשרד, הוא רוצה מנכ"ל מסוים. האם גם מנכ"ל כבר אסור למנות לפי המלצת השר? אם המנכ"ל לא יהיה טוב, השר ישא בחזאות. הוא יוכל להחליף אותו. איזה מין קנה־מידה זה?

דב בן־מאיר (המערך):

אבל למה שר התיירות הציע לבטל את ועדת השירות?

יאיר צבן (המערך):

האם זה ייגמר היום או שיהיה המשך מחוץ?

שר האוצר י' ארידור:

אני באמת מצטער על שחבר הכנסת ברעם העלה את הנושא של מינויים. הוא האחרון שהיה צריך לעשות זאת. סיעת המערך היא הסיעה האחרונה שיכולה להציע איזו שהיא הצעה לסדרהיום על עניין הפוליטיזציה של השירות הממשלתי. אין פוליטיזציה כשירות הממשלתי ואין פסילות בשירות הממשלתי, גם לא של תומכי הליכוד.

אני מבקש להסיר את ההצעה מסדרהיום.

הי"ר מ' סבדור:

רשות הדיבור לחבר הכנסת וירשובסקי להצעה אחרת. חבר הכנסת וירשובסקי, אני מבקש להישאר במסגרת של חמש דקות, כי יש לכל דבר גבול.

מיכאל חריש (המערך):

אנחנו מבקשים זמן שווה לזה של שר האוצר.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב־ראש, אני בוודאי האדם האחרון שאתה צריך להעיר לו כבר בתחילת הדברים את ההערה הזאת. לא אעבור את מכסת הזמן, מפני שאני פשוט רוצה להתייחס לגופו של עניין.

ישיבתי והקשבתי קשב רב למה שאמר השר ארידור, שר האוצר, במשך נאומו הארוך, שלא הוגבל לא בזמן ולא בהגבלות כלשהן. הוא אמר: כלל לא חשוב מה שקורה היום. אבל בזמן המערך היה גרוע יותר. לי תמיד היתה תחושה, שהליכוד בא כדי לשפר דברים ולא כדי לעשות אותם בדיוק כמו המערך, ודאי לא לעשות אותם גרוע יותר. אבל אנחנו קיבלנו כאן סקירה היסטורית, והשר נתן דוגמאות משנות החמישים. אני רוצה להזכיר לשר האוצר, שאנחנו חיים בשנות השמונים והיום יש אמות־מידה אחרות. במקום להתחשבן עם המערך — ואולי צריך להתחשבן ולהעיר על דברים שהוא עשה בתקופת שלטונו לגבי מינויים, והיו פגמים — צריך היה באמת לבדוק את הנושא ולהסכים, שנושא כל כך רגיש כמו הפוליטיזציה כשירות הממשלתי יעבור לוועדה, וידון בה בצורה רצינית ומכובדת. הניתוח הפרטני שמסר כאן השר ארידור אינו יכול לבוא במקום התייחסות: א. לעובדה שנעשים דברים שהם בניגוד לנהלים המקובלים היום במדינה או מכוח חוק או מכוח התקשיר: ב. לעובדה שיש הסכם קואליציוני — ודבר כזה לא היה בשום ממשלת המערך — שמבטיח למפלגה מסוימת חמישה סגני מנכ"לים לפקידים מסוימים. לא זכור לי שמי שהיה נציג בתי־המשפט העליון דיבר בעבר על תהליך מסוכן במינויים של שופטים. אני חושב, שהאווירה השוררת בתחום המינויים הציבוריים — בין שאלה פקידים ובין שאלה נבחרים לתפקידים ממלכתיים אחרים — נעשית עכורה יותר. ואם אומר לנו שר האוצר: אני מקווה, שבסופו של דבר המינוי שאני מדבר עליו עכשיו כנציבות שירות המדינה יאושר על־ידי הוועדה המתאימה, הרי הוא לא צריך אפילו לקוות, מפני שאם הוועדה המתאימה לא תאשר, יעשו כמו שעשו עם מנכ"ל משרד התיירות, שמינו אותו למרות מה שקבעה הוועדה. יכול מאוד להיות שמנכ"ל משרד התיירות הוא איש מצוין —

שר האוצר י' ארידור:

חבר הכנסת וירשובסקי, המינוי, לא האיש, אלא המינוי של התפקיד — כבר אושר.

אנחנו פה, מחר ישבו פה אנשים אחרים, אבל ה-Civil Service — אם הוא לא יהיה טוב, אם הוא לא יהיה נאמן, לא נוכל אנחנו למלא את תפקידנו. אני מציע להעביר את הנושא הזה לוועדה שתדון בו.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת כרעם, אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

עוזי כרעם (המעריך):
לא.

הי"ר מ' סבידור:
אתה אינך מסכים.

שבח וייס (המעריך):
למה שזה לא יעבור לוועדה?

הי"ר מ' סבידור:
יש לנו, אם כן, שלוש הצעות. נתחיל בהצבעת ההצעה המקורית: לדון במליאה. מי בעד ההצעה להעלות את הנושא לדיון במליאה, ירים את ידו.

רוני מילוא (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, צריך למנות מונים. מבקשים למנות.

הי"ר מ' סבידור:
בבקשה, מבקשים מונים. המונים יהיו חבר הכנסת קצב וחבר הכנסת סוסיסה. מי בעד הדיון במליאה ירים את ידו. מי בעד הסרת הנושא מסדר-היום של הכנסת ירים את ידו.

ה צ כ ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 32

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — 39

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

הי"ר מ' סבידור:
מי בעד קיום הדיון בוועדה? מי נגד? מי נמנע?

ה צ כ ע

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת ע' כרעם לדיון בוועדה לא נתקבלה.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
אני מבקש את זכותי להודיע הודעה לנמנעים...

הי"ר מ' כהן-אביב:
חברי הכנסת, רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי בן-פורת, למסור הודעה לנמנעים.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני נמנעתי מהצבעה ואני מבקש משר האוצר לשמוע גם את דבריו. השר נקב בשמו של רפי רוטר, מנהל המוסד לביטוח לאומי. מצד אחד, אני בהחלט מצדיק, וצריך להכיר בעובדה, שהשלטון, במדינת ישראל השתנה ויש זכות למסדר החדש למנות במסגרת החוק

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני יודע, ודאי שהמינוי הוא למשרה. משחררים את המשרה ואז יבוא מי שיבוא וימלא את המשרה הזאת כאיש שהוא חפץ ביקור. אני יודע שזה חד-תכליתי, אבל דר-שלי, אני יודע את זה. אבל אני יכול להגיד לך דבר אחד, אדוני שר האוצר: למה לך אישורים של ועדה? אתה בעצמך אומר: באמת היתה ועדה שלא אישרה את המנכ"ל. ייתכן שהוא באמת מצרין — יכול מאוד להיות, ואני גם לא רוצה לפגוע בו — אבל דבר אחד ברור: הוא לא נבחר בהתאם לכללים. יש לנו, אתמול, היום, מקרה נוסף.

אני רוצה לפנות ליושב-ראש הכנסת, שהיה פעם עובד המדינה — גם אני הייתי עובד ציבור, גם עובד מדינה וגם עובד רשות מקומית כימים הכי קשים של שלטון המערך ונתקבלתי חמיד בכבוד, כאשר עמדותי האנטי-מפא"יות היו תמיד ידועות, אבל זוהי רק הערת אנכי — — —

משה שחל (המעריך):
ונתנו לך לעבוד, חבר הכנסת וירשובסקי?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
נתנו לי לעבוד, תחפלא.

יעקב גיל (המעריך):
כנראה זה כך רק כחל-אביב.

רוני מילוא (הליכוד):
אתה איש המערך, מפא"יניק מלידה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני היושב-ראש, אני על סף סיום, כי לאחר מה שעשה לנו שר האוצר, איני רוצה להחזיק את הכית יותר ממה שצריך.

אני מרבר עכשיו כעובד ציבור, כאדם שהיה הרבה שנים עובד ציבור, כאדם שניסה לעשות כמיטב יכולתו כעובד ציבור. אתה אמרת קודם, אדוני שר האוצר, שאומנם רפי רוטר, מנכ"ל הביטוח הלאומי, הוא עובד טוב, אבל מה יש — צריך להתרענן מדי פעם. אדוני שר האוצר, אם אדם שנותן את כל כוחו ועובד היטב מבחינה מקצועית — ונעזוב את המפלגתיות בצד, כי היא איננה מעניינת — ופתאום, יום אחד, מוצא את עצמו מורענן ואומרים לו "לך הביתה", האם אתה חושב בצורה כזאת אפשר יהיה לבנות במדינת ישראל Civil service? אני אומר את זה ומבקש דווקא את אוזנו של יושב-ראש הכנסת —

יגאל כהן (הליכוד):

גם את שעונו, לא רק את אוזנו.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

— שתמיד דיבר על החשיבות של Civil Service, של שירות לציבור, שהוא מנותק מהפוליטיקה, שהעובד נבחר בו לפי כישוריו. מה שקרה עם רוטר — ואינו אומר שאדם צריך לשכת לנצח בתפקיד — זו איננה התרענונות, זה ניסיון לקחת אדם ולהעביר אותו ממקומו כדי ליצור מקום עבורה חשוב למישהו אחר. אני חושב, שאנחנו נמצאים בתהליך שחייב להיעצר. אדרבא, אם מה שאומר שר האוצר הוא, שהממשלה הולכת לפי החוקים, שאין פוליטיזציה ושהדברים מסתדרים במסגרת החוק והנהלים, הרי מן הראוי שדבר כזה ייבחר בוועדה ונלמד כיצד הוא נעשה, ואולי גם נתקן את החוקים הקיימים. אל נוריד את זה כתנועה גסה מסדר-היום.

אדוני שר האוצר, יש לך עוד הזדמנות לשנות את דעתך. זה נושא שהוא חלי ועומד. כנסת באה, כנסת מחלפת. היום

חוכרת ט"ו, ישיבה ג"ז

— הצעה לסדר-היום: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת:
הצעת חוק העונשין (תיקון) (השחתת פני מקרקעין) —

אני יכול להכין, שאולי יש לאוצר טענות, או אולי הוא שומר טינה למוסד לביטוח לאומי או להנהלתו. בעניין קצבת ילדים, האוצר חזל לממן את החלק שנטל על עצמו עקב הרפורמה של שנת 1965, ומדובר במיליארדים של שקלים. המוסד לביטוח לאומי ממשיך להתריע וזה אולי מפריע לאוצר. האוצר גם חזל לשלם סכומים בענף זיקנה ונכות. עובדי האוצר דוחפים לצמצום זכויות קיימות ככל האפשר.

המזימה נגד רפי רוטר ונגד המוסד לביטוח לאומי היא נגד מוסד שהפך למתריע הציבורי. יש בו אנף מחקר ותכנון, סוקר ומפרסם על הפערים, תחולת העוני ואי-השוויון, וזה מפריע לאוצר. היום הוא הפך להיות מקור לביקורת מקצועית ברמה האקדמית.

רבותי, יש להיזהר מלגעת במוסד הזה, בעיקר כשאנו מיישמים היום את החוק להבטחת הכנסה. היום קיבלתי ידיעה, שאם יפגעו ברפי רוטר, בין 10 ל-15 עובדים בכירים במוסד לביטוח לאומי יפרשו.

לכן, אני פונה לתמ"י, לאוצר, לראש הממשלה: אנא, חידלו לטפל ברפי רוטר ותנו לו להמשיך לפעול.

בגלל הסיכוח שפירטתי כאן, לא יכולתי להצביע לא עם המערך ולא עם הליכוד.

היו"ר מ' כהן-אבידב: תודה לחבר הכנסת מרדכי כ"ן-פורת.

יב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב-1982, שהחזירה הוועדה לענייני ביקורת המדינה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה למזכיר הכנסת.

יג. הצעת חוק העונשין (תיקון) (השחתת פני מקרקעין).

התשמ"ב — 1981

יעקב גיל (המערך):

כל הכבוד — איזו יעילות.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

אחרי הסערה באה האידיליה.

אורה נמיר (המערך):

אולי אפשר לדעת על מה מצביעים. אדוני היושב-ראש.

יעקב גיל (המערך):

על ההצעה יש להעניק פרס יעילות.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, הרי מונחת לפניכם הצעת החוק. אני אמרתי כמה מדובר. לו חברי הכנסת היו חרוצים, היו מסתכלים על הצעת החוק ורואים כמה מדובר. היא כוודאי כרוה די הצורך.

אורה נמיר (המערך):

זה חוק טוב, אדוני היושב-ראש?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

כוודאי, אם אתם רוצים ארץ יפה ושלא יושחתו פני הקרקע, ודאי שצריכים לקבל את החוק הזה.

אנשים אשר מוצאים חן בעיניו, צריך להתרגל לעובדה הזאת, אין ברירה.

מאידך גיסא, אני חושש מאוד, שיש הליכים שהממשלה רוצה לנקוט אותם שהם עלולים למוטט ולסכן את הרקמה של ה-Civil Service, ההולך ומתגבש במדינת ישראל. אני מדבר עכשיו על דוגמה אחת בלבד — רפי רוטר, מנהל המוסד לביטוח לאומי. זהו בעל מקצוע, המכהן כמנהל המוסד לביטוח לאומי זה שש שנים. אנו זוכרים את תרומתו מאז ימיו של המנוח פנחס ספיר כשר האוצר, כאשר רפי רוטר יצא במחקרים והתריע בהם על אי-השוויון בחברה, והיה לו מאבק קשה מאוד בנושא הזה. הוא אשר הביא את המוסד לביטוח לאומי לרמה לאומית ובין-לאומית, עם תדמית מאוד חיובית, עם מכוני מחקר, עם פרסומים, עם יסודות אקדמיים. הנה עכשיו באים ורוצים לנצל את הנהגה ולהחליף בעלי עמדות כמו מנהל המוסד לביטוח לאומי.

ובכן, יש כאן שתי אפשרויות: או שתמ"י רוצה למנות את אנשיה; או שתמ"י משמשת מכשיר ביי גורם אחר, במקרה זה האוצר. אם זו תמ"י, איני מבין אותה. מה קורה כאן? אם היא באמת לטובת השוויון, לטובת הציבור הנוקם — למה להחליף את רפי רוטר? הרי הוא שומר באופן יוצא-מן-הכלל על כל הדברים האלה, אם זה עניינו של האוצר, למה תמ"י צריכה לשמש מכשיר כידיו?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

הורעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת נ' לוד:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחה היום

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק העונשין (תיקון) (השחתת פני מקרקעין), התשמ"ב-1981, של חברי הכנסת רוני מילוא ואמנון רובינשטיין. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין יביא את החוק.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, אני מוותר על העלייה לבמה.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה, להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת רובינשטיין. כבוד שר המשפטים?

שר המשפטים מ' נסים:

אני מסכים.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לשר המשפטים. חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה.

י"ז בשבט התשמ"ב (10 בפברואר 1982)
— הצעת חוק העונשין (תיקון) (השחתת פני מקרקעין):
הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2) —

שבח רייס (המערך):
אנחנו רוצים ארץ קטנה ויפה.

אורה נמיר (המערך):
השר הולך לפני שמצביעים?

שר המשפטים מ' נסים:
אני סומך על הרוב.

אורה נמיר (המערך):
אבל צריך שמישהו ייצג את הממשלה.

ד. הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב — 1982*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, אני נוגשים להצבעה. מי בעד ההצעה
להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה
לקריאה ראשונה, ירים את ידו.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין
(תיקון) (השחתת פני מקרקעין),
התשמ"ב — 1981, לדיון מוקדם בוועדת
החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

החוק נדון בכנסת בקריאה ראשונה הבוקר, י"ז בשבט
התשמ"ב — 10 בפברואר 1982. הוא הועבר ללא הסתייגויות
מן המליאה אל הוועדה לענייני ביקורת המדינה. לאחר הדיון
בוועדה, הוועדה מגישה אותו לקריאה שנייה ללא הסתייגויות.
אבקש להצביע.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה
שנייה. מי בעדו?

ה צ ב ע

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית. מי
בעדו?

ה צ ב ע

חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2),
התשמ"ב — 1982, נתקבל.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים אם ירצה ה' ביום
שני הבא בשעה 16:00. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 16:10.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
חברי הכנסת, אני עוברים לחוק מבקר המדינה (הוראת
שעה מס' 2), התשמ"ב — 1982, בקריאה שנייה ובקריאה
שלישית. את החוק יביא יושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה,
חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז.

אברהם כ"ץ-עוז (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):
אדוני היושב-ראש, לחוק זה אין הסתייגויות ואני מבקש
להעמיד אותו להצבעה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אני יודע שאין הסתייגויות, אבל זכותך היא לנמק. אתה
מבקש?

אברהם כ"ץ-עוז (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):
איני מנצל את זכותי.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני רואה שיצרנו תקדים חשוב.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אם כולם מסכימים לזה, אם זה מקובל על כולם, אני נוגש
להצבעה. הצעת החוק הובאה ללא הסתייגויות ואני מעמיד
אותה להצבעה.

שרשנה ארכלי-אלמחלני (המערך):
איהו מין דבר זה? איהו מין צורה זאת? זה לא רציני. בכל
זאת מדובר בחוק מבקר המדינה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
ההצעה מונחת לפניכם, רבותי. חקראו אותה. חבר הכנסת
כ"ץ-עוז, אני ככל זאת מבקש ממך, אנא ממך.

נספחות

א. סדר-היום לישיבה נ"ה

ישיבה מיוחדת ביום כינון הכנסת לציון מאה שנות התיישבות בארץ.

ב. סדר-היום לישיבות נ"ו — נ"ז

- א. שאילתות ותשובות.
 ב. ערעורים על תוצאות הבחירות לכנסת העשירית.
 ג. דיווח על ישיבת הוועדה המדינית של האספה הפרלמנטרית של מועצת אירופה — מאת חברת הכנסת ש' דורון.
 ד. הודעת הממשלה על מצב התעסוקה — גמר הדין.
 ה. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 12), התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ו. חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 ז. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 3), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 ח. חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 8), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 ט. חוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 6), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 י. חוק שידורי רדיו פרטיים (הוראה שעה), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 יא. הצעות לסדר-היום.
 יב. הפסקת פיתוחן של קרקעות המינהל באזור זכרון-יעקב ואזורים אחרים בארץ והפניית משאבים לפיתוח הגליל וליישובו — הצעת חבר הכנסת מ' כהן-אבידך.
- יג. ענף הפרחים — הצעת חבר הכנסת רענן נעים.
 יד. חוק לקיום תוקפן של תקנות שעת-חירום (שירותי עבודה חיוניים בחברת-החשמל לישראל בע"מ), התשמ"ב — 1981 (קריאה ראשונה).
 טו. הודעת הממשלה על ההחלטה האנטי-ישראלית של עצרת האו"ם ודיון.
 טז. החלטה בדבר אישור הוראות:
 1. בצו שעת-חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — שמן ומרגרינה) (מס' 2), התשמ"ב — 1982;
 2. בצו מס קנייה על טובין, התשמ"ב — 1982;
 3. בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982.
 יז. חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס' 5), התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יח. חוק מבקר המדינה (הוראה שעה מס' 2), התשמ"ב — 1982 (קריאה ראשונה).
 יט. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק תחזת הביטוח, התשמ"א — 1981.
 כ. חוק מבקר המדינה (הוראה שעה מס' 2), התשמ"ב — 1982 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 כא. הצעות חוק של חברי כנסת.

ג. הצעות לסדר-היום לישיבה נ"ז

131. עיכוב סכומי כסף מתוקצבים למשרד החקלאות — הצעת חברת הכנסת ש' ארכל-אלמוזלניו.
 132. פוליטיזציה בשירות המדינה ובנציבות שירות המדינה — הצעת חבר הכנסת ע' ברעם.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המטילות או המגדילות היטלים

- בהתאם לתקנה 3 לתקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשי"ח — 1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת חירום (תשלומי חובה על מלאי של טובין — שמן ומרגרינה) (מס' 2), התשמ"ב — 1982², שכתוצאה מהן מוגדל היטל או מוטל היטל על טובין שהיו פטורים ממנו.

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175; התש"ה, עמ' 48.

² ק"ת התשמ"ב, שיעורי מק"ח 404, עמ' 554.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 2(3) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים).
התש"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן

¹ ס"ח התש"ב, עמ' 334: התשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח התש"ט, עמ' 154: התש"ך, עמ' 18.

³ ק"ת התשמ"ב, שיעור מק"ח 403, עמ' 503.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 3). התשמ"ב—1982²

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154: תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת התשמ"ב, שיעור מק"ח 401, עמ' 494.

ז. הצעת חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (תיקון מס' 5), התשמ"ב—1982

(5) נציג אחד שימנה שר העבודה והרווחה מבין משפחות חללי איבה.

(ב) שר הפנים, בהתייעצות עם שר הביטחון ושר העבודה והרווחה, רשאי להתקין תקנות בדבר תקופת כהונתם של חברי מועצת ההנצחה, פקיעת כהונתם, וסדרי עבודתה של מועצת ההנצחה.

(ג) מועצת ההנצחה תקבע בעצמה כללים לפעולותיה ולסדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בתקנות.

42ט. הכרזה על אתר הנצחה

(א) שר הפנים רשאי, לאחר התייעצות במועצת ההנצחה או על-פי הצעתה, ולאחר התייעצות ברשות המקומית הנוגעת בדבר, להכריז ברשומות על שטח כאתר הנצחה.

(ב) שר הביטחון רשאי, לאחר התייעצות במועצת ההנצחה או על-פי הצעתה להכריז ברשומות על שטח או על אתר הנצחה כאתר הנצחה ממלכתי.

42ט. תפקיד המועצה

המועצה רשאית לייצג לשר הפנים ולשר הביטחון בכל הנוגע לאתרי הנצחה, לרכות בעניין ריכוז מפעלי זיכרון שהוקמו לפני ט"ו בשבט התשמ"ב (8 בפברואר 1982), לאתר הנצחה אחד, לאחר התייעצות עם יוזמיהם או עם האחראים להם.

42יא. אחריות לאחזקה

(א) אתר הנצחה ששר הפנים הכריז עליו, האחריות לאחזקתו היא על הרשות המקומית שבתחומה הוא נמצא.

(ב) אתר הנצחה ממלכתי האחריות, לאחזקתו היא על המדינה כאמצעות משרד הביטחון.

(ג) שר הפנים רשאי, לאחר התייעצות במועצת ההנצחה או על-פי הצעתה, להתקין תקנות בדבר אחזקת אתרי הנצחה שהכריז עליהם: שר הביטחון רשאי כאמור להתקין תקנות בדבר אחזקת אתרי

1. שינוי שם החוק

חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, התשכ"ג—1963¹ (להלן — החוק העיקרי), ייקרא "חוק גנים לאומיים ושמורות טבע ואתרי הלאום, התשכ"ג—1963".

2. הוספת פרק

הפרק השביעי לחוק העיקרי יסומן פרק שמיני ולפניו יבוא:

"פרק שביעי: אתרי הנצחה

142. הגדרות בפרק זה —

"אתר הנצחה" — אתר שהוכרז לפי חוק זה להנצחת לוחמי צבא-ההגנה לישראל שנתנו נפשם על הבטחת קיומה של מדינת ישראל, להנצחת לוחמי מערכות ישראל שנפלו למען תקומת ישראל ולהנצחת חללי פגיעות איבה;

"פגיעות איבה" — כהגדרתה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשל"ו—1970².

142ח. מועצת אתרי הנצחה

(א) הממשלה תמנה, על-פי הצעת שר הפנים, שר הביטחון ושר העבודה והרווחה, מועצת אתרי הנצחה (להלן — מועצת ההנצחה), ואלה חבריה:

(1) תשעה נציגי הממשלה;

(2) ארבעה נציגי רשויות מקומיות שיקבע שר הפנים;

(3) ארבעה שיקבע שר הביטחון והם:

(א) שני נציגים של ארגון המשפחות השכולות — יד לבנים;

(ב) נציג אחד של המועצה הציבורית להנצחת החייל;

(ג) נציג ציבור אחד.

(4) שלושה נציגים של מועצת הגנים הלאומיים ושמורות הטבע.

¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 149: התשל"ה, עמ' 83.

² ס"ח התשל"ו, עמ' 126: התש"ס, עמ' 194.

(ב) לא יעשה אדם מעשה של פגיעה באתר הנצחה; לעניין זה, "פגיעה" — כמשמעותה בסעיף 42ב.

3. תיקון סעיף 43
בסעיף 43 לחוק העיקרי, אחרי "41א" יבוא "42ד", ובמקום "מאסר שלושה חודשים" יבוא "מאסר שישה חודשים".

4. החלפת סעיף 48
במקום סעיף 48 לחוק העיקרי יבוא:

"48. אין הכרזה אלא על שטח מיועד לא יכריזו שר הפנים של שטח כגון לאומי, כשמורת טבע, כאתר לאומי או כאתר הנצחה, ולא יכריזו שר הביטחון על שטח כאתר הנצחה ממלכתי, אלא אם השטח יועד לכך בתוכנית שאושרה כדין; לעניין זה, "תוכנית" — כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה — 1965".

5. תיקון סעיף 50
בסעיף 50 לחוק העיקרי, אחרי "שר הפנים" יבוא "שר הביטחון".

הנצחה ממלכתיים; התקנות יכול שיהיו לכלל אתרי הנצחה או לאתר פלוני.

(ד) על אתר הנצחה יחולו רק התקנות שהתקין שר הפנים, ועל אתר הנצחה ממלכתי יחולו רק התקנות שהתקין שר הביטחון.

42ב. הוצאות מאוצר המדינה
(א) ההוצאות להקמת אתר הנצחה ולאחזקתו ישולמו מאוצר המדינה.

(ב) אוצר המדינה ישפה רשות מקומית, על-פי דרישתה, על כל הוצאה שהוציאה להקמת אתר הנצחה ולהחזקתו.

42ג. תחולת הוראות
הוראות סעיפים 4 עד 8 יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין הכרזה על אתרי הנצחה, ובכל מקום בסעיפים האמורים שבהם מדובר ב"מרעצה" — קרי "מרעצת הנצחה".

42ד. איסורים
(א) לא יקים אדם אנדרטה אלא בשטח שהוכרז כאתר הנצחה על-פי חוק זה.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשמ"א, עמ' 184 (278).

הסתייגות לחוק הנ"ל

שר הפנים מציע:
למחוק את הסעיף ולשנות את מיספור הסעיפים ואיזכורם בהתאם לזאת.

לסעיף 2
לסעיף 42ב לחוק העיקרי

ח. הצעת חוק העונשין (תיקון) (השחתת פני מקרקעין).

התשמ"ב — 1981

(הצעת חברי הכנסת ר' מילוא וא' רובינשטיין)

בכתב או כשלט כמי שהפרסום פורסם בשמו, יראה כמי שהרשה את ההשחתה, אלא אם כן יוכיח היפוכו של דבר.

1. תיקון סעיף 196
בסעיף 196 לחוק העונשין, התשל"ז — 1977,¹ בסופו יבוא "אדם ששמו או זהותו מופיעים בפרסום המסחית

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

ד כ ר י ה ס כ ר

ההשחתה עצמו. הצעת החוק מחילה חוקה הניתנת לסחירה, הקובעת כי האדם — לרבות החברה או המפעל — המופיע על פני המודעה או הפרסום המסחית האחר כמי שהכתב או השלט פורסמו בשמו, יראה כמי שהרשה את הדבקתו.

הוראה דומה קיימת בחוק הדרכים (שילוט), התשכ"ז — 1966.

סעיף 196 לחוק העונשין קובע:

196. השחתת פני מקרקעין
הכותב, מצויר, משרטט או חורת על מקרקעין של זולתו שלא כדין, או מדביק עליהם שלא כדין כל כתב או שלט, דינו — מאסר שנה אחת.

הפעלתו של סעיף זה על-ידי המשטרה נחקלת בקשיים מרובים. שכן רק לעתים נדירות נתפסים אנשים בעת מעשה

ט. הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה מס' 2), התשמ"ב — 1982

1. הוראת שעה
על אף האמור בסעיפים 15 ו-19 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח — 1958 (נוסח משולב)¹, יומצא הדין וחשבון לשנת הכספים 1980 עד יום ד' בניסן התשמ"ב (31 במרס 1982),

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

י. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין מי הכינרת

שמטרתה לפתור באופן יסודי את בעיות זיהום שונים לכינרת — כעלות של 800 מיליון שקל, 200 מיליון שקל בכל שנה.

הוועדה בדעה, שיש להחיש את ביצועה של התוכנית, והיא ממליצה לנקוט את כל האמצעים ולהבטיח את המימון הדרוש לביצועה של התוכנית, במסגרת הקצבה מיוחדת של אוצר המדינה ולא במסגרת התקציב הרגיל של המשרדים הנוגעים בדבר.

3. לאחר שהוועדה קיימה סיור באגן ההיקוות של הכינרת וביקרה במעבדת הכינרת — הגיעה למסקנות ברורות וחד-משמעיות הבאות:

א. היא הגיעה למסקנה, שהבדיקות התכופות שמבצעת מעבדת הכינרת במי הכינרת לאורך חופי האגם מבטיחות מעקב רצוף וקפדני על איכות המים והמהות מכשיר אתרעה בריסמא ובצל מוניטין מדעי מוכר;

ב. הוועדה רושמת לפניה את הודעת ראש מעבדת הכינרת, שבדיקות ומחקרים שנערכו, מוכיחים שכ-12 השנים האחרונות לא חלה הרעה במצב הכינרת;

ג. מינהלת הכינרת עשתה כעבר ותעשה כעתיד את כל הפעולות הנדרשות, כדי למנוע זרימת שפכים או כל חומר מזהם אחר מאגן ההיקוות לתוך מי הכינרת.

4. האירועים שהתלוו לפעולות השיקום והשיפור במוביל המלוח הצביעו על ריכוזי הגורמים שטיפלו בנושא, וכחוצאה ישירה של מצב זה נוצרה אנדרלמוסיה, שגרמה לבהלה בציבור כאשר למי הכינרת, לפיכך, הוועדה בדעה שיש להפקיד את הטיפול והאחריות לתקינות המוביל המלוח בידי שר החקלאות, שצביגו — נציב המים — יתאם את הפעולות עם יתר הגורמים שלהם קשר עם הטיפול בכינרת.

מכאן, שהרגישות הגדולה של נושא איכות מי השתייה מחייבת להקפיד על תיאום מדויק מראש של כל הגורמים המטפלים ועל מדיניות פרסומים מתואמת אף היא.

5. הדיון בוועדה גילה חוסר תיאום בין הרשויות השונות המטפלות בכינרת, וביצוע השיפוצים במוביל המלוח רק הדגיש את חוסר הקשר ביניהן. לפיכך, הוועדה תובעת מן הרשויות השונות — משרד הבריאות, משרד החקלאות, נציבות המים, השירות לשמירת איכות הסביבה במשרד הפנים, מינהלת הכינרת, חברת מקורות, מעבדת הכינרת, עיריית טבריה — לקיים קשר הדוק וענייני ביניהן לשמירת הכינרת.

6. ההחלטה בדבר הפסקת פעולתו של המוביל המלוח התקבלה על דעת הגורמים הנושאים באחריות לטיפול בכינרת. ההחלטה משרד הבריאות, שצביגה — מהגיס תברואה מתחייב — היה שותף להחלטה להפסיק את פעולת המוביל המלוח, לא קיבלה את השיקולים שהגנו את נציגה שעה שנתן את הסכמתו לאפשר הזרמת קולחין לכינרת, וערערה על כל ההליכים שליוו את קבלת ההחלטה, וכן על רמת הדרג שהיה מוסמך לקבל החלטה בעניין חשוב כל כך.

לפיכך, הוועדה רואה צורך דחוף לבצע את החלטת ועדת השרים בדבר כיתון ועדת היגוי, ליד נציב המים, למניעת זיהום אגם הכינרת, שתורכב מנציגי המשרדים האלה: האוצר, הבריאות, הפנים, התחבורה והתיירות.

7. הוועדה מביעה את מורת רוחה מן העובדה, שנציגים של גורמים מקצועיים שונים השמיצו דעות ועמדות קוטביות

בישיבת הכנסת ביום י"ג בחשוון התשמ"ב (6 בנובמבר 1981) הגישו חברי הכנסת א' לין, מ' ירושובסקי ור' אשל הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את הנושא לדיון בוועדה. ועדת הכנסת החליטה ביום 16 בנובמבר 1981, שוועדת הפנים ואיכות הסביבה היא הוועדה שתטפל בנושא.

הנושא הועלה בכנסת לדיון בעקבות ידיעות ופרסומים ממשרד הבריאות ובכלי התקשורת על-אודות הסכנה הנושקת לכינרת כתוצאה מהזרמת שפכים לתוכה, שעה שהתעלה המובילה את השפכים של העיר טבריה ושל יישובים אחרים בסביבתה, וכן את המים הנשאבים מהמעיינות המלוחים בכינרת, עוברת את החיקונים והשיפוצים שהיה על נציבות המים וחברת מקורות לבצע בחלקים מן התעלה, שנראו בהם סימני כלאי והצביעו על הצורך הדחוף הנובע מכך.

בהעדר אמצעי אלטרנטיבי להעברת השפכים — כמו צינור מיוחד — נאלצה מינהלת הכינרת להפנות את השפכים לתוך האגם. בפני הוועדה הופיעו נציגים של גורמים שונים, שיש להם זיקה ונגיעה כטיפול בכינרת. מנכ"ל משרד הבריאות, מנכ"ל משרד החקלאות, נציב המים וסגנו, השירות לשמירת איכות הסביבה, ראש מינהלת הכנרת, משרד האוצר, ראש עיריית טבריה, אנשי מעבדת הכינרת ואחרים, מנכ"ל חברת מקורות ומומחה לבריאות הסביבה מהאוניברסיטה העברית.

מן העדויות שנמסרו לוועדה מתקבל הרושם על קיומם של חילוקי-דעות חריפים בין משרדי הממשלה ובין עצמם בכל הנוגע לאיכות המים בכינרת ומצב האגם בכלל.

א-הסכמה ברורה בין משרד הבריאות ליתר הגורמים המטפלים באיכות מי הכינרת כלטה כאשר להשפעת הזרמת השפכים בימים שבהם מתבצעת עבודת שיקום המוביל המלוח, ותדומתה של הזרמה זו להרעה במצב הכינרת, ביחס למשקל המזהמים השונים כמשך כל ימות השנה.

לוועדה התברר, כי שישו הם הגורמים המזהמים את הכינרת: שפכים גולמיים ומטוהרים של יישובים עירוניים וחקלאיים ומחנות צבא, מים חחרים ממכרות הדגים, ניטרטים הנשפכים משטחי התולה, שטחי מרעה וסחף קרקע והתנועה המוטורית של סירות באגם.

לשם נגיעת החמרה בזיהום הכינרת ולשם שיפור איכות המים, הוכנה תוכנית ארבע-שנתית לביצוע מפעלים שונים באגם ההיקוות, בסכום כולל של 800 מיליון שקל. נמסר כי ועדת השרים לענייני פנים, שירותים ואיכות הסביבה, סמכה זיהה על התוכנית והחליטה להעביר לידיעת האוצר את ההצעה להעמיד לרשות נציבות המים את הסכום הדרוש.

לאור כל זאת באה הוועדה לידי המסקנות האלה:

1. הוועדה קובעת שהכינרת, המהווה את מאגר המים הפתוח העיקרי של המדינה ומשמשת כמקור רכיב-חליתי למי שתייה, לדיג, להשקיה, לנופש ולתיירות, חייבת להישאר אגם של מים חיים, כדי שתמשיך למלא יעדים אלה.

לפיכך מוטלת על הרשויות חובה לדאוג לשימור הכינרת ולנקוט את כל הצעדים והפעולות כדי להגן עליה מפני זיהום המלחה מכל מקור שהוא.

2. הוועדה רושמת לפניה את הודעת נציב המים בדבר החלטת ועדת השרים לענייני פנים על תוכנית ארבע-שנתית,

10. הוועדה שמעה, שיישוכים באגן ההיקוות של הכינרת מזרימים לאגם שפכים וקולחין באופן בלתי מבוקר. לפיכך סבורה הוועדה, שעל הרשויות המוסמכות לנקוט את כל האמצעים — המינהליים, החוקיים והטכניים — כדי להסדיר, שכל זרימה תיעשה בצורה מבוקרת ותחת פיקוח מתמיד.

הצעת מיעוט

ת' אשל מציעה:

בסוף המסקנות להוסיף:

11. הוועדה ממליצה על הקמת ועדה מדעית מקצועית בלתי-תלויה, שתייעץ לוועדת ההיגוי כאמור בסעיף 6 דלעיל.

12. הוועדה שמעה בסופק את הודעת שר הבריאות, כי יש נכונות להקים רשות מרכזית לבעיות שמירת איכות הסביבה בישראל, וזאת בהתאם להחלטות הכנסת שנחקלו פה אחד בשנים 1977 ו-1980.

ונוגדות בכל הנוגע למצבה האמיתי של הכינרת, עובדה שהיתה מן הגורמים לבהלה שקמה בציבור על טיב המים והשפעתו על בריאות הציבור.

לפיכך, הוועדה בדעה שחייבת להיות מידת ריסון ואחריות וצריך לנקוט משנה זהירות בפרסום מידע לא מבוסס, זאת כדי למנוע פגיעה בציבור החרד לבריאותו ולבריאות ילדיו.

8. הוועדה ממליצה, שיעשו סידורים מתאימים להורמת השפכים כשעת חירום או בעת שיפוץ המוביל המלות — באמצעות התקנת קווים חלופיים קבועים, שימנעו סכנה של זיהום הכינרת.

9. הוועדה מביעה דאגה מדברי ראש עיריית טבריה, שמתקני הטיהור של שפכי העיר הגיעו לגבול יכולת הקיבול שלהם, וכל הרחבה של אזורי הפעילות החיירונית, בתי-מלון חדשים, גידול במספר התושבים, ישתקו את פעולת מתקני הטיהור. לפיכך, הוועדה בדעה שיש צורך רחוף לשפץ ולהרחיב את מתקני הטיהור של עיריית טבריה כמדידה שיענו על צורכי העיר המתפתחת.

יא. מסקנות ועדת הכספים בעניין החימום באזורים הקרים במדינה ככלל ובצפת בפרט

מיוחדת במס הכנסה. כל נושא ההנחות במס באזורי הארץ השונים נמצא כעת כדיון בוועדת-משנה של ועדת הכספים.

הוועדה רואה כבעיה מיוחדת את עניין החימום בבת-הספר, והיא פונה למשרד החינוך והתרבות להקצות מתקציבו סכומים בשביל חימום בתי-הספר באזורים הקרים.

כן פונה הוועדה למשרד העבודה והרווחה, להקצות מתקציבו סכומים בשביל הוצאות החימום של הנוקדים הגרים באזורים הקרים.

ביום כ"א בחשוון התשמ"ב (18 בנובמבר 1981) העבירה הכנסת לוועדת הכספים את ההצעה לסדר-היום שהגיש חבר הכנסת א' נחמיאס בנושא הנ"ל.

ועדת הכספים קיבלה משלחת מטעם עיריית צפת ושמעה את הערות באיכות הארצה. להלן מסקנותיה:

הוועדה מכירה בכך שפיתוח צפת כרוך בקשיים מרובים, לא רק בגלל מזג האוויר. היא מציינת, שתושביה מקבלים הנחה